

Specimen litterarium exhibens disquisitionis de linguae Paulinae idiomate tomum I-II

<https://hdl.handle.net/1874/287622>

ION.

EE.

Misc. doctr.
Qu. n° 192

1. B. A. Lasonder. ^(Litt.) Spec. ^(exh.) disquisitionis de lingua
Paulinae idiomae T. I.
2. Id. Spec. theol. exh. disq. de lingua
Paulinae idiomae. T. II
3. M. van Thiel. Over de normale menstruatie etc.
4. J. G. M. van Dieren. We ontsteking van den voorhoofds.
boezem etc
5. G. Th. van Boetelaer. Schets der handelingen van
de Londensche Conferentie.
6. D. de Feijfer. Verhandeling over den kindermoord.

BBB-67

II

SPECIMEN LITTERARIUM
EXHIBENS
DISQUISITIONIS DE
LINGUAE PAULINAE IDIOMATE
TOMUM I.

RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT

1899 5021

SPECIMEN LITTERARIUM
EXHIBENS
**DISQUISITIONIS DE LINGUAE PAULINAE
IDIOMATE TOMUM I.**

QUOD,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
EX AUCTORITATE RECTORIS MAGNIFICI
MENRICI CHRISTIANI MILLIES,
THEOL. DOCTOR., LITT. HUM. PROF. ORD.,

NEC NON
AMPLISSIMI SENATUS ACADEMICI CONSENSU

ET
NOBILISSIMAE FACULTATIS PHILOSOPHIAE THEORETICAE ET
LITTERARUM HUMANIORUM DECRETO,

Pro Gradu Doctoratus

SUMMISQUE IN
PHILOSOPHIAE THEORETICAE ET LITTERARUM HUMANIORUM DISCIPLINA

HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
IN ACADEMIA RHENO-TRAJECTINA

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS,
ERUDITORUM EXAMINI SUBMITTET

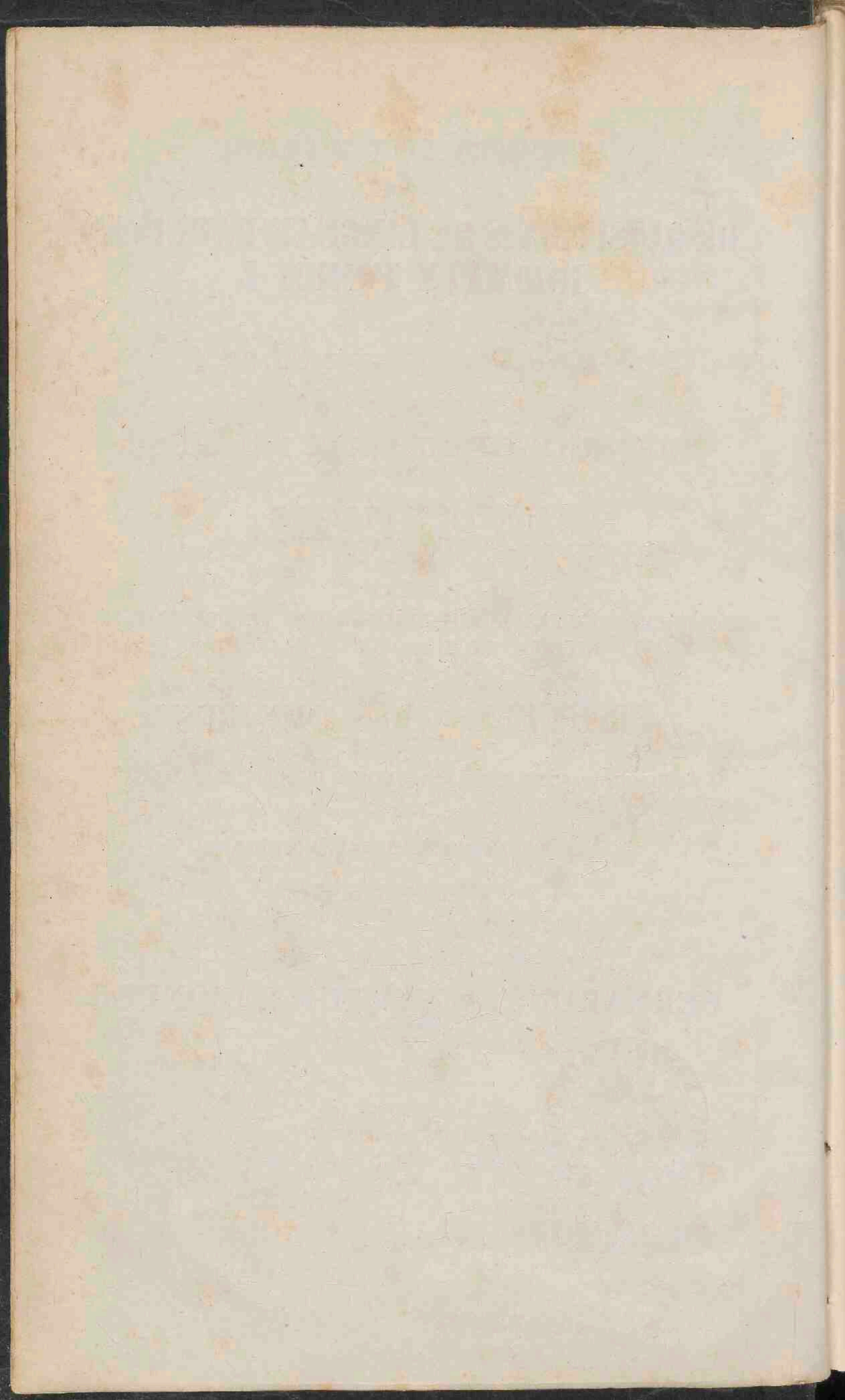
DIE XXV M. JUNII, ANNI MDCCCLXVI, HORA I.

BERNARDUS ALBERTUS LASONDER,

Gralloensis.

TRAJECTI AD RHENUM,
APUD L. E. BOSCH ET FILIUM.
MDCCCLXVI.

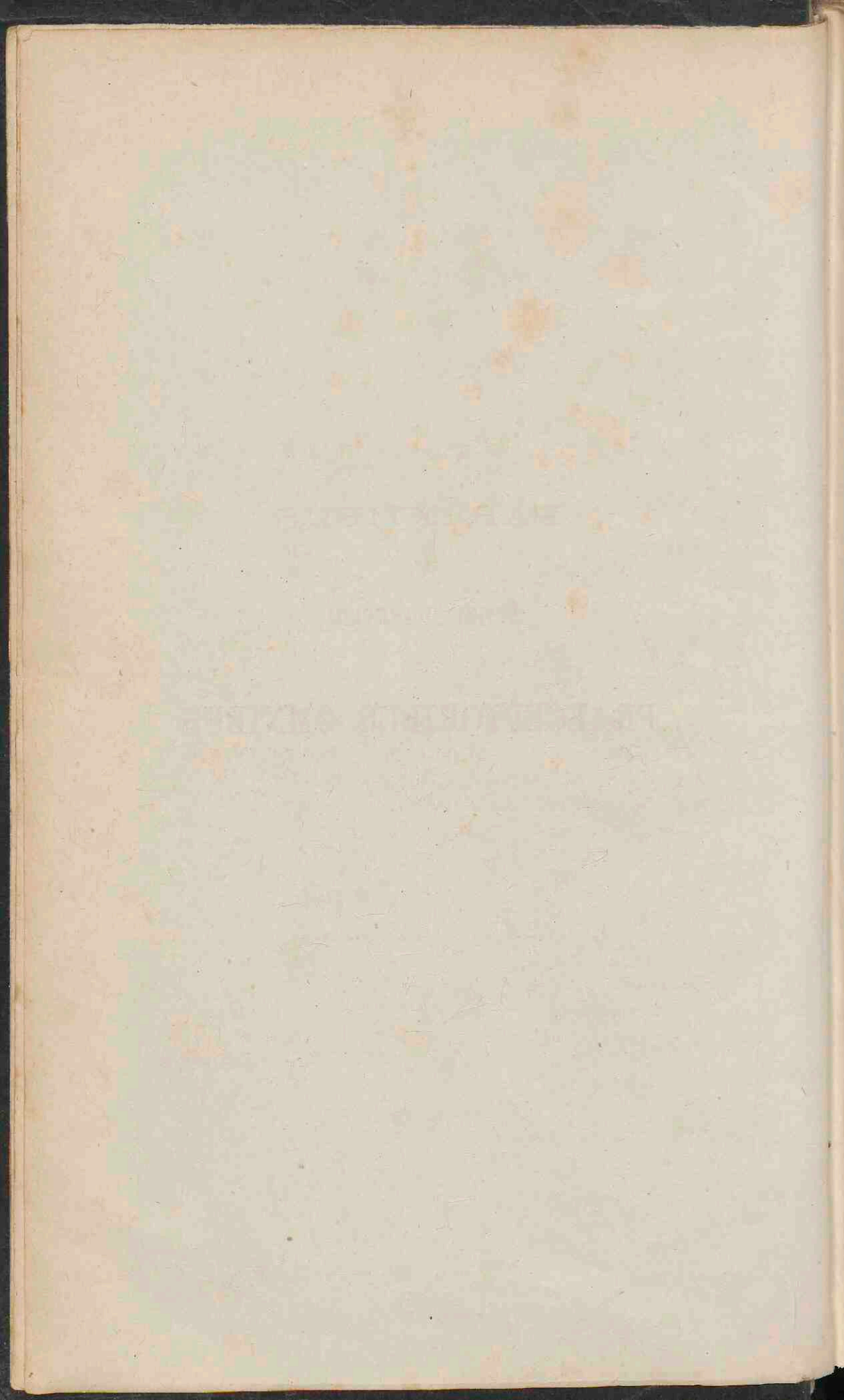
PARENTIBUS

OPTIMIS, CARISSIMIS,

PRAECEPTORIBUS OMNIBUS

D. D. D.

SCRIPTOR.

CONSPECTUS.

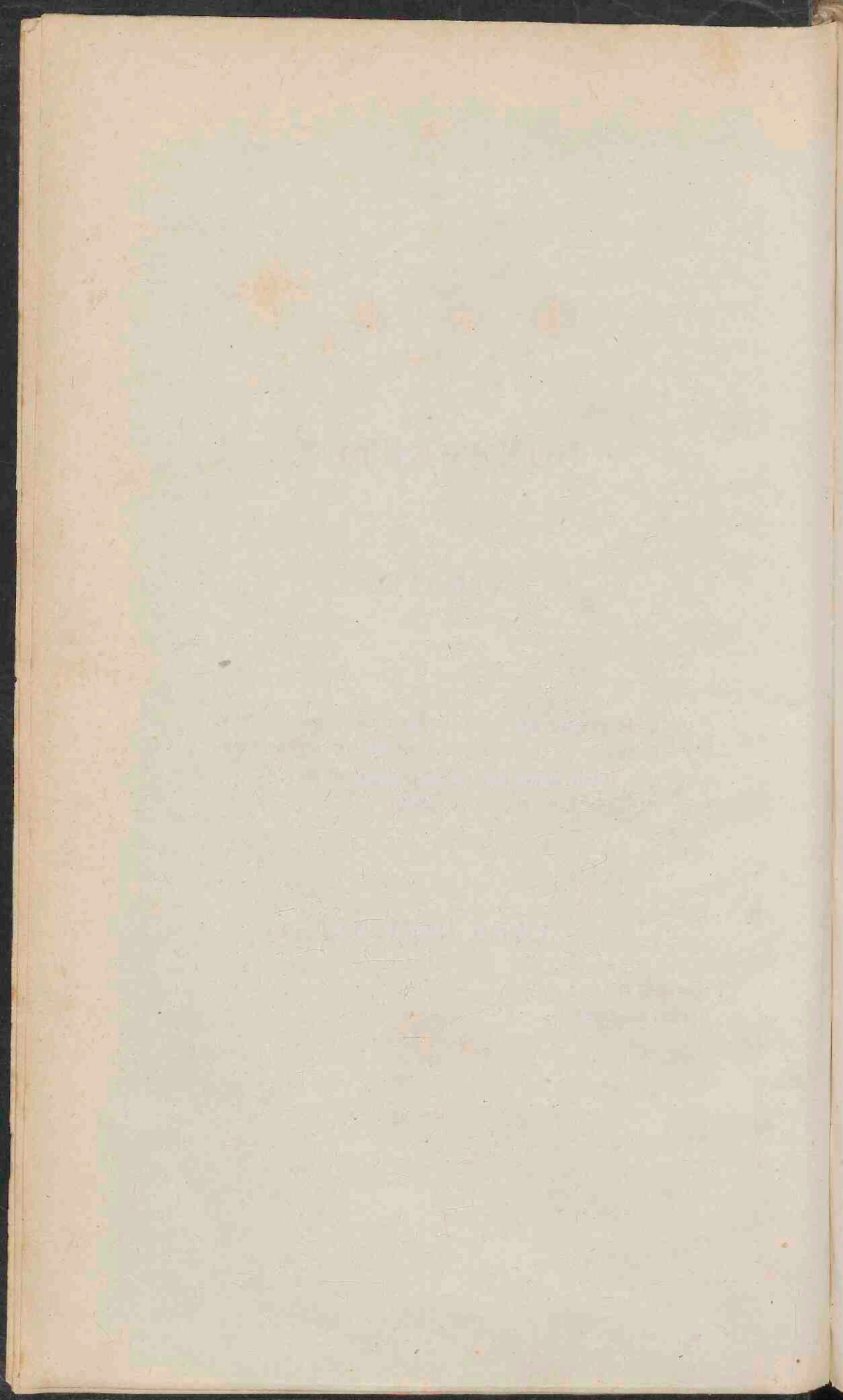
INTROITUS.

	pag
§ 1. Unde petatum est hujus disquisitionis argumentum? . . .	2
§ 2. Quomodo se habet hujus disquisitionis argumentum? . . .	5
§ 3. Quo tendit hujus disquisitionis argumentum?	9
§ 4. Nonnulla varii generis monentur.	13

PARS LEXICALIS.

PRAEMONENDA	22
INDEX GRAECITATIS	27

INTROITUS.

Antequam ipsa de re agere incipiam, uti mihi lubet more scriptorum illorum qui, metuentes incidere in medias res, initium ducunt a via indicanda qua progressi sunt in argumento inveniando et disponendo. Nempe multa et gravia mihi in medium sunt afferenda, non solum totum opusculum, sed imprimis etiam varias ejus partes spectantia. Exordio igitur ducto ab iis quae ad universum libellum pertinent, deinde singula tangam; omittuntur hoc loco ea quae tantummodo pertineant vel ad partem lexicalem vel ad grammaticalem vel ad appendicem, quippe quae aptius commemorari poterunt suo quaeque loco.

Primo igitur loco paucis exponam rationem qua argumentum inventum et praeterea jam aliquatenus qua rati-

one dispositum sit. Nam propositum est mihi hic tribus hisce respondere : unde hujus disquisitionis argumentum petitum sit? quomodo se habeat? quo tendat? — quo facto nonnulla alia addenda habeo.

§ 1.

Unde petitum est hujus disquisitionis argumentum?

Percurrens aliquando WINERI ¹⁾ grammaticam Novi Testamenti, incidi in illam introitus partem, ubi dicit vir doctus desiderari adhuc plurimorum Novi T. auctorum grammaticam quandam specialem ²⁾. Hoc dictum viri clarissimi fuit, quod mihi hujus commentationis argumentum praebuit; quod eo lubentius amplexus sum, quia mihi simul dissertationis theologiae et philologiae materiam suppeditabat. Et sane non exiguum fructum ille specialis grammaticae conficiendae labor promittebat, si ratio aliquid valet, qua usus est LIEBERKÜHN in dijudicanda authentia Vitarum NEPOTIS, quippe qui sic dicit in Defensione CORNELII NEPOTIS contra AEMILIUM PROBUM, librarium ³⁾: „Jam vero ex mira ATTICI (vitae) cum caeteris Vitis similitudine efficiam, illas quoque non posse ab alio auctore profectas esse. Quae similitudo imprimis in eadem conspicua est cogitandi judicandique ratione. Quam cogitandi rationem multi sentiri quidem,

1) Editionem scilicet quintam (p. 14). Sexta editio probabiliter statim me deterrisset a proposito, quia ibi (p. 10) uncinis additis locus laudatur, quo specialem talem grammaticam improbandam esse perhibetur. Num vera sit haec WINERI sententia, infra (§ 4) investigabitur.

2) GL. PH. CH. KAISER jam aliquid in publicum prodidit (Erlang. 1842 1843) „de speciali JOA. Ap. grammatica” et „de speciali PETRI Ap. grammatica”.

3) G. E. T. LIEBERKÜHN. Vindiciae librorum injuria suspectorum. p. 105.

demonstrari tamen non posse dicent. Poterit tamen demonstrari quoque, siquidem verum est, sentiendi similitudinem tum maxime cerni, cum ad similes designandas res similes eademque adhibitae sint sermonis formae." Eadem ratione ego mihi aliquid conferre posse videbar ad quaestionem de authentia hujus illiusve libelli sacri dirimendam, si ex scriptis cujusdam Novi T. auctoris *ὁμολογουμένοις* efficerem, quid criterium esse deberet in ejusdem *ἀντιλεγουμένοις* dijudicandis ¹⁾.

Quod quum mihi esset propositum, reliquum erat ut eligerem hunc illumve Novi T. libellum. Non autem diu anceps haesi; scripta enim Paulina meo consilio optime convenire videbantur. PAULO enim suum esse idioma, non minus clare ostenderunt inter alios DA COSTA ²⁾, HARTING ³⁾, WILKE ⁴⁾,

1) Num sint *αἰθερτικά*? Sane opus dignum intenta disquisitione et quod instituatur nec temere nec timide. Saltem mihi quoque persuasum est quod JOWETT (The Epistles of St. PAUL, vol. I. p. 216 sq. [2. ed.]) monet: "Any mode of explanation is in its tendency far more dangerous than the simple admission of the existence of a discrepancy, because it introduces into Scripture a hypercritical and unreal method of interpretation, which may be anywhere made the instrument of perverting the meaning of the text."

2) PAULUS. I. p. 213: "al de brieven van PAULUS hebben met elkander den beslissenden familietrek gemeen, dien eene iets meer dan voorbijgaande beschouwing en opmerking ligt te onderkennen vermag."

3) Over den brief aan de Efeziërs. p. 53: "Zijn (PAULUS') onafhankelijk persoonlijk karakter bovenal de hem zoo geheel eigen beschouwing van de waarheden des Christendoms staan ons borg, dat hij zich ook van andere, hem kennelijk onderscheidende woorden en vormen moet bediend hebben".

4) Qui urget imprimis ut ita dicam *internam* dicendi rationem. Die Hermeneutik des N. T. tom. I. p. 254: "Er (PAULUS) hat eine gewisse Weise zu argumentiren, und pflegt die Rede auf Bestimmtheit zurückzuführen Seine Verstandesfunctionen bei Bildung des Ausdrucks sind Distinction und Combination".

DE WETTE ¹⁾, quam GERSDORF ²⁾, MAYERHOFF ³⁾, NIERMEYER ⁴⁾, alii ⁵⁾ vere poëtam cecinisse ⁶⁾:

Sua cuique quum sit animi cogitatio,
Colorque proprius?

Accedit, quod hae epistolae, quae semper mirum in modum virorum doctorum ingenia exercuerunt, imprimis hodie maximi sunt momenti, utpote aptissimae ad solvendas quas dicunt graves hujus aevi quaestiones ⁷⁾.

1) Einleitung in die Bücher des N. T. p. 269 (6. ed.): «Sie (die Briefe des Apostels PAULUS) sind der treue Abdruck seines grossen Geistes, und tragen in Inhalt und Schreibart ein sehr bestimmtes schriftstellerisches Gepräge».....

2) Beiträge zur Sprach-Characteristik der Schriftsteller des N. T. p. 2: «Man höre nur und beobachte in dieser Hinsicht manchen und man wird finden dass fast jeder für sich in dem, was er sagt und wie er es sagt, besonders auch im Gebrauche gewisser Wörter und ihrem Verhältnisse zu einander Mehreres habe, das ihn von anderen genau unterscheidet sobald man nur fleissig und lang genug beobachten kann, so entdecket sich sowohl im Ausdrücke als in den Gedanken der einzelnen Person eine auffallende Gleichartigkeit».

3) Der Brief an die Colosser, p. 42: «Es ist natürlich, dass ... eine jede andere Denkweise sich eine eigenthümliche Darstellungsart der Gedanken bildet».....

4) Over den brief aan de Efeziërs. p. 383: «Hoe ver de kunst ook gaau moge, om de schrijfwijze van anderen na te bootsen, door eene bezadigde en strenge kritiek op de proef gesteld, zal oorspronkelijkheid en navolging meestal aan het licht komen.» Quae verba simul docent quomodo accipi debeat ejusdem exclamatio (p. 387): «Wat is Paulinische schrijfwijze?»

5) Cf. dictum illud saepius laudatum: *Le style c'est l'homme.*

6) PHAEDRI Fab. V. prol.: 7 sq.

7) In quibus haud parum de Novo T. agitur. Hae epistolae maximè igitur sunt momenti, si quidem vere de iis perhibuit DE WETTE (Einleitung in die Bücher des N. T. p. 269 sq. (6. ed.): «Die Briefe des Apostels sind die wichtigsten Denkmäler der urchristlichen Zeit, obgleich sie sich fast alle auf besondere, zum Theil auf augenblickliche Ver-

Quomodo se habet hujus disquisitionis
argumentum?

Quum igitur consilium inissem disserendi de linguae Paulinae idiomate, constitui utrumque specimen et philologicum et theologicum de eodem scribere argumento; idque ita ut hoc illius esset continuatio. Quomodo autem proprie se habet hujus disquisitionis argumentum? Num discessi a proposito pridem facto? Discessi quadam ex parte. Tamen nullo pacto dici possum penitus mutasse sententiam. Re enim probe inspecta perhibere licet speciem tantum esse mutatam, minus vero disquisitionem ipsam. Sed alio nomine, non specie tantum, meum opusculum a LIEBERKÜHNIO differre lectori attento jam statim apparebit. Nimirum mihi fatendum est, quemadmodum ex superioribus jam patet, me partem modo tetigisse, LIEBERKÜHNIO rem totam absolvisse: ille enim et dicendi NEPOTIS et cogitandi judicandique rationem observavit; ego vero omnibus aliis missis factis nonnisi linguae Paulinae proprietatem. Unde sequitur hac mea inquisitione tantum pauca effici posse, nisi jungatur cum alia, quae in sentiendi rationem inquirat; mea enim investigatio per se neque ostendere potest ἀντιλεγόμενων Paulinorum ¹⁾ authentiam neque contrarium.

hältnisse beziehen..... Die wichtigsten darunter..... bilden den festen Kern der neutest. Sammlung". Quo postremo titulo (fester Kern der neutest. Sammlung), ut sponte apparet, etiam uti possemus, si quod ad BAURI scrupulos caeterosque attinet de quovis fateri debemus: We find BAUR's justification in the unwilling admissions of his opponents" (MACKAY). Quotquot enim scrupuli injecti sint, nondum omnes epistolae tanquam spuriae improbantur.

1) Quid sibi velit hoc nomen, vid. infra § 4 (compendia) ubi quoque

Qualis eventus nihilominus operae pretium mihi visus est: si quidem illo modo *multum demonstrare* nequeo, tamen fieri potest ut saltem *aliquid probem*.

Sed cavendum est ne in errorem lectores ducam. Scilicet iis quae dixi addendum est, etiam ea in re a LIEBERKÜHNIO me differre, quod ille sibi comparatum criterium adhibuit ad omnia ΝΕΡΟΤΙΣ ἀντιλεγόμενα, ego vero normam meam nonnisi ad Paulinorum parvam partem. Primum aliter mihi erat propositum, ut ipsa res docet; sed deinde vi coactus ita agere decrevi ¹⁾. Cujus rei causa haec est: totum munus modo memoratum (comparare criterium et adhibere ad omnia ἀντιλεγόμενα) satis est grave et facile tanti momenti, ut temporis spatium tali duplici disquisitioni plerumque destinatum non sufficeret. Ut enim omnia bene perficerem in hoc opere absolvendo, et linguae Paulinae idiomatis norma comparanda, et adhibenda ad singula quaeque ἀντιλεγόμενα Paulina, haud dubie summa

affero vocabulum ὁμολογουμένων oppositum ἀντιλεγόμενοις. Quamvis jam antea in animo erat his verbis illo sensu uti, tamen constitui demum facere, postquam simili significatione eadem jam antea usurpata (cf. F. C. BAUR in opere ejus quod PAULUS inscribitur) videram. Caeterum quod ad ὁμολογουμένα illa attinet, infra apparebit eo nomine me etiam comprehendisse epistolam ad Galatas, nec non postrema duo capita epistolae ad Romanos. Quamquam enim me non latet, esse qui dicant haec PAULO esse abjudicanda, imo quamvis censeo horum duorum capitum authenticam non adeo firmis niti fundamentis, ut non operae pretium sit rem ad examen vocare, — tamen non potui non haec quoque annumerare ὁμολογουμένοις Paulinis.

1) Decrevi demum, postquam intellexeram spatium in specimine philologo antea concessum parti grammaticali magna ex parte addendum fore parti lexicali, postquam igitur, ut fit, jam sensim paulatimque labor accreverat.

ἀκριβείῃ opus erat ¹⁾, nec non temporis spatio non angusto. Itaque necessitate coactus operis partem in aliud tempus rejeci. Vix vero dici potest, quantum doleam sero didicisse:

..... „quid ferre recusent”
 „Quid valeant humeri”²⁾

Verumtamen optans proferre quantum fieri poterat *multum*, potius quam *multa*, aliter opus institui non potuit. Praeterea spero fore ut haud longe post peracta studia academica mihi otium sit ad absolvendum olim in humeros susceptum laborem; in quo perfungendo fieri ita poterit, quod mihi profecto satis magni est pretii, ut utar etiam vivorum doctorum auditis observationibus. Caeterum idem hanc quoque ob causam dolendum est, quia rerum exponendarum divisionem post mutatam sententiam minus aptam fieri necesse erat. Nempe secundum pristinum propositum eam ita instituere in animo arat, ut specimen litterarium totum laudatum criterium complecteretur, quod in specimine theologico adhiberetur ad omnia ἀντιλεγό-

1) Uti alibi, etiam hac in re difficiles erant inventu HORATII (Satyr. I: 1: 106 sq.) illi:

..... „certi denique fines,
 Quos ultra citraque nequit consistere rectum”.

Sed magis magisque vidi prorsus nihil esse negligendum. Neque igitur quas antea viri docti posuerant regulas, quamvis rejiciendas, in meo opusculo praeterii silentio. Sic v. c. clicismos antea fictos non praeterii, sed dixi de iis (cf. tom. II. Additamentum), quippe ex quibus saltem apparere posset adeo suos Paulo esse idiotismos, ut tales regulae de ejus lingua fingi potuerint.

2) HORATII Epist. ad Pisones v. 89 sq.

μεν Paulina. Sic non inepte divisae fuissent variae disquisitionis partes. Attamen neque novam hanc divisionem improbandam esse censeo. Quod enim antea destinaveram specimini theologico, partim nunc instar appendicis eidem est additum. Caeterum hujus speciminis argumentum factum est criterii pars grammaticalis, cujus pars lexicalis in specimine philologico est exposita; duabus enim his partibus ¹⁾ totum criterium constare debere mihi visum est ²⁾. Rebus ita comparatis satis bene inter se cohaerere mihi videbantur variae dissertationum partes, et ipsa dissertationes ita esse comparatae ut optime in eas quadraret inscriptio: *Disquisitio de linguae Paulinae idiomate* ³⁾.

Ex qua inscriptione, ut hoc obiter addam, statim jam apparet, me hujus tituli promissis facile staturum esse, aliis verbis: has dissertationes daturas esse plus quam linguae Paulinae idioma, proprie sic dictum. Missam facio quaestionem, utrum argumenti tractatio omnibus numeris absoluta sit nec ne? Non id volo ⁴⁾; quaero

1) Lexicalis et grammaticalis. Probe scio haec vocabula barbarae latinitati esse annumeranda, sed hic uti saepius alibi mihi eligendum erat alterutrum: periphrasis vel vocabulum minus Latinum. Usus autem linguae Latinae, quod obiter observare lubet, quamvis hodie non ex omni parte in tali re qualem specto probandus (cf. D. HARTING. Grieksch-Nederd. handwoordenb. op het N. T. p. X sq.), tamen haud unam ob causam mihi commendandus erat: propter argumenti proprietatem, praemissum specimen philologum, alia.

2) Caeterum de necessitudine Novi T. lexicon inter et grammaticam operae pretium est conferre ALEX. BUTTMANNUM (Gramm. des neutest. Sprachgebr. p. XI sq.), itidem dignum qui adeatur propter Novi T. grammaticae componendae rationem (II. p. VI sqq.).

3) Disquisitionis partem priorem igitur efficit specimen philologicum; altera pars est specimen theologicum, tomi II nomine priori (tomo I) addita. Quare non ordine mutato? vid. infra p. 19.

4) E contrario ad hanc quaestionem quod attinet, libenter facio cum

tantum: sitne vera mea inscriptio, an non? *Linguae Paulinae idioma* si dicimus, quid est quod volumus? Nihil aliud nisi id quod distinguit linguam PAULI ab uniuscujusque alius auctoris. Quid autem ego attuli? Et ipsum illud, et id quod distinguit linguam PAULI a caeterorum Novi T. auctorum. Nec merito haec attuli. Imprimis hanc ob causam, quia et in tali disquisitione initium sumendum est ab investigatione quid distinguat aliquem a suis aequalibus qui simul ejusdem sunt gentis, et propositi mei ratione habita maximi est momenti eadem haec quaestio. De caeteris autem causis, quum fuisse agat WINKER ¹⁾, verissime se ipsum non tantum, sed mutatis mutandis me quoque culpa negligentiae liberat. — Atque haec quidem hactenus!

§ 3.

Quo tendit hujus disquisitionis argumentum?

Hisce muneris partibus peractis, reliquum est ut

PHIL. BUTTMANNO dicente (Grammatik. Vorrede): „Aber bei dem immer gröszer und zerstreuer werdenden Umfang aller Litteratur und namentlich der unsrigen, und bei der Beschränkung, die jedem durch seine übrigen Verhältnisse erwachsen, komme ich immer mehr von dem Wahne zurück, dasz man nicht eher mit einer Arbeit auftreten müsse, bis man alles vorhandene darüber in Bereitschaft und alles berücksichtigt habe“. — Neque tamen pugnant inter se hoc praescriptum et aureum illud HORATII (Epist. ad Pisones. v. 386 sq.):

..... „si quid tamen olim
Scripseris
..... nonumque prematur in annum.“

1) Grammatik. p. 2 sq.

breviter exponam de hujus disquisitionis consilio. Paucis absolvi poterit, quippe quod jam aliquatenus ex superioribus apparuit. Scilicet quo tendat hujus disquisitionis argumentum jam satis inde cernitur, quod ex scriptis cujusdam Novi T. auctoris *ὁμολογουμένως* componere vellem ¹⁾ normam quandam, qua adhibita ejusdem auctoris *ἀντιλεγομένων* authentia adjudicari posset. Probe tamen tenendum est me non nisi linguae rationem habere voluisse, non igitur omnia tractasse quae facerent ad adjudicandam authentiam.

Neque hoc celo lectorem, qua causa ductus primo susceperim laborem, scilicet ut scriberem specialem cujusdam Novi T. auctoris grammaticam. Nullo enim pacto norma memorata satis absoluta evadere poterat, nisi de speciali PAULI grammatica rite examen instituissem. Quae igitur grammatica diligentissime erat elaboranda eoque magis quia, ubi agitur de authentia, haud dubie haec valet regula: falsarium facile sane imitari scriptoris cujusdam *λέξεις*, minus vero ejusdem rationem grammaticam ²⁾.

Quid autem praeterea sibi velit haec disquisitio, hac ratione exprimi potest: prodesse studiis *εἰσγωγικοῖς* epistolarum Paulinarum *ἀντιλεγομένων*. Operae enim pretium

1) Cf. supra § 1.

2) Et alias ob causas et quod falsarius recte imitari nequit subtilia illa, quippe quemadmodum neque in universum minus in oculos incurrentia. Quodsi nihilominus facere vellet, tamen ea subtiliora in caetera non quadrarent: non sibi constaret tota oratio. GERSDORF (Beitrage. p. 2) igitur hisce praemissis: „das was den Einen von dem Andern in seinen mündlichen und schriftlichen Aeusserungen auszeichnet und unterscheidet nachzuweisen, ist nun die Sache der Sprach-Characteristik“ — vere addere potuit: „Freilich sind es fast nur Kleinigkeiten, die hier in Betrachtung kommen. Aber überhaupt sind klein und gross nur relative Begriffe.“

fecero, si normam quandam sive criterium authenticæ harum epistolarum præbuerim. Scilicet ea via inita, spero fore ut simul viam paraverim unicuique cupienti certio rem fieri de linguæ idiomate cuiusdam ἀντιλεγόμενου, utrum Paulinum sit nec ne. Qualis scientia acquiri poterit, quamvis non facile, tamen haud dubie, si quidem minus quaeritur de hoc illo vocabulo, num usurpatum sit, quam quomodo sit adhibitum ¹⁾. Quod si vero præter spem cessisset ²⁾, tamen non dici possem frustra operam navasse: non solum enim probatum esset, illam viam non ducere ad certum finem, itaque studia εἰσαγωγικά nil profectura esse ejusmodi disquisitione instituta, sed præterea staret aliud illud consilium, specialis PAULI grammatica. Quae quidem materia, utpote nova quodammodo dicenda, haud levis est momenti, eoque magis mihi accepta, quia illo modo mihi data

1) Tanguntur similia in Appendicis Praemonendis. Caeterum si forte quis objicit, talem scientiam, instituendae comparationis epicrisin, debere per se certam esse, non pendere a ratione qua instituat comparatio, saltem si probum est criterium, — mihi respondendum est: dicens criterium, non volo omnibus numeris absolutum.

2) Non dicis causa haec adduntur. Nam sunt qui dicant, non fieri posse ut tale criterium praeleatur. NIERMEYER (Over den brief aan de Efeziërs. p. 386) v. c. haec habet: „Men spreekt ook, als of men een onfeilbaren maatstaf bezat, om aanstonds over de Paulinische schrijfwijze uitspraak te doen, en” etc. Simili modo VAN DER VIES (De beide brieven aan de Thessalonicensen. p. 11) quaerit: „Welke zal de maatstaf zijn waarmede wij het echt Paulinische zullen meten?” Ad hujus autem verba quod attinet eff. præter ea quae ipse affert (II. p. 25 sq.) Appendicis Praemonenda; quomodo vero illius verba accipienda sint? vid. supra p. 4: 4); caeterum in universum eff. II. GERDORF, MAVERHOF etc., nec non HARTING, DE WETTE etc. Quod attinet ad id quod criterium componi vix possit, quia componi nequit specialis quaedam satis perfecta grammatica (cf. NIERMEYER. II. p. 393, 449), vid. sequens §.

est copia, colere ampli grammaticae ¹⁾ campi parvulum saltem agellum, ad hunc usque diem satis incultum.

Materiem autem novam, quod obiter tangere lubet, agellum incultum dicens, non ignoro hac in re haud parum jam praebuisse, duntaxat aliquid praeparasse et alios et KAISERUM, supra laudatum, et GERSDORFUM, quamvis nequaquam grammaticum dicendum omnibus numeris absolutum ²⁾. Saepius de re grammatica praedicantur talia, quibus auditis facile persuasum sit hominibus, hoc demum aevo evasisse illam omni ratione perfectam. Quod satis mirum esset. De suo tempore GLASSIUS ³⁾ idem praedicat, dicens: „et cum nostro tempore restitueretur vera grammatica enarratio vocabulorum in hoc loco, rursus restituta est puritas doctrinae”; itaque jam abhinc duo saecula restituisse *veram grammaticam enarrationem* homines sibi videbantur ⁴⁾. Progressus doctrinae apte

1) ELLICOTT (St. PAUL'S Epistle to the Ephesians. p. VI [3. ed.]) disserens de re grammatica linguae Graecae, ut hoc obiter dicam, conferre jubet grammaticam doctissimi DONALDSON (Greek Grammar of Dr. DONALDSON), de qua haec inter alia praedicat: „that (it) is so complete in all its parts, and so felicitous in its combination of logic with grammar, as to form a most important contribution to the accurate study of the Greek language”. — De linguae Graecae historia variaque forma dignus est prae aliis qui conferatur F. W. A. MULLACH (Grammatik der griechischen Vulgarsprache).

2) Cf. tom. II. p. 3 sq.

3) SAL. GLASS diem jam obiit anno 1656. Operis laudati titulus est: Philologia sacra.

4) Neque tamen inficias ire volo, nostrum aevum de re grammatica bene meritum esse. Nec possum non memor esse iudicii pronunciati tom. II. p. 3 sq.: „Sane vehementer dolendum est, quod ante hoc aevum non majorem operam docti impenderint inquirendo de Novi T. grammatica, itaque WINEER non invenerit hanc materiem magis excultam. Haud dubie hac in re multa inter alios jam praestiterat GERSDORF, sed Caeterum haec prioris aevi virorum doctorum negligentes

comparatur cum flumine, quod non semper recto tramite procedens, sed flectens modo ad dextram modo ad sinistram partem interdum etiam originem versus, tandem in mare effluit ¹⁾.

§ 4.

Nonnulla varii generis monentur.

„Specialis singulorum Novi T. auctorum grammatica, v. c. JOHANNIS, PAULI componi posse non videtur”. Hoc WINERI ²⁾ effatum sane tale est, quod facile deterreat a proposito specialis grammaticae componendae. Non mirum igitur, me paene ab incepto destitisse; re tamen probe inspecta persuasum est mihi, hujusmodi grammaticam minime esse rejiciendam. Spero igitur, quamvis nimis audax videatur, me aggressum esse laborem quem WINER perfici posse negavit, fore ut ex rebus praestitis appareat, me non suscepisse plus quam

tia non tantum cernitur in grammaticae studio: eadem res etiam offendiculum est hujus aevi *λεξιλογόφους*”.

1) Ut uno tantum exemplo probem jure comparisonem illam a me esse allatam, laudo haec verba: „die ältern aus der Reformationsperiode sind fast frei von solch verkehrtem Wesen” (gewisser noch jetzt gangbarer Commentare aus dem 18. u. 19. Jahrh.) WINER. Gramm. Vorrede. Unde simul apparet aevum nostrum, quod multa sane invenit, nihilo secius multa a praecedentibus posse discere.

2) Gramm. p. 3 sq.: „Eine Specialgrammatik einzelner N. T. Autoren, wie etwa des JOHANNES, des PAULUS erscheint unstatthaft. Das Individuelle der Diction namentl. dieser Schriftsteller bewegt sich fast nur in dem Gebiete der Wörter und Phrasen (Lieblingsausdrücke) oder fällt dem rhetorischen Elemente anheim Hieher sind nun auch meist die Eigenthümlichkeiten in der Wortstellung zu rechnen. Die Grammatik wird nur selten von diesen Individualitäten berührt.”

valerent humeri. Quae spes haud parum alitur hisee GL. PH. CH. KAISERI ¹⁾ verbis ²⁾: „Ac distinguenda sunt ea quae alicui in suo genere scriptori soli propria sunt et priva, licet et ipsa legibus omnium linguarum non contraria, et ea, ad quae, licet ipsi cum aliis ex suo genere scriptoribus communia, prae his praecipue proclivis est. Haec recipi posse in specialem s. scriptorum grammaticam erant qui negarent, sed immerito. In quibus etiam esse WINERUM (nullam omnino concedentem N. T. grammaticam specialem) ideo miror quod et ipse V. D. singularem tractatum scripsit de soloecismis, qui in apocalypsi JOANNIS esse dicuntur.”

Ad WINERI vero eam observationem quod attinet, quamvis minime parvi faciam optimum illum grammaticum, valet, quod dicunt: ubi rerum testimonia adsunt, quid opus est verbis? Addere tamen pauca libet; non enim WINER solus tuctur illam sententiam, NIERMEYER ³⁾ cum eo facit. Quod autem attinet ad hujus de illo scrupulo verba, quomodo accipienda sint,

1) Dissertatio de speciali JOA. Ap. grammatica. Erlangen. 1842. p. 8 sq.

2) Ita ut, postquam in ea incidi, ego quoque dici possim: „that I have been more cheered and hopeful, and that I have felt increased confidence in the system of exposition” (ELLCOTT. St. PAUL's epistle to the Ephesians. p. XII [3. ed.]).

3) Over den brief aan de Efeziërs. p. 393: „geen glibberiger pad kan men bewandelen, dan wanneer men zich op grammatikale bijzonderheden spitst. Een behartigenswaardig woord is dit van WINER.” Hisee verbis spectat laudatque partem WINERI observationis pagina superiori in nota allatae. Ejusdem observationis ratione habita (p. 449) addit: „Dit woord willen wij ter harte nemen, en ons dus wachten voor de klip, waarop anderen vervallen zijn, die zich grootendeels nutteloos hebben afgesloofd met de eigenaardige spraakkunst des Apostels na te sporen”.

sunt apud ipsum auctorem quae doceant ¹⁾; haec verba quam minime esse urgenda. Merito haud dubie improbant specialem ejusmodi grammaticam proprie sic dictam, non autem tractatum quendam grammaticalem. Neque igitur improbanda est mea pars grammaticalis. Quae quidem naturae etiam grammaticae nomine nuncupari posset, utpote ejusdem atque WINERI, ALEX. BUTTMANNI aliave Novi T. graecitatis grammatica; ambitu differunt, natura non differunt. Plura enim sane et in speciali quadam grammatica, et in Novi T. tali grammatica desunt, ita ut de hujus etymologia et de illius syntaxi pariter valeat: eam habere, ut ita dicam, fragmenti ²⁾ quodammodo formam. Quae tamen similitudo nequaquam cernitur hujus syntaxin inter et illius etymologiam; quod autem non opus est, ut conspicuum sit parum discriminis inter utramque grammaticam existere, igitur simili jure de speciali quadam atque de Novi T. (graecitatis) grammatica esse sermonem. Si quis igitur illam grammaticae nomine ornare nollet, neque huic idem nomen tribuere posset. Praeterea apud plurimos auctores plura adsunt effata, quae probent talem grammaticam; quorum numero

1) Ll. p. 449: „bij onzen Apostel (is het b. v.) zeer gewoon den *Infin.* met het *art. substantiv* te gebruiken.” p. 454: „Doch laat ons kennis nemen met de bezwaren, door de WETTE en WILKE, ten opzigte der *syntaxis*, tegen den brief ingebracht”. Neque praetereunda est p. 450, ne 451 sqq. quidem (: verba cum praepositione *ἐν* constructa; cum *ἐπε*; conjunctio *ἵνα* cum conjunctivo sensu imperativi; *ἵνα* cum optativo; articulus inter bina nomina, quorum unum cum praepositione alteri subest, omissus). Quae scilicet omnia, jam satis multa quamvis unius tantum epistolae (Eph.), materiam praebent componendae grammaticae.

2) Cf. de hoc titulo, quem monstravit mihi ALEX. BUTTMANN, tom. II. p. 2.

inter alios ¹⁾ praeter ipsum NIERMEYERUM ²⁾ annumerandi sunt HARTING ³⁾ et ELLICOTT ⁴⁾. Quemadmodum MAYERHOFF ⁵⁾ luculenter probat, eodem jure frui linguae Paulinae grammaticalem atque lexicalem partem, igitur improbandam esse WINERI tali de re sententiam ⁶⁾. Quae quum ita sint, satis, uti videtur, refutatis objectionibus, sine ullo scrupulo repetere licet illa: „Ubi rerum testimonia adsunt, quid opus est verbis?“

Supra (§ 2) jam vidimus, qua motus causa, proprio speciminis theologici argumento in appendicem rejecto, criterii partem grammaticalem addiderim huic specimini.

1) Cf. supra p. 4: DE WETTE, GERSDORF etc. Illius vid. quoque ad Eph. Einleitung: „Die Schreibart zeigt einen merklichen Abfall von der Paulinischen, a) in rhetorischer und syntactischer Hinsicht“ etc. Ita etiam WILKE (Die Hermeneutik des N. T. tom. I. p. 260): „Beide (Kol- und Eph.) nämlich frequentiren gewisse Formeln und Constructionen“ etc.

2) Vidd. loci laudati pagina superiori in nota 2).

3) Over den brief aan de Efeziërs. p. 57: „in aanmerking (komt) eene menigte constructies, waarvan wij met genoegzame zekerheid bewijzen kunnen, dat de Apostel ze ook aldus bezigde, waar hij dezelfde of verwante denkbeelden zocht uit te drukken“.

4) St. PAUL'S Epistle to the Ephesians. p. XI (3. ed.): Several points of grammatical interest which particularly characterized the former Epistle (Gal.) are scarcely perceptible in the present (Eph.) In the Epistle to the Galatians, for example, the explanation of the uses of the cases, especially the genitive, present almost every phase and form of difficulty; the uses are most various, the combinations subtle and significant. In the Epistle to the Galatians again, the particles, causal, illative, or adversative, which connected the clauses were constantly claiming the reader's attention In the present Epistle the difficulties are exactly reversed.”

5) Der Brief an die Colosser. Missa ipsius ephesisi, hoc est quod volo, ei non tantum partem lexicalem, sed etiam grammaticalem opus fuisse. Vid. p. 9: „Eine nähere Vergleichung zeigt jedoch, trotz der Kürze des Colosserbriefs, eine höchst auffallende Verschiedenheit in lexicahcher, wie in grammatischer Rücksicht.“ Cf. p. 28 sqq.

6) Cf. nota in initio paragraphi.

Reliquum est, ut quaestionem repetamus, breviter ibidem tactam: num forte nimis mutatum sit argumentum quam ut etiamnum vocetur disquisitio theologica? Disquisitio enim philologica hoc nomine scrupulum injicere non potuit; sane damnum fecit aliquatenus, sed non eo pacto ut argumentum evaderet specimini philologico minus aptum. Scilicet opusculi quantitas quidem mutata est, non vero ejus qualitas. Materies igitur adhuc dicenda est litteraria, si nempe eo nomine antea merito nuncupabatur. Quod quidem merito factum esse nemo facile inficias ibit: philologum haberetur argumentum, si quis ageret, verbi causa, de lingua Sanscritica dicta. Quidni igitur, si quis tractat Graecae linguae speciem quandam 1)?

Jam vero redeo ad quaestionem, utrum nimis mutatum sit argumentum speciminis theologici? Negando respondeatur necesse est: si quidem v. c. WINER, ALEX. BUTTMANN et SCHIRLITZ, agentes 2) maxime de discrimine

1) Concedo Novi T. graecitatem non optimae esse notae, libenterque facio cum PHEYNICHO, «flore et robore Atticistarum» (LOBECK), his verbis prioris aevi graecitatem laudante: «Ομοίως ἀρχαίως καὶ δοξίμως ἐθέλει διαλέγεσθαι, κἀδε ἀντὶ φιλακτεία ἡμεῖς οὖν ὡς οἱ ἀρχαῖοι, ἀλλὰ μὴ ὡς Φαβώριος Οὐ γὰρ τις, quod hic quoque valet, αὐτός ἄθλιος, ὡς τὸ ἀλογὸν τοῦ καλοῦ προτιθέναι. Cacterum Novi T. linguae sane merito tribuit ELLICOTT (St. PAUL'S Epistle to the Ephesians. p. VI [3 ed.]) «a truly Greek diction». Idem de N. T. idiomate dicit: «the language of the New Testament is, I am confident, above the reach of no one who will soundly study the general rules of thought and language, as they are now put before us by the grammarians of our own time» (ib.).

2) Hic (S. CHR. SCHIRLITZ) in opere: Grundzüge der neutestam. Gräcität. WINERI et BUTTMANNI opera quae specto sunt Grammaticae, infra saepissime laudatae. Quibus nominibus TROLLOPII (W. TROLLOPE. Greek grammar of the new testam.), STUARTI (MOS. STUART, Grammar of the new testam. dialect), BEELENI (Grammatica graecitatis

linguam inter Graecorum reliquorum et Novi T. auctorum, materie usi sint theologica, sine dubio de illo idem est perhibendum, qui tractaverit imprimis discrimen Paulinam linguam inter et caeterorum Novi T. scriptorum. Ergo et philologiae et theologiae postulatis eo modo probe satisfecisse mihi videor.

Alia autem est quaestio, num rebus ita comparatis simul esset philologicum et theologicum? aliis verbis: nonne materia disquisitionis philologicae simul est theologica, et vicissim materia disquisitionis theologicae philologica habenda? nonne igitur, nisi aliud quid obstetisset, partes commutari potuissent? Cui interrogationi affirmans dare responsum non dubito; imo confiteor me lubentissime, si per morem et legem fieri potuisset, utrumque specimen in unum corpus redacturum fuisse, quia re vera altera dissertatio alterius est continuatio. Quae autem quum fieri non possent, nihil aliud reliquum mihi visum est quam facere quod feci. Nam objectionem, quae sola supererat, melius, saltem aequae facile, partem grammaticalem praemitti potuisse lexicali, ita refutare licet: ea ratione opusculum institui, ut haec pars quodammodo etymologiae vice fungeretur ¹⁾. Quae quum ita essent, partem lexicalem praemitti necesse erat eandem ob causam, ob quam vulgo praecedere solet etymologia, sequi syntaxis. Accedit, quod ipsa rei natura jubet initium sumere a ratione vocabulorum formandorum et usurpandorum; tum demum agere de eorum construc-

Novi testamenti quam composuit J. Th. BEELEN) addere potuissim. De hoc vero observandum est, eum nonnisi versionem grammaticae a WINERO conscriptae dedisse; cf. tom. II. p. 4 sq.

1) Cf. tom. II. p. 1 sq. Inter alia ibi haec leguntur: „Eoque facilius omittendi inivi consilium, quia omnes hujus generis observatione sine ullo scrupulo et aptissime in parte lexicali absolvi possent.”

tione. Quomodo enim construemus verba, nisi novimus antea, quaenam cuique propria sit vis? Quod autem ad ipsarum dissertationum ordinem attinet, quum non fieri posset ¹⁾, quin dissertatio philologica praecederet theologicam, etiam necesse erat ut pars lexicalis in dissertatione philologica tractaretur, grammaticalis in theologica. —

Quod ad lectiones variantes attinet monendum est, vulgo me secutum esse TISCHENDORFIUM, utpote criticum, quamvis quidem non omnibus numeris absolutum, tamen sine ullo dubio haud uno nomine laudandum ²⁾. Majore quam multos alios eum auctoritate frui censeo. Unde factum est quod, si loco quodam sermo esset de lectione quadam variante, me talem semper voluisse lectionem, quam TISCHENDORF haberet. Nihilominus non eram immemor, ut nusquam alibi ita hic quoque non jurandum esse in verba magistri; itaque ubi mihi visus est non satis firmis niti fundamentis, non dubitavi aliam sententiam amplecti. Neque ignorabam methodum edendi Novi T. textus, qua usi sunt inter alios COBET et KUENEN,

1) Quare fieri non posset, ex supra (p. 8) dictis cernitur. Ubi videlicet legitur: „Quod enim antea destinaveram specimen theologico (criterium comparatum ad *ἀντιλεγόμενα*), partim nunc instar appendix eidem est additum”.

2) Sequens iudicium, sane non nimis mite utpote perstringens etiam atque carpens et Anglici censoris effatum de hoc viro docto, tamen satis sine ira et studio pronunciatum, dignum mihi visum est quod afferrem: „The subjective criticisms mixed up in the notes cannot be pronounced as either very useful or very satisfactory, and will serve to show how hard it is to find in one and the same person the patient and laborious palaeographer and the sound and sagacious critic. Still we owe much to Dr. TISCHENDORF, and it is probable shall have to owe much more; his unwearied labours command our highest respect”..... ELLICOTT. p. VIII (3. ed.).

anteponi a nonnullis ei quam secutus est TISCHENDORF 1). Quod licet non sine causa fiat, tamen ad meum usum textum, quem TISCHENDORF dedit, omnibus praestare expertus sum: hunc igitur textum adhibui, et quidem ex editione septima.

Sane dolendum est novam editionem, quam aggressus est idem criticus, paululum sero pro meo consilio in lucem prodire. Contra tamen gaudium peperit 2), quod ex parte saltem jam profecimus ex doctissimi illius postremo opere, edito codice Sinaitico. Cujus ego quoque rationem habui, uti infra sponte apparebit ex ejus lectionibus subinde additis. Praeterea confidere licet, post novam illam editionem septimam non editionem plane obsolevisse 3).

Etiam in adhibendis accentibus, spiritibus, interpunctionis signis similibusque secutus sum, quantum fieri poterat, TISCHENDORFIUM. Subinde tamen, ubi non satis mihi placebat ejus ratio, meam secutus sum. V. c. in abjiciendis interpunctionis signis in locutionibus ut *γράφονται γὰρ Κύριον, — λέγων, Ὁμοία*. De qua re ipse sic:

1) Notum est in vulgus, valde differre inter se has duas rationes. Quibus deinde adhuc longe diversa accedit. Si quis cupidus est plura cognoscendi de variis his methodis, adeat doctissimum DOEDES (Over de tekst-kritiek des Nieuwen Verbonds. p. 370 sqq.), apud quem ipsae accuratissime descriptae videntur.

2) Quemadmodum luce clarius patet, si in memoriam revocamus talia: „It is much to be desired that the respected Editor of the (Sinaitic) Manuscript should, if possible, put an end to the doubts which are still allowed to linger round this apparently venerable and trustworthy document.” ELLICOTT. p. III (3. ed.).

3) „Septima haec mea Novi Testamenti editio tantopere aucta emendata relecta prodit ut novum opus dici queat. Data enim est opera ut prioribus editionibus quum meis tum aliorum superior prodeat non tantum incrementis apparatus critici sed ipsa ratione ac via”. C. TISCHENDORF. Novum Testamentum Graece. p. XIII (ed. 7. maj.).

„Nihilominus nova ista ratio (i. a. de abjiciendo interpunctionis signo) vix retinenda erit, quippe quae nihil prorsus a codicibus auctoritatis habet” 1). Caeterum vero quod ad interpunctionis signorum raritatem attinet, hac in re idem mihi dux fuit, utpote commendandus sat gravem ob causam 2). —

Ratione indicata qua inventum, nec non aliquatenus ea qua dispositum est libelli argumentum, jam ipsius a me institutae disquisitionis priorem partem offero. Addo explicationem eorum scribendi compendiorum, quae explicatione indigere videbantur.

abs. = absolute.

ad h. l. = ad hunc locum.

ad l. sq. = ad locum sequentem 3).

anal. = analogice.

ἀντιλ. = ἀντιλεγόμενα 4).

ell. = elliptice.

emph. = emphatice.

euphem. = euphemistice.

gen. = generatim.

l. = loco = pro.

obj. = objective.

ὁμολ. = ὁμολογούμενα 5).

oppon. = opponitur.

pp. = proprie.

spcc. = speciatim.

subj. = subjective.

taut. = tautologice 6).

1) Ll. p. LXIII.

2) Vid. TISCHENDORF. ll. p. LXII.

3) *Ad l. sq.* ponitur pro *ad h. l.*, si locus nondum expressus est, sed sequitur.

4) = Eph. Phil. Col. 1 et 2 Thess. 1 et 2 Tim. Tit. Phil.

5) = Rom. 1 et 2 Cor. Gal.

6) Caeterum etiam usus sum hoc compendio: Gr. et Lat. metaph. Vulgo cognitum est haec esse = Graece et Latine metaphoricè. Qua formula, cuidam vocabulo addita, indicare volui, et ipsum hoc vocabulum et ejus versionem ll. accipiendam esse non sensu allato (proprio), sed metaphoricè.

PARS LEXICALIS.

PRAEMONENDA.

His mei muneris partibus peractis, jam nonnulla in medium afferenda sunt de modo quo argumentum est dispositum. Missis autem factis hoc loco quae partem grammaticalem et quae appendicem spectant, unice nunc specto lexicalem hanc partem.

Antequam igitur ipsam materiem — partem lexicalem — aggrediar, mutatis mutandis rogo *λεξικογράφῳ* illo M. CHR. ABR. WAHL ¹⁾: „Quasnam regulas sibi scripserit hujus libri auctor?“ Haec aliaque hujusmodi docebunt sequentia. Et primum quidem de nominibus propriis breviter haec dicenda habeo: nomina propria, utpote levioris tantum momenti — ratione mei propositi habita —, tantum non omnia sunt ommissa. Arbitrabar enim, neque omnia esse omittenda neque omnia afferenda. Nam quamvis, si alius generis

1) *Clavis Novi Testamenti philologica*. p. VI.

esset argumentum, fortasse prorsus omittenda essent, in hac disquisitione idem fieri non potuit; contra probe tenendum erat quod eruditus WINER vere monuit ¹⁾. Quae cum ita essent, passim nomina propria attuli; qua ratione in optandis his, omittendis illis ductus sim, sponte apparebit.

„Est modus in rebus, sunt certi denique fines.” Hujus effati non immemor non tantum illam mihi scripsi legem, sed etiam addidi hanc: in nostram vocabulorum seriem admittenda esse *verba*, quorum afferendorum nulla alia causa esset, quam quod in Novo T. nonnisi passivo genere in epistolis Paulinis essent obvia; contra omittenda *nomina*, quorum admittendorum nulla alia causa foret, quam quod in Novo T. tantum plurali numero a PAULO usurparentur. Idcirco v. c. formam *ἐγκαταλείπομαι* (*ἐγκαταλείπω* in Novo T. etiam alibi occurrit, passivum vero tantum apud PAULUM) attuli eandem ob causam ob quam e. g. adjectivum *ἄβαρής* (in Novo T. in epistolis Paulinis tantum obvium). E contrario praeterii silentio pluralem *ὀδοιπορία* (*ὀδοιπορία* in Novo T. etiam Joh. 4: 6 adhibetur, sed *ὀδοιπορία* nonnisi 2 Cor. 11: 26), utpote levioris momenti. Ductus eadem ratione, ad formulam *συγκοινωνός τινος* non monui, Apoc. 1: 9 *ἐν τινι* usurpari pro *τινός*, neque ad dicendi formulam *ἐπαισχύνομαι ἐπί τινι*, Hebr. 2: 11, 11: 16 infinitivum sequi loco *ἐπί τινι*, — talia ducens superflua et cuique facile invenienda. Nequaquam vero negligenda erat in voce *πιστεύομαι* locutio *πιστεύομαι ἐπὶ τὸν Θεόν*, utpote quam minime ejusdem significationis

1) Bibl. Realwörterbuch zum Handgebrauch (p. V): „Dagegen darf das Wörterbuch linguistischer Beziehungen halber sie keineswegs ausschliessen.”

atque πιστεύομαι ἐπὶ τὸν Χριστόν. Neque inter alia negligenda erant τὸ δυνατόν, ἐπαγγέλλομαι, ἢ ἐλεύθερος, ἢ ἔρημος: duo priora, utpote formae Paulinae dicendae ratione habita caeterorum Novi T. auctorum, non minore jure utuntur quam adjectivum δόλιος v. c.; alia duo vero propter singularem significationem aequae dignae sunt quae commemorentur atque δόκιμος v. c., quod vocabulum Rom. 14: 18 occurrit sensu adjectivi *acceptus*. Sed haec sufficiunt, quibus appareat, quomodo hac in re versatus sim: scilicet, ut verbo dicam, semper pro re nata egi. Nondum autem normam indicavi, qua usus sim in afferendis indicis graecitatis vocabulis. Nimirum retuli in seriem tum voces occurrentes unice in epist. ad Rom., 1 et 2 ad Cor., ad Gal., ad Eph., ad Phil., ad Col., 1 et 2 ad Thess., 1 et 2 ad Tim., ad Tit., ad Philem., quamvis numero tantum paucas, — tum ea vocabula, quae, obvia quoque apud caeteros auctores Graecos, in Novo T. nonnisi in laudatis epistolis usurpantur, — tum etiam ea quae inveniuntur et extra Novum T. et in iis epistolis et in aliis Novi T. libris, in hisce tamen scriptis nusquam significatione a nobis memorata. Porro et hoc praemonendum. Ne nimium augetur signorum numerus, non distinxi ἀπαξ λεγόμενα a caeteris vocibus ¹⁾; probe tamen teneatur, vocem cui signum praemisum est, si unus tantum locus (ex scriptis Paulinis) in quo haec vox occurrat est additus, semper esse ἀπαξ λεγόμενον, nisi forte etiam in ἀντιλ. Paulinis exstet.

In laudandis quoque auctoribus memor fui illius: „est modus in rebus”. Ita v. c. neque grammaticas neque

1) Etsi quam minime parvi faciam horum momentum. Operae pretium est conferre de hisce aliisque hujusmodi rebus doctissimum HARTING: Grieksch-Nederd. handwoordenb. op het N. T. p. VII sq.

commentarios omisi; neglecti „monographias.” Quae quidem agendi ratio, per se jam satis probata, non ampliore indigebit defensione, si commemoraverim virum doctum HARTING eandem iniisse viam in conscribendo illo, haud uno nomine laudando lexico ¹⁾. Eandem ob causam plerumque ²⁾ abstinui a citandis tum scriptis plurium virorum doctorum, quos nonnisi honoris causa nominare potuissem, tum dissertationibus illis theologicis, quae inter alios recens in lucem ediderunt viri docti v. BELL ³⁾, RAUWENHOFF ⁴⁾, BERLAGE ⁵⁾, BOK ⁶⁾. Quod autem — ut huc obiter redeam — ad necessitudinem attinet, quae exstat inter lexicon modo laudatum et hanc meam partem lexicalem: imprimis ratione habita verborum ipsius doctissimi HARTING ⁷⁾, perhibere non audeo, hanc necessitudinem eandem esse atque inter lexicon, quod S. CHR. SCHIRLITZ composuit ⁸⁾ et id quod conscripsit HARTING. Tamen non possum non fateri, mihi nostratis hoc opus forte non minus profuisse, quam ipsi Germanicum illud. Nec non magnopere me profecisse interpretatione epistolae PAULI ad Romanos, quam v. HENGEL noster scripsit, quis est qui dubitabit? Idem quodammodo de MEYERO praedicandum; sed quo tenderem, si enumerare vellem nomina omnium virorum doctorum, qui plus minusve hac in re mihi auxilio fuerunt?

1) Supra laudatum: Gricksch-Nederd. handwoordenb. op het N. T.

2) Interdum regulam non observavi: exceptio v. c. cernitur (infra) in voce *γλώσσα*.

3) De patefactionis Christianae indole, e vocabulis *φανερῶν* et *ἀποκαλύπτειν* in libris N. T. efficiendis. 1849.

4) De loco Paulino qui est de *δικαιώσει*. 1852.

5) De formulae Paulinae *πίστις Ἰησοῦ Χριστοῦ* significatione. 1856.

6) De PAULI doctrina de *τῇ ἀπολυτρώσει*. 1856.

7) Ll. p. X sq.

8) Griechisch-Deutsches Wörterbuch zum neuen Testament.

Denique etiamnum adjicimus sigillorum explicationem:

† Indicat vocabulum in epist. ad Rom., 1 et 2 ad Cor., ad Gal., ad Eph., ad Phil., ad Col., 1 et 2 ad Thess., 1 et 2 ad Tim., ad Tit., ad Philem. tantum occurrere.

* Vocem etiam extra Novum T. inveniri, — in Novo T. autem tantum in epistolis allatis.

Vocabulum, cui nullum signum est praemisum, usurpatur et extra Novum T. et in epistolis allatis et in aliis Novi T. libris, — in hisce tamen scriptis nusquam significatione a nobis memorata.

INDEX GRAECITATIS.

A.

- * Ἀβαρής, ἑς, non gravis, non molestus: 2 Cor. 11: 9.
Ἀγαθός, ἡ, ὄν: ἐργάζομαι τὸ ἀγαθόν vid. ἐργάζομαι.
* Ἀγαθωσύνη, ἡ, bonitas, beneficentia: Rom. 15: 14,
Gal. 5: 22.
* Ἀγαμος, ον, 1) conjugii expers, coelebs: 1 Cor. 7: 11;
2) — subst —, coelebs vir vel mulier: 1 Cor. 7: 8, 32, 34.
* Ἀγανάκτησις, ἡ, indignatio: 2 Cor. 7: 11.
Ἀγάπη (de vocis derivatione cf. PAPE. Handwb. in
voce), ης, ἡ: ἡ ἀγ. τοῦ Χριστοῦ, amor CHRISTI erga ali-
quem (alii: amor erga CHRISTUM; minus recte: apud
PAULUM genit. personae vocabulo ἀγάπη additus semper
est genit. subjecti): Rom. 8: 35, 1 Cor. 5: 14; ἀγ.
τοῦ πνεύματος vid. πνεῦμα.
* Ἀγενής, ἑς, obscuro, humili loco natus: 1 Cor. 1: 18.
Ἀγιάζω: ἡγιασμένοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, sanctificati in CHRISTO
JESU, Deo sacri in CHRISTI communionem: 1 Cor. 1: 2.

Ἄγιασμός, ὁ, — meton —, qui efficit sanctificationem, qui affert sanctitatem: 1 Cor. 1: 30.

Ἄγιος, ἰα, ἰου: κλητοὶ ἄγιοι vid. κλητός.

* Ἄγιωσύνη, ἡ, sanctitas (cf. WAHL. Clavis in voce): Rom. 1: 4, 2 Cor. 7: 1.

* Ἀγνότης, ἡ, morum integritas: 2 Cor. 6: 6, 11: 8 (alii h. l. legunt: ἀπλότης).

Ἀγνοῶ(έω), 1): ἀγνοούμενος εἰμί τιμι τῷ προσώπῳ vid. πρόσωπον; 2): ἀγνοούμενος, obscurus, humilis: 2 Cor. 6: 9.

Ἀγοράζω: ἀγ. τιμῆς, (magno) pretio redimo: 1 Cor. 6: 20, 7: 23.

* Ἀγριέλαιος, ὁ ὅτι ἡ, oleaster: Rom. 11: 17, 24.

* Ἀγρυπνία, ἡ: ἀγρυπνίαι, insomnia, vigiliae: 2 Cor. 6: 5, 11: 27.

Ἄγω: ἄγω πνεύματι, duco Spiritus communionem: Rom. 8: 14, Gal. 5: 18.

Ἀδάμ, ὁ: ὁ μέλλων (Ἀδάμ), (ADAMUS) futurus (ADAMI proprie sic dicti ratione habita); CHRISTUS, quippe qui vitam affert eamque mortis expertem: Rom. 5: 14; ἡ παράβασις Ἀδάμ vid. παράβασις.

* Ἀδάπανος, ον, gratuitus: 1 Cor. 9: 18.

Ἀδηλος, ον, dubius, non distinctus: 1 Cor. 14: 8.

* Ἀδήλως, dubie, in incertum eventum: 1 Cor. 9: 26.

* Ἀδιάλειπτος, ον, non intermissus, perpetuus: Rom. 9: 2.

* Ἀδιαλείπτως, sine intermissu, perpetuo: Rom 1: 9.

Ἀδικία, ἡ, 1) — spec. —, injustitia: Rom. 9: 14; 2) — gen. —, injuria: 2 Cor. 12: 13.

Ἄδικος, ον: οἱ ἄδικοι, qui κατ' ἐξοχήν injusti habentur, Ethnici: 1 Cor. 6: 1.

Ἀδόκιμος, ον, improbus, perversus: Rom. 1: 28, 1 Cor. 6: 27.

* Ἀδρότης, ἡ, copia, multitudo: 2 Cor. 8: 20.

¹Ἀδύνατος, *ου*, — act.; sensu spirituali —, infirmus (in fide Christiana): Rom. 15: 1.

²Ἀζύμος, *ου*, — metaph. —, purus, sacer: 1 Cor. 5: 7, 8; metaphora translata a farina non fermentata: ζύμη (fermentum) enim saepius malam in partem accipitur.

³Ἄηρ, *δ*: ἄερα δέρω, caedo aërem, verbero ictibus auras: 1 Cor. 9: 26; εἰς ἄερα λαλῶ, in aërem loquor, frustra verba facio: 1 Cor. 14: 9.

* Ἀθανασία, *ἡ*, immortalitas: 1 Cor. 15: 53, 54.

* Αἶνιγμα, *τό*, aenigma, oratio obscura: 1 Cor. 13: 12.

* Αἰσχρός, *ά, όν*, — sensu morali —, indecorus, inhonestus: 1 Cor. 11: 6, 14: 35.

Αἰσχύνω: αἰσχύνομαι, pudore afficior: 2 Cor. 10: 8.

* Αἰτιῶμαι (ἀνομαι), accuso: Rom. 3: 9 (forte — cum TISCHEND. — legendum est προαιτιῶμαι).

Αἰχμαλατίζω: αἰχμ. τινά τινι (εἰς τινα: 2 Cor 10: 5), in servitutem alicujus redigo aliquem: Rom. 7: 23. Gr. et Lat. metaph.

Αἰών, *δ*: ὁ βεός, ἡ σοφία τοῦ αἰῶνος τούτου vidd. βεός, σοφία; ὁ νῦν αἰών vid. νῦν.

¹Ἀκαθαρσία, *ἡ*, — sensu morali —, 1) — gen. —, impuritas, improbitas: Rom. 1: 24, 6: 19; 2) — (minus recte WAHL [Clavis in voce] aliam vult significationem Rom. 1, aliam Rom. 6) spec. —, impuritas ex voluptatibus venereis contracta: 2 Cor. 12: 21, Gal. 5: 19.

²Ἀκακος, *ου*, nihil mali suspicans: Rom. 16: 18.

* Ἀκατακάλυπτος, *ου*, non opertus: 1 Cor. 5: 11, 13.

³Ἀκοή, *ἡ*: ἀκ. πίστεως, institutio, oratio de fide (Christiana), actio praedicandi fidem (Chr.), (alii: talis orationis auditio): Gal. 3: 2, 5.

⁴Ἀκούω: ἀκούεται τι ἐν τισιν, auditur aliquid inter aliquos, audiunt de aliqua re apud aliquos: 1 Cor. 5: 1.

Ἀκροβυστία, ἡ, 1) conditio hominis non circumcisi: Rom. 4: 9, 10, 11, 12, 1 Cor. 7: 19, Gal. 5: 6, 6: 15; 2) — meton. — : homines non circumcisi, Ethnici: Gal. 2: 7; ἀκρ. ἐκ φύσεως, naturaliter praeputiati, habentes praeputium natura quasi auctore (: ἐκ φύσεως est additum, quia sequitur περιτομή καρδίας): Rom. 2: 27; τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας vid. εὐαγγέλιον.

* Ἄκων, οὔσα, ον, invitus: 1 Cor. 9: 17.

* Ἀλαζών, ὁ et ἡ, ostentator: Rom. 1: 30.

* Ἀλάλητος, ον, tacitus, nihil enuntians, (alii: ineffabilis) : Rom. 8: 26.

Ἀλήθεια, ἡ: κατ' ἀλήθειαν, ad veritatis normam, ratione veri habita: Rom. 2: 2.

* Ἀληθεύω, veri studiosus sum: Gal. 4: 16.

Ἀλλά (vid. tom. II. p. 45 sq.): οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ vid. μόνον.

Ἀλλάσσω: ἀλλ. τὴν φωνήν μου vid. φωνή.

* Ἀλληγορῶ (έω), per allegoriam loquor: Gal. 4: 24.

Ἄλλος, ἡ, ον: ἄλλος μὲν ἄλλος δέ, alius alius: 1 Cor. 15: 39; ὃς μὲν ἄλλος δέ vid. tom. II. p. 8; ἄλλος παρά, alius quam, ἄλλος ἤ: 1 Cor. 3: 11.

* Ἀλοῶ(άω), trituro: 1 Cor. 9: 9, 10.

Ἄμαρτία, ἡ: φαίνεται ἀμ. vid. φαίνω; ἀποθνῄσκω τῇ ἀμαρτίᾳ, demorior quod ad peccatum attinet, peccati imperio liberor: Rom. 6: 2, 10; νεκρός εἰμι τῇ ἀμαρτίᾳ et χωρὶς νόμου ἀμ. νεκρά vidd. νεκρός; κατακρίνω τὴν ἀμαρτίαν vid. κατακρίνω.

* Ἀμετακίνητος, ον, immobilis, constans: 1 Cor. 15: 58.

* Ἀμεταμέλητος, ον, cujus aliquem poenitere nequit: Rom. 11: 29, 2 Cor. 7: 10.

* Ἀμετανόητος, ον, ad sanam mentem redire nolens, impenitens (Vulg.) : Rom. 2: 5.

* Ἄμετρος : εἰς τὰ ἄμετρα καυχῶμαι, supra modum glorior : 2 Cor. 10 : 13, 15.

Ἀμήν : τὸ ἀμήν, quod constat, persuasum est alicui : 1 Cor. 14 : 16, 2 Cor. 1 : 20.

Ἄν (vid. tom. II. p. 28 sqq.) : οὗ ἄν (ἐάν) vid. οὗ ; ὡς ἄν (bis) vid. ὡς.

Ἄνά : ἀνὰ μέρος, alternatim, ex ordine : 1 Cor. 14 : 27.

Ἀνάγκη, ἡ, necessitas moralis : 2 Cor. 9 : 7.

Ἀνάθεμα, τό, — meton. —, execratus (homo) : Rom. 9 : 3, 1 Cor. 12 : 3, 16 : 22, Gal. 1 : 8, 9.

Ἀνακαινῶ (ῶω), novis viribus instruo, novum reddo quod attinet ad animum (WINER: de verb. comp. etc. : ἀνακαινῶ : nihil ad rem, utrum ea ipsa novitas, quae alicui rei additur, jam olim adfuerit nec ne. WAHL [Clavis in voce] ig. minus recte: „emendo.”) : 2 Cor. 4 : 16.

Ἀνακαινώσις, ἡ : ἡ ἀν. τοῦ νοός, actus animi renovandi, ineundae vitae purioris : Rom. 12 : 2.

* Ἀνακαλύπτω, operculum aufero, detego : 2 Cor. 3 : 14, 18.

Ἀνακεφαλαῖῶ (ῶω), ad unum caput refero, summatim comprehendo (: ἀνά h. l., Rom. 13 : 9, habet vim intensivam; MEYER ad h. l. : ἀνά = supra [vorher] : minus recte) : Rom. 13 : 9.

* Ἀνακόπτω, impedio : Gal. 5 : 7 (: lectio non probabilis : TISCHEND. ad h. l.).

Ἀνακρίνω, dijudico, statuo, decerno : 1 Cor. 2 : 14, 15, 4 : 3, 9 : 3.

* Ἀναλογία, ἡ : κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως, fidei moduli ratione habita, secundum fidei modulum (: minus recte : secund. regul. fidei) : Rom. 12 : 6.

Ἀναμνησκῶ : ἀν. τινά τι, alicui aliquid in memoriam revoco : 1 Cor. 4 : 17.

* Ἄνάξιος, *ον*, indignus: 1 Cor. 6: 2.

* Ἄναξιως, modo indigno: 1 Cor. 11: 27, 29.

Ἀναπληρῶ (*δω*): *άν*. τὸ ὑστέρημα τινος, compenso alicujus defectum, alicujus absentis loco sum: 1 Cor. 16: 17; *άν*. τὸν τοπὸν τινος, partes alicujus ago: Gal. 6: 2.

* Ἀναπολόγητος, *ον*, inexcusabilis: Rom. 1: 20, 2: 1.

Ἀναστατῶ (*δω*), loco moveo (erroribus spargendis) exturbo: Gal. 5: 12.

Ἀναστρέφω: *άν*. ἐν τινι ἐν τινι, praeditus aliqua re in aliqua re versor: 2 Cor. 1: 12.

* Ἀνδρίζω, praesto me virum: 1 Cor. 16: 13.

* Ἀνέγκλητος, *ον*, irreprehensus, inculpatus: 1 Cor. 1: 8.

* Ἀνεκδιήγητος, *ον*, ineffabilis: 2 Cor. 9: 15.

* Ἀνελεήμων, *ον*, non misericors, saevus: Rom. 1: 31.

* Ἀνεξερεύνητος, *ον*, imperscrutabilis: Rom. 11: 33.

* Ἀνεξιχνίαστος, *ον*, impervestigabilis: Rom. 11: 33.

* Ἄνθραξ, *ὀ*, carbo: Rom. 12: 20.

Ἀνθρώπινος, *ίνη, ινον*, imperfectus — quatenus homo est rationali moralique debilitate —: Rom. 6: 19, 1 Cor. 2: 13, 4: 3, 10: 13.

Ἄνθρωπος, *ὀ*, 1): ὁ παλαιὸς ἄνθρ., vetus homo, vetus sentiendi ratio (hominis nondum Christiani): Rom. 6: 6; ὁ ἔσω ἄνθρ. vid. ἔσω; 2): ὁ πρῶτος ἄνθρ., homo primus, ADAM: 1 Cor. 15: 46, 47; ὁ δεύτερος ἄνθρ. homo secundus, CHRISTUS — quatenus novi generis humani genitor —: 1 Cor. 15: 47; 3): ἄνθρωπος — sine articulo —, quisvis homo, homines: 1 Cor. 4: 1, 11: 28; 4): κατὰ ἄνθρωπον λέγω, λαλῶ, dico, loquor sicut homines dicunt, loquuntur: Rom. 3: 5, 1 Cor. 9: 8, Gal 3: 15.

Ἀρίστημι: ἀνίσταμαι, surgo, prodeco: Rom. 15: 12 (alii h. l. ἀνίσταμαι pass.).

Ἀνόγιω: *άν*. τὸ στόμα πρὸς τινος vid. πρὸς.

* Ἀνόμως, sine lege: Rom. 2: 12.

- * Ἄνοχή, ἡ, indulgentia: Rom 2:4, 3:26.
- Ἄνταποκρίνομαι: ἀντ. τινι, disputo contra aliquem, iudicio contendo cum aliquo: Rom. 9:20.
- Ἀντίκειμαι: οἱ ἀντικείμενοι — absol. —, qui (religioni Christianae) resistunt: 1 Cor. 16:9.
- * Ἀντίληψις, ἡ, opitulatio: 1 Cor. 12:28.
- * Ἀντιμισθία, ἡ, justa merces: Rom. 1:27, 2 Cor. 6:13.
- * Ἀντιστρατεύομαι: ἀντ. τινι, belligero cum aliquo: Rom. 7:23.
- Ἄνωθεν: πάλιν ἀν., iterum a principio (alii — minus recte —: iterum, denuo): Gal. 4:9.
- Ἄξιος, ον, 1): οὐκ ἄξιος πρὸς τι — vid. tom. II. p. 41 —, nullius momenti ratione alicujus rei habita, comparatione cum aliqua re instituta: Rom. 8:18 (minus recte Vulg.: „non condignae . . . ad futuram gloriam” — anal. vers Belg. [Ordin. Gener.] —; neque melius v. HENGEL: „indignae . . . quae comparentur cum gloria”); 2): ἄξιον ἔστι — sq. τοῦ cum inf. —, operae pretium est: 1 Cor. 16:4 (GEORGIUS: „si summa collecta tanti erit”).
- Ἄδρατος, ον: τὰ ἀδρατα, invisibilia, non sensibilia: Rom. 1:20.
- Ἀπαγγέλλω, praedico, profiteor: 1 Cor. 14:25.
- Ἀπαρχή, ἡ ἀπ. τῶν κεκοιμημένων, primitiae dormientium (Vulg.), primum mortuus (in vitam revocatus): 1 Cor. 15:20, 23; ἀπαρχὴ τοῦ πνεύματος vid. πνεῦμα.
- Ἀπειμι, absum: 2 Cor. 10:1, 13:1, 10; ἀπὸν τῷ σώματι, absens quod ad corpus attinet: 1 Cor. 5:3.
- * Ἀπεῖπον (ἀπειπάμην = ἀπεῖπα: verbi εἶπον medium non alibi in N. T.: SCHIRLITZ. Grundzüge, in voce εἶπειν), renuntiavi: 2 Cor. 4:2.
- Ἀπελεύθερος, ον, manumissus: 1 Cor. 7:22.
- * Ἀπερισπάστος, animo non distracto: 1 Cor. 7:35.

Ἄπιστος, ον : ὁ ἄπ., qui nondum amplexus est religionem Christianam, Ethnicus : 1 Cor. 6 : 6, 7 : 12, 13, 14, 15, 10 : 27, 14 : 22, 23, 24.

* Ἀπλότης, ἡ, animi candor, probitas : Rom. 12 : 8, 2 Cor. 8 : 2, 9 : 11, 13 (alii : ἀπλότης his locis = liberalitas, sed l. sq. = probitas [si lectio ἀπλότητι probanda est, non ἀγιότητι : TISCHEND. ad h. l.]), 1 : 12.

Ἀπό : ἀπὸ μέρους, ex parte, quodammodo (anal. ἐκ μέρους : 1 Cor. 12 : 27 : estis pars corporis CHRISTI et membrorum; aliter MEYER [ad h. l.] et HARTING [Handwdb. in voce μέρος]) : Rom. 11 : 25, 15 : 15, 2 Cor. 1 : 14, 2 : 5; ἀπὸ πέρυσι vid. πέρυσι.

Ἀποδείκνυμι : ἀπ. τινα ἔσχατον, aliquem ultimum, infimum renuntio, proclamo (GROTIUS : colloco aliquem infimo loco) : 1 Cor. 4 : 9.

Ἀποθνήσκω, 1) — pp.; cf. de sq. dativo tom. II. p. 17 sq. — ἀπ. τινί, morior (addictus) alicui, alicujus voto convenienter : Rom. 14 : 7; 2) — trop. —, in mortis periculis versor, moribundus sum : 1 Cor. 15 : 31, 2 Cor. 6 : 9; ἀπ. νόμῳ, renuntio legi (Mosaicae), legis imperio liberor : Gal. 2 : 19; ἀπ. τῇ ἁμαρτίῃ vid. ἁμαρτία.

Ἀποκαλύπτω (vid. tom. II. p. 24) — metaph. —, 1) : ἀπ. τινά ἐν τινί, revelo (τὸ κάλυμμα aufero), patefacio aliquem in aliquo (in alicujus animo) : Gal. 1 : 16; 2) : ἀπ. τι εἰς τινα — εἰς τινα pro τινί = פָּלַג sq. לִּנְי (1 Sam. 3 : 7) pro פָּלַג sq. לְ (Jes. 23 : 1) —, patefacio, manifesto aliquid alicui (ad aliquem) : Rom. 8 : 18.

Ἀποκάλυψις, ἡ, 1) — absol. —, revelatio, patefactio, praedicatio : 1 Cor. 14 : 6, 26 (anal. Rom. 16 : 25); 2) ἀπ. τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ, patefactio Dei filiorum — quo facti Dei filii patefiant — : Rom. 8 : 19.

* Ἀπεκαραδοκία, ἡ, expectatio exserto capite, vehemens desiderium : Rom. 8 : 19.

'Αποκόπτω: ἀποκόπτομαι, exseco mihi (aliquid), castro me: Gal. 5:12 (ἀποκόψονται secundum alios pass.).

* 'Απέκριμα, τό: ἔχω ἐν ἐμοὶ ἀπ. τοῦ θανάτου, mortis responsum — sententiam, opinionem, me moriturum esse — in me habeo: 2 Cor. 1:9.

'Αποκρύπτω: ἀποκεκρυμμένος, non revelatus, hucusque ignotus: 1 Cor. 2:7.

'Αποκτείνω, perdo, finem impono: Rom. 7:11, 2 Cor. 3:6.

'Απόλλυμι (ἀπολῶ [alibi in N. T. ἀπολέσω; apud cacteros Graecos ἀπολῶ]): 1 Cor. 1:19 [Jes. 29:14]: WINER. Gramm. p. 77), 1) pessumdo, reddo miserum animi ratione: Rom. 14:15, 1 Cor. 8:11; 2): οἱ ἀπολλύμενοι, qui percunt (repudiantes religionem Christianam): 2 Cor. 4:3; οἱ ἀπολλύμενοι.... οἱ σωζόμενοι qui percunt.... servantur (repudiantes religionem Christianam.... accipientes): 1 Cor. 1:18, 2 Cor. 2:15.

'Απολύτρωσις, ἡ: ἡ ἀπ. τοῦ σώματος, redemptio, liberatio a (nostro) corpore: Rom. 8:23; ἡ ἀπ. ἡ ἐν Χριστῷ 'Ιησοῦ, liberatio in communionem CHRISTI JESU, liberatio a peccatis commissis eorumque sequelis quam communio CHRISTI JESU nobis affert: Rom. 3:24 (: jamais Il (ἀπολυτρώω) ne signifie racheter comme λυτρώω, son sens propre c'est délivrer" [OLTRAMARE ad h. l.]).

'Αποροῦμαι(έομαι): ἀπ. ἐν ὑμῖν, haesito quod attinet ad vos: Gal. 4:20.

'Αποστερῶ(έω): ἀπ. τινι, privo aliquem, aufero alicui (aliquid): 1 Cor. 7:5.

'Απόστολος, ὁ: ἐθνῶν ἀπ., Ethnicorum apostolus: Rom. 11:13; οἱ ὑπὲρ λίαν ἀπόστολοι vid. λίαν; ἀπ. εἰμί τινι, apostolus sum alicui, alicujus ministerio obtemperans: 1 Cor. 9:2.

* 'Αποστύγῶ(έω), abhorreo, odi vehementer: Rom. 12:9.

* Ἀποτολμαῖ(άω), audacia utor, praebeo me audacem : Rom. 10 : 20.

* Ἀποτομία, ἡ, severitas (quid proprie sit vid. ἀποτόμως) : Rom. 11 : 22.

* Ἀποτόμως — pp. abscisse; metaph. —, acriter, severe : 2 Cor. 13 : 10.

Ἀπτομαι — euphem. —, rem habeo cum muliere : 1 Cor. 7 : 1.

Ἄρα (vid. tom. II. p. 49, 62) : ἄρα οὖν (vid. tom. II. p. 49 sq.), hinc ergo : Rom. 8 : 12, 9 : 16, 14 : 19, Gal. 6 : 10.

Ἀρέσκω, studeo placere, indulgeo : Rom. 15 : 1, 2, 3 1 Cor. 10 : 33.

Ἀριστερός, ὁ, ὄν : τὰ ὅπλα . . . τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερά vid. ὅπλων.

* Ἀρμόζω : ἀρμόζομαι τινα ἐνὶ ἀνδρὶ(τῷ Χριστῷ) παρθένον ἀγνήν — probab. medium sensu activo : vid. tom. II. p. 23 —, jungo despondendo aliquam velut virginem castam uni viro (CHRISTO : cf. Rom. 7 : 4) : 2 Cor. 11 : 2.

Ἀρπάζω : ἠρπάγην = ἠρπάσθην : 2 Cor. 12 : 2, 4 : ALEX. BUTTMANN. Gramm. p. 47 ; SCHIRLITZ. Grundzüge, in voce.

* Ἀρραβῶν, ὁ : ὁ ἀρρ. τοῦ πνεύματος, Spiritus tanquam arrha : 2 Cor. 1 : 22, 5 : 5.

* Ἀρρήτος, ὁ, arcanus (alii : quod dici nequit; melior paraphrasis non datur quam ab ipso PAULO addita, in Vulg. — probe — ita reddita : quae non licet homini loqui) : 2 Cor. 12 : 4.

* Ἀρσενοκοίτης, ὁ, cinaedus : 1 Cor. 6 : 9.

Ἄρτι : ἡ ἄρτι ὥρα, haec hora, tempus praesens : 1 Cor. 4 : 11; μένω ἕως ἄρτι vid. μένω; ἄρτι . . . τότε vid. τότε.

Ἀρχή, ἡ : ἀρχαί, principatus, potestates coelestes : Rom. 8 : 38.

- * Ἀρχιτέκτων, architectus: 1 Cor. 3 : 10.
- Ἀρχων, ὁ, imperium quaecumque tenens: Rom. 13 : 3,
1 Cor. 2 : 6, 8.
- Ἀσθενῶ(έω), ineptum, infirmum me praesto: 2 Cor.
11 : 21, 13 : 3, 9.
- * Ἀσθένημα, τό, judicii imbecillitas: Rom. 15 : 1.
- Ἀσπασμός, ὁ : ὁ ἀσπ. τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου, salutatio PAULI
propria mea manu: salutatio κατ' ἐξοχ. : 1 Cor. 16 : 21.
- * Ἀσπίς, ἡ, aspis, vipera: Rom. 3 : 13.
- * Ἀσπύδος, ον, implacabilis: Rom. 1 : 31 (N et B h. l.
ἀσπύδους omittunt).
- * Ἀτατάω(έω), vagor, certa sede carco: 1 Cor. 4 : 11.
- * Ἀστοργος, ον, sine affectione, expers naturalis affec-
tus: Rom. 1 : 31.
- * Ἀσύνητος, ον, qui foedera inita non servat, perfidus:
Rom. 1 : 31.
- * Ἀσχημονῶ(έω), indecore me gero: 1 Cor. 13 : 7, 7 :
36 (alii h. l.: despicior, ignominia afficio).
- Ἀσχημοσύνη, ἡ, turpitude: Rom. 1 : 27.
- * Ἀσχήμων, indecorus: 1 Cor. 13 : 23.
- Ἀτιμάζω: ἀτιμάζομαι — medium sensu activo; secundum
alios passivum —, ignominia afficio, dedecoro: Rom. 1 : 24.
- Ἀτιμία, ἡ, dedecus, indecorum: Rom. 9 : 21, 1 Cor.
11 : 14, 2 Cor. 6 : 8; πάθη ἀτιμίας = πάθη ἀτιμα:
Rom. 1 : 26; κατὰ ἀτιμίαν λέγω, in dedecus dico, dede-
cori mihi est si loquor: 2 Cor. 11 : 21.
- Ἀτιμος, ον: ἀτιμότερος, honore magis carens: 1 Cor.
12 : 23.
- * Ἀτομος, ον: ἐν ἀτόμῳ — scil. χρόνῳ —, in temporis
momento indiviso, illico: 1 Cor. 15 : 52.
- * Ἀυγάζω, splendo: 2 Cor. 4 : 4.
- * Ἀυθαίρετος, ον, spontaneus: 2 Cor. 8 : 3, 17.
- * Ἀυλός, ὁ, tibia: 1 Cor. 14 : 7.

Αὐξάνω, crescere facio : 1 Cor. 3 : 6, 7, 2 Cor. 9 : 10.

* Αὐτάρκεια, ἡ, animus sua sorte contentus : 2 Cor. 9 : 8.

Αὐτός, ἡ, ὄν (vid. tom. II. p. 10) : τὸ αὐτὸ Φρονῶ vid. Φρονῶ.

* Ἀφθαρσία, ἡ, incorruptibilitas, immortalitas : Rom. 2 : 7, 1 Cor. 15 : 42.

Ἀφίημι (aor. I pass. = ἀφέθησαν pro ἀφείθησαν [cum augm.] : Rom. 4 : 7 [Ps. 32 : 1] : Winer. Gramm. p. 74; alia lectio [minus probabilis] : ἀφείθησαν) : ἀφ. γυναικα, dimitto, repudio uxorem : 1 Cor. 7 : 11, 12.

* Ἀφινοῦμαι (έομαι) ; ἀφικνεῖται εἰς πάντας, (fama) per- venit ad omnes, vulgo innotescit : Rom. 16 : 19.

Ἀφορίζω : ἀφορίζομαι, seligor : Rom. 1 : 1.

Ἀφορμή, ἡ, opportunitas : Rom. 7 : 8, 11, 2 Cor. 5 : 12, 11 : 12, Gal. 5 : 13; ἐκκόπτω τὴν ἀφορμὴν vid. ἐκκόπτω.

Ἄφρονος, ον, non intelligibilis : 1 Cor. 14 : 10.

* Ἀχρεῖῶ(όω) : ἀχρειῶμαι, fio inutilis : Rom. 3 : 12.

Ἄχρι : ἄχρι τοῦ νῦν vid. νῦν ; ἄχρι τοῦ δεῦρο vid. δεῦρο.

* Ἀψυχος, ον, vita carens, vitae expers : 1 Cor. 14 : 7.

B.

Βάθος, το, 1) profundum : Rom. 8 : 39; 2) profundum, quod est supra captum ingenii humani : Rom. 11 : 38; 3) : ἡ κατὰ βάθους πτωχεία (= ἡ βαθεῖα πτωχεία; vid. tom. II. p. 43; alii legunt κατὰ βάθος), summa pau- pertas, profunda inopia (BEZA) : 2 Cor. 8 : 2.

Βάπτισμα, τό : τὸ βάπτισμα εἰς τι vid. tom. II. p. 8.

Βάρβαρος, ον, barbarus : 1 Cor. 14 : 11.

Βάρος, τό, gravitas, praestantia : 2 Cor. 4 : 17.

Βαρῶ (έω), premo, molestus sum : 2 Cor. 1 : 8, 5 : 4.

Βασιλεύω, dominor, vigeo : Rom. 5 : 14, 21.

* Βασκαίνω, fascino : Gal. 3 : 1 (vulgo legitur forma insueta ἐβάσκαινα; nonnulli autem codd. ἐβάσκηνα).

Ἐδελύσσομαι, aversor, abominor: Rom. 2 : 22.

βεβαιῶ (όω): β. τινα, constantem reddo, confirmo aliquem: 1 Cor. 1 : 8, 2 Cor. 1 : 21.

βῆμα, τό: τὸ β. τοῦ Χριστοῦ, tribunal CHRISTI, tribunal Dei (ad eujus dextram CHRISTUS) Rom. 14 : 10, 2 Cor. 5 : 10; παρίσταμαι τῷ βήματι vid. παρίστημι.

βλασφημιῶ (έω), calumniis expono: Rom. 14 : 16.

βλέπω: βλ. πῶς, curo, video quomodo: 1 Cor. 3 : 10; βλ. ἵνα, curo, video ut: 1 Cor. 16 : 10.

βουλή, ἡ, cogitatum, propositum: 1 Cor. 4 : 5.

* βραβεῖον, τό, praemium in certaminibus gymniciis: 1 Cor. 9 : 24.

* βρόχος, ὁ, scrupulus, impedimentum: 1 Cor. 7 : 35.

βρῶμα, τό: τὸ βρ. πνευματικόν, cibus spiritualis, manna utpote cibus praeter naturae ordinem impertitus (alii: quia mannae inhaerebat [secund. rabb.] nutriendi vis spiritualis): 1 Cor. 10 : 3; ποτίζω βρ. vid. ποτίζω.

βρῶσις, ἡ, esus, actus edendi: Rom. 14 : 17, 1 Cor. 8 : 4.

* βυθός, ὁ, altum: 2 Cor. 11 : 25.

Γ.

Γαμῶ (έω) (γαμείτωσαν = γαμοῦντων: 1 Cor. 7 : 36; γαμησάτωσαν = γαμησάντων: 1 Cor. 7 : 9: WINER. Gramm. p. 71): γαμοῦμαι (aor. ἐγαμήθην — sensu medio —: ALEX. BUTTMANN. Gramm. p. 48), nubo: 1 Cor. 7 : 39 (secund. alios etiam Marc. 10 : 12).

Γάρ (vid. tom. II. p. 47 sqq.): τὲ γάρ τέ vid. τέ; τί γάρ et τί γάρ μοι vidd. τίς.

Γένημα, τό: τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης, fructus integritatis, probitatis: 2 Cor. 9 : 10 (tantum non omnes codd.: γενήματα; alii: γεννήματα).

Γένος, τό: ἐκ γένους, e gente mea — Judaica: cf. Gal. 1 : 14 —: 2 Cor. 11 : 26.

* Γεώργιον, τό. ager, arvum: 1 Cor. 3 : 9.

Γίνομαι (γίγνομαι), 1): γ. ἐκ τινος, nascor ex aliquo: Rom. 1 : 3, Gal. 4 : 4; 2): μὴ γένοιτο, ne eveniat, absit (Vulg. BEZA, GROTIUS), quam minime: Rom. 3 : 4, 6, 31, 6 : 2, 15, 7 : 7, 13, 9 : 14, 11 : 1, 1 Cor. 6 : 15, Gal. 2 : 17, 3 : 21: Luc. 20 : 16 autem occurrit eadem dicendi formula.

Γινώσκω (γιγνώσκω): γ. τινὰ κατὰ σάρκα vid. οἶδα; γ. νοῦν κυρίου vid. νοῦς.

Γλῶσσα, ἡ: γλώσση λαλιᾷ (= γλώσσαις λαλιᾷ: vidd. VISSERING ad 1 Cor. 4 : 2, — et De hijbelvriend. 1860. p. 159 sqq. J. BREUNISSEN TROOST), loquor lingua (lingua mihi propria), ecstasice (ita ut nemo nisi ego ipse intelligam): 1 Cor. 14 : 2.

Γνήσιος, ἰα, ἰον, verus, sincerus: 2 Cor. 8 : 8.

Γνώμη, ἡ: γνώμην δίδωμι, consilium do, consilior: 1 Cor. 7 : 25, 2 Cor. 8 : 10.

Γνωρίζω: γν. δὲ ὑμῖν — pp. indico autem vobis; h. l. γνωρίζω praegn. —, nolo autem vos latere: 1 Cor. 12 : 3, 15 : 1, 2 Cor. 8 : 1, Gal. 1 : 11; γνωρίζομαι, indicor, ad notitiam pervenio: Rom. 16 : 26.

Γνώσις, ἡ, cognitio: 1 Cor. 8 : 1, 10, 11, 13: 8; δοσμή τῆς γνώσεως vid. δοσμή; λόγος γνώσεως verbum cognitionis (provectorum Christianorum), (prov. Christt.) actio praedicandi cognitionem: 1 Cor. 12 : 8 (MEYER ad h. l.; DE WETTE multa affert, nulla [caeteris] praefert).

Γνωστός, ἡ, ὄν: τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ — γνωστὸν subj. —, quod ad hominum notitiam pervenit de Deo, cognitio Dei Rom. 1 : 19.

Γόνυ, τό: τὸ γ. κάμπτω, flecto genu: Rom. 11 : 4, 14 : 11.

Γράμμα, τό, lex tabulis inscripta, lex Mosaica: Rom. 2 : 29, 7 : 6, 2 Cor. 3 : 6.

* Γραπτός, ἡ, ὄν: γρ. ἐν τῇ καρδίᾳ, scriptus in corde, penitus insitus: Rom. 2 : 15.

Γραφή, ἡ, — meton —, scripturae auctor: Gal. 3 : 8.

* Γυμνητεύω, male vestitus sum: 1 Cor. 4 : 11.

Γυμνός, ἡ, ὄν: γυμνοὶ εὐρεθησόμεθα, nudi (a corpore), (corpore) tanquam veste destituti inveniēmur: 2 Cor. 5 : 3.

Γυνή, ἡ: ἀΦίημι γυναῖκα vid. ἀΦίημι.

Δ.

* Δάκνω, laedo: Gal. 5 : 15.

Δέ (vid. tom. II. p. 46 sq., 68): μᾶλλον δέ vid. μᾶλλον; ὃς μὲν . . . ὃς δέ et οἱ μὲν . . . οἱ δέ vidd. ὅς; ἄλλος μὲν . . . ἄλλος δέ vid. ἄλλος; ἕτερος μὲν . . . ἕτερος δέ vid. ἕτερος; πῶς δέ vid. πῶς.

Δέησις, ἡ: ἡ δ. ὑπὲρ τινος, preces pro aliquo: Rom. 10 : 1, 2 Cor. 1 : 11.

Δείπνον, τό, — meton. —, cibus: 1 Cor. 11 : 21; κυριακὸν δεῖπνον vid. κυριακός.

Δεξιός, ὁ, ὄν: τὰ ὄπλα . . . τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερά vid. ὄπλον.

Δέσμαι: δ. τὸ μὴ . . . θαρῆσαι, precor ne audacter agam: 2 Cor. 10 : 2.

Δέρω: δ. εἰς πρόσωπον, in faciem caedo, summa afficio ignominia: 2 Cor. 11 : 20; ἀέρω δέρω vid. ἀήρ.

Δεῦρο: ἄχρι τοῦ δ., ad hoc tempus usque: Rom. 1 : 13.

Δεύτερος, ἕρα, ερον: δευτερον, secundo: 1 Cor. 12 : 28.

Δέω, obligo (matrimonio): Rom. 7 : 2, 1 Cor. 7 : 27, 29.

Δῆλος, ἡ, ὄν: δῆλον (ἐστίν) ὅτι, — nec non extra Novum T.: HERMANN (VIC.). p. 85 —, liquet: 1 Cor. 15 : 27, Gal. 3 : 11.

Δηλώ(σω) : δηλοῦμαι, manifestor : 1 Cor. 1 : 11.

Διά (vid. tom. II. p. 37) : περιπατῶ διὰ πίστεως, διὰ εἰδους, ambulo in fide, in re visa, vitam meam compono (id enim $\overline{\text{ד}}\overline{\text{ל}}\overline{\text{ד}}$ Hebraeis) per fidem, per rem visam (GROTIUS) : 2 Cor. 5 : 7 ; διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εὐχαριστῶ vid. εὐχαριστῶ ; διὰ τινος παρακαλῶ vid. παρακαλῶ ; δι' ἐπιστολῶν vid. ἐπιστολή.

Διαγγέλλω : διαγγέλλομαι, ubique annuncior, celebror : Rom. 9 : 17.

Διαθήκη, ἡ, 1) foedus, pactum : Gal. 3 : 15, 17 ; 2) : ἡ παλαιὰ δ. — meton. —, Veteris Foederis libri : 2 Cor. 3 : 14.

* Διαίρεσις, ἡ, — gener. —, discrimen, varietas : 1 Cor. 12 : 4, 5, 6.

Διακονία, ἡ, 1) : διακονίαι, munera : 1 Cor. 12 : 5 ; 2) : δ. τοῦ θανάτου = δ. τῆς κατακρίσεως, munus cuius effectus est mors, damnatio, munus tradendae legis Mosaicae : 2 Cor. 3 : 7, 9 ; δ. τοῦ πνεύματος = δ. τῆς δικαιοσύνης (anal. δ. τῆς καταλλαγῆς, 5 : 18), munus per quod Spir. Sanctus, justitia communicatur, munus tradendae legis Christianae : 1 Cor. 3 : 8, 9.

Διάκονος, ὁ et ἡ, 1) : ὁ δ. evangelii minister : 1 Cor. 3 : 5, 11 : 23, 2 Cor. 3 : 6, 6 : 4, 11 : 15 ; 2) : ἡ διάκονος, ministra, diaconissa : Rom. 16 : 1.

Διακονῶ(έω), 1) : χάριν δ. (ἐπιστολήν δ. : 2 Cor. 3 : 3; ἀδρότητα δ. : 2 Cor. 8 : 20), beneficentiam administro : 2 Cor. 8 : 19.

Διακρίνω, iudicium habeo, sententiam fero tamquam iudex : 1 Cor. 6 : 5.

Διάκρισις, ἡ : δ. πνευμάτων, dijudicatio spirituum, iudicatio de spiritibus : 1 Cor. 12 : 10 (anal. Rom. 14 : 1).

* Διαστολή, ἡ, 1) discrimen : 3 : 22, 10 : 12 ; 2) — in arte musica —, intervallum (sonorum) : 1 Cor. 14 : 7.

Διαφέρω, 1) differo : 1 Cor. 15 : 41 (ἐν δόξῃ), Gal. 4 : 1 (οὐδέν) ; 2) : διαφέρει, interest : Gal. 2 : 6 ; 3) : τὰ διαφέ-

ροντα δοκιμάζω, exploro res diversas, appetenda et fugienda: Rom. 2:18.

Διδασκαλία, ἡ, institutio: Rom. 13:7, 15:4.

Διδάσκαλος, ὁ, doctor alicui ecclesiae praepositus: 1 Cor. 12:28.

Διδαχή, ἡ: τύπος διδαχῆς, doctrinae regula, vitae norma a doctrina (Christiana) oriunda: Rom. 6:17.

Δίδωμι (δῶν = δόω: Rom. 15:5 [Joh. 15:16: δωῖν = conjunct., non = optat.]: ALEX. BUTTMANN. Gramm. p.40): γνώμην δ. vid. γνώμη; τόπον δ. vid. τόπος; λόγον εὔσημον δ. vid. εὔσημος.

Διερμηνευτής, ὁ, interpres: 1 Cor. 14:28.

Δίκαιος, αἰα, αἰον, prorsus integer vitae, justus, qui Dei legem observat perfecte (: cf. ἡ δικαιοσύνη ἡ ἐκ τοῦ νόμου): Rom. 2:13.

Δικαιοσύνη, ἡ, 1): δ. Θεοῦ, justitia ex Deo oriunda — Deo scil. hominem renunciante, habente justum: cf. v. HENGEL (ad Rom. 1:17), nec non SCHOLTEN (Leer d. H. kerk in voce δικαιοσύνη [regtvaardigh.]) —: 1:17, 3:5, 21, 22, 25, 26; δ. πίστεως (ἐκ πίστεως), justitia fide (in CHRISTUM) nisa, e fide profecta: Rom. 4:13, 9:30, 10:6 (anal. v. 10), Gal. 5:5; διακονία τῆς δικαιοσύνης vid. διακονία; ἡ δ. ἡ ἐκ τοῦ νόμου (anal.: ἡ ἰδία δ.: Rom. 10:3), justitia, (Mosaicae) observatione nisa, e legis observatione profecta: Rom. 10:5 (anal. Gal. 2:21); ὅπλα δικαιοσύνης et τὰ ὅπλα τῆς δικαιοσύνης τὰ..... ἀριστερά vidd. ὅπλον; τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης vid. γένημα; ἐλεύθερος τῆ δικαιοσύνης vid. ἐλεύθερος.

Δικαιῶ(όω): δικαιωθείς ἐκ πίστεως (ἐν τῷ αἵματι: Rom. 5:9), justificatus (BEZA, GROTIUS), probatus e fide, per fidem (a Deo) justus renunciatus, habitus, (: cf. δικαιοσύνη ἐκ πίστεως): Rom. 5:1.

Δικαίωμα, τό, judicium, sententia probans (: alii aliter): Rom. 5:16.

Δικαίως, ut aequum est, uti decet: 1 Cor. 15: 34.

* Δικαίωσις, ἡ, actio probandi, probatio (eff. v. HENGEL ad Rom. 4: 25 et WIESELER ad Gal. 2: 16 et alibi): Rom. 4: 25, 5: 18.

Διό vid. tom. II. p. 49.

* Διόπερ, proinde, hanc ob causam: 1 Cor. 8: 13, 10: 14, 14: 13 (secundum alios h. l. διό).

Διότι vid. tom. II. p. 49.

* Διχοστατία, ἡ, discordia, dissensio: Rom. 16: 17, 1 Cor. 3: 3, Gal. 5: 20.

* Δίψος, τό, sitis: 2 Cor. 11: 27.

Διόκω: διόκομαι τινι, vexor propter aliquid: Gal. 6: 12.

Δοκιμάζω: δ. τὰ διαφέροντα vid. διαφέρω.

* Δοκιμή, ἡ, 1) indoles probata, integritas: Rom. 5: 4, 2 Cor. 2: 9, 9: 13; 2) exploratio: 2 Cor. 8: 2; 3) δοκιμὴν ζητῶ, periculum facere volo (GROTIUS), argumentum quaero: 2 Cor. 13: 3.

Δόκιμος, ον, acceptus: Rom. 14: 18.

Δοκῶ(έω): δ. δοκῶν ἐστάναι vid. ἴστημι; οἱ δοκοῦντες — intrans. —, qui sunt in honore, qui aestimatione dignantur, celebres: Gal. 2: 2, 6.

* Δόλιος, ἰα, ἰον, dolosus: 2 Cor. 11: 13.

* Δολιῶ (δω), dolis utor: Rom. 3: 13 (ἐδολιούσαν = ἐδολίουσαν: εἴχουσαν = εἶχον — Joh. 15: 22, 24 —).

* Δολῶ (δά), depravo: 1 Cor. 5: 6 (lectio varians δολῶ pro ζυμοῶ), 2 Cor. 4: 2.

Δόξα, ἡ, 1): δ. τινὸς εἰμί, honori sum alicui: 2 Cor. 8: 23; 2): ἡ δ. τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, gloria liberorum Dei, gloria destinata Dei liberis: Rom. 8: 21.

Δοξάζω, omnis generis laudibus prosequor (v. HENGEL ad Rom. 1: 21: δοξάζω comprehendit qualemcunque Dei laudationem): Rom. 1: 21.

* Δότης, δ, dator: 2 Cor. 9: 7.

* Δουλαγωγῶ(έω), in servitutem redigo: 1 Cor. 9 : 2.
Gr. et Lat. metaph.

Δουλεία, ἡ: ἡ δ. τῆς Φθορᾶς vid. Φθορά.

Δουλεύω, 1) addictus sum, obedio: Rom. 6 : 6; Gr.
et Lat. metaph.; 2) opitulor: Gal. 5 : 13.

* Δοῦλος, ἡ, ον, servus, addictus: Rom. 6 : 19.

Δουλώ(όω), 1) subjiicio, addictum teneo: Rom. 6 : 18,
22, 2 Cor. 9. 19, Gal. 4 : 3; Gr. et Lat. metaph.; 2)
obligo: 1 Cor. 7 : 15.

* Δράσσω: δράσσομαι, manu capio: 1 Cor. 3 : 19.

Δύναμαι: δ. τι ὑπὲρ τῆς ἀληθείας vid. ὑπέρ.

Δύναμις, ἡ, 1), significatio (vis vocis ejusdam): 1 Cor.
14 : 11; 2) — meton. —, id quo cernitur vis alicujus:
1 Cor. 1 : 18, 24.

Δυνατός, ἡ, όν: τὸ δυνατόν: meton. positum l. δύναμις
Rom. 9 : 22.

* Δυνατῶ(έα), potens sum: Rom. 14 : 4 (textus rec.
h. l. δυνατός ἐστιν, nonnulli uncc. δύναται, TISCHEND. [cum
aliis uncc.] δυνατεῖ), 2 Cor. 9 : 8 (lectio varians δυνατεῖ
pro δυνατός), 13 : 3.

* Δωροφορία, ἡ, munerum oblatio: Rom. 15 : 31 (lectio
varians δ. pro διακονία).

E.

Ἐάν: ἐάν τε..... ἐάν τε, non solum si..... sed
etiam si, sive..... sive: Rom. 14 : 8; ἐάν μή ell. —
non resolvendum in ἀλλά (ita BENGEL ad Gal. 2 : 16):
ALEX. BUTTMANN. Gramm. p. 336 —, nisi.....: Gal.
2 : 16 (= οὐ δικαιῶται ἄνθρωπος ἐάν μὴ δικαιῶται ἐν
πίστεως); ὅτι ἐάν, quod si: Gal. 5 : 2; ὡς ἐάν vid. ὡς;
καὶ ἐάν vid. tom. II. p. 79.

Ἐαυτοῦ, ἡς, οὔ; οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν, non estis vobis
ipsis: 1 Cor. 6 : 19.

Ἐγγύς, 1) praesto, in promptu: Rom. 10 : 8; 2) ἔγγυτέρου, propius: Rom. 13 : 11.

Ἐγείρω: ἐγείρομαι, evigilo: Rom. 13 : 1.

Ἐγκαλῶ(έω); ἐγκ. κατά τινας, utor accusatione adversus aliquem: Rom. 8 : 33.

Ἐγκαταλείπω, 1) relinquo: Rom. 9 : 29; 2): ἐγκαταλείπομαι, derelinquor: 2 Cor. 4 : 9.

* Ἐγκεντρίζω (N et B ἐγκεντρίζω habent), 1) insero: Rom. 11 : 23; 2): ἐγκεντρίζομαι, inseror: Rom. 11 : 17, 19, 24; Gr. et Lat. metaph.

* Ἐγκοπή, ἡ, impedimentum: 1 Cor. 9 : 12.

Ἐγκόπτω: ἐγκ. τινά, impedio aliquem: Rom.: 15 : 22, Gal. 5 : 7.

* Ἐγκρατεύομαι, contineo me: 1 Cor. 7 : 9, 9 : 25.

* Ἐγκρίνω, annumero, insero (probe Vulg.): 2 Cor. 10 : 12.

* Ἐδραῖος, α, ον, — pp. sedentarius; metaph. —, constans: 1 Cor. 7 : 37, 15 : 58.

* Ἐθναρχης, ὁ, praefectus, gentis praepositus (Vulg.): 2 Cor. 11 : 32.

* Ἐθνικῶς, more Ethnicorum: Gal. 2 : 14.

Ἔθνος, τό: οὐκ ἔθνος. (gens) non-gens (GROTIUS: κατ' ὀξύμαρον [acumine occultatum cognoscitur, quod fatue dictum videtur: SAL. GLASS. Philol. s. p. 949] Deut. 32 : 21 Philistini): Rom. 10 : 19.

Εἰ: εἴ τις vid. tom. II. p. 80; εἴ γὰρ οὐ, si enim non: 1 Cor. 15 : 16; εἴ γε(εἴγε) — „de re quae jure sumpta creditur” (HERMANN [VIG.]. p. 834) —, si quidem, dummodo: 2 Cor. 5 : 3, Gal. 3 : 4; εἴ δὲ οὐ, si autem non: 1 Cor. 15 : 17; εἴ μή ell. — cf. εἴαν μή et ALEX. BUTTMANN, Gramm. p. 308 (: εἰ) —, nisi.....: 1 Cor. 7 : 17 (= [οὐδὲν οἶδας] εἴ μή [τοῦτο]. οὕτως περιπατεῖτω [ἕκαστος] κτλ.); εἴ μή τι ἄν ellipt. — cf. εἴ μή et vid. tom. II. p. 29 —, nisi forte.....

1 Cor. 7 : 15 ; *εἰ περ(εἴπερ) ἄρα*, si igitur revera (*εἴπερ* : „in incerto relinquitur utrum jure an injuria sumatur (res)” [HERMANN (VIG.). p. 834 ; cf. KLOTZ (DEVAR.). p. 178, 308 etc.]) : 1 Cor. 15 : 15 ; *εἰ πως(εἴπως)* vid. tom. II. p. 28 ; *εἰ ἀλλά* vid. tom. II. p. 45 sq.

Εἶγε vid. *εἰ*.

Εἶδος, *τό* : *περιπατῶ διὰ εἶδους* vid. *διὰ*.

Εἶδω : *οἶδα*, *οἶδαμεν*, — quas formas alii (minus recte) huc referunt —, vidd. in voce *οἶδα*.

* *Εἰδωλεῖον*, *τό*, templum idoli : 1 Cor. 8 : 10.

Εἰδωλολάτρης — pp. idolorum cultor ; gen. —, epularum Ethnicarum particeps : 1 Cor. 10 : 7.

Εἰδωλον, *τό* : *συνείδησις τοῦ εἰδώλου* vid. *συνείδησις*.

Εἰκῆ, 1) sine causa : Rom. 13 : 4 (Matth. 5 : 22 *εἰκῆ* est lectio minus probabilis) ; 2) sine effectu : 1 Cor. 15 : 2, Gal. 3 : 4, 4 : 11.

* *Εἴκω*, cedo : Gal. 2 : 5.

Εἰκῶν, *ὁ*, 1) imago, similitudo : Rom. 8 : 29, 1 Cor. 11 : 7, 15 : 49, 2 Cor. 3 : 18 ; 2) : *ὁ Χριστός ἐστὶν εἰκῶν τοῦ Θεοῦ*, CHRISTUS est imago Dei (cf. BOSVELD. Verklaring van 2 Cor. 1 : 5. p. 239) : 2 Cor. 4 : 4 (BENGEL ad h. l. : „hinc satis intelligi potest quanta sit gloria Christi” — : plenius BOSVELD II.).

* *Εὐκρίνεια*, *ἡ*, morum integritas, sinceritas : 1 Cor. 5 : 8, 2 Cor. 1 : 12, 2 : 17.

Εἰμί, 1) : *ὁ ὢν ἐπὶ πάντων* vid. *ἐπί* ; *τοῦτο δὲ ἐστὶ* vid. *οὗτος* ; 2) : *τὰ ὄντα*, *τὰ μὴ ὄντα* — praegn. —, quae in pretio sunt, vigent, — quae nullius pretii sunt, flocci non fiunt : Rom. 4 : 17, 1 Cor. 1 : 28 (: „*ἡ* *ὄντα* *ὄντα* bedeuten würde [HERMANN (VIG.). p. 889] *das Nichtexistirende* [als ein negativer Begriff]” : WINER. Gramm. p. 429).

Εἴπερ vid. *εἰ*.

Εἴπως vid. *εἰ*.

Εἰρηνεύω: εἰρ. μετὰ τινος vid. μετὰ.

Εἰρήνη, ἡ: χάρις ὑμῶν καὶ εἰρ. ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ vid. χάρις; καλῶ ἐν εἰρήνῃ — vid. tom. II. p. 42 —, in pacis imperio versatus voco, in pacis communione arcesso: 1 Cor. 7: 15 (anal. Gal. 1: 6).

Εἶρω: τί ἐροῦμεν (quam formam alii [minus recte] huc referunt) vid. in voce ἐροῶ.

Εἰς (vid. tom. II. p. 33 sq., 39): λογία, διακονία εἰς τινα, collatio, ministerium pro aliquo (WINER, Gramm. p. 354; Vulg., BEZA, GROTIUS, BENDEL [minus recte]: in aliquem): 1 Cor. 16: 1, 2 Cor. 8: 4, 9: 1; εἰς τὸ πάλιν vid. πάλιν; εἰς πάντα vid. πᾶς; εἰς περισσείαν vid. περισσεία; εἰς φόβον vid. φόβος.

Εἰς, μία, ἐν: εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς vid. tom. II. p. 14; εἰς καὶ ὁ αὐτός, unus idemque: 1 Cor. 11: 5; ὁ καθ' εἰς vid. tom. II. p. 23.

Εἰσακούω: εἰσακούομαι τινα — medium sensu activo — audio, exaudio aliquem: 1 Cor. 14: 21.

* Εἰσδέχομαι — Ez. 20: 41, Zeph. 3: 19 sq. LXX pro יַצְבֵּר (congregavit), unde gen. —, accipio: 2 Cor. 6: 17.

Εἴτε: εἴτε . . . εἴτε (cf. SCHLITZ. Grundzüge. § 49), utrum . . . an: 2 Cor. 12: 2, 3.

Ἐκ: ἐκ μέρους vid. μέρος; ἐξ ἰσότητος, ex simili parte: 2 Cor. 8: 13.

* Ἐκατονταέτης, ες, centum annos natus: Rom. 4: 19.

* Ἐκδαπανῶ(άω): ἐκδαπνῶμι — pass. sensu medio = Niphal pro Hithpaël (GROTIUS ad l. sq.) —, impendo, devoveo me ipsum: 2 Cor. 12: 15.

* Ἐκδημῶ(έω): ἐκδ. ἀπὸ τινος, peregre absum ab aliquo (ERASMUS): 2 Cor. 5: 6 (anal. v. 8, 9, — ubi ἡ παρουσία spectatur [BEZA ad h. l.], non vitae finis [HARTING. Handwb. in voce]).

- * Ἐκδικός, *ον*, vindicans: Rom. 13: 9.
- Ἐκδικῶ(έω): *έκδ. τι* ulciscor, vindico aliquid: 2 Cor. 10: 6.
- Ἐκδύω: *έκδύομαι*, exuor (corpore): 2 Cor. 5: 4.
- * Ἐκκαθαίρω, removeo purgatione: 1 Cor. 5: 7.
- * Ἐκκαίω: *έκκαίομαι*, inflammor: Rom. 1: 27. Gr. et Lat. metaph.
- * Ἐκκλάω, defrango (FRITZSCHE minus recte: extermino): Rom. 11: 17, 19, 20.
- * Ἐκκλείω, excludo: Rom. 3: 27, Gal. 4: 17.
- Ἐκκλησία, *ή*, concio (Christianorum), coetus: 1 Cor. 11: 18, 14: 19, 28, 34, 35; *ή κατ' οἴκου τινός έκκλ.*, coetus (Christianorum) domum alicujus convenientium: Rom. 16: 5, 1 Cor. 16: 19; *συνέρχομαι έν έκκλησίᾳ* vid. *συνέρχομαι*.
- Ἐκκλίνω — sensu morali; abs. —, deflecto: Rom. 3: 12.
- Ἐκκόπτω — anal. קָטַף : Jer. 44: 8 —: *έκκόπτομαι*, excidior, rejicior a Dei communione (v. HENGEL): Rom. 11: 22, 24; *έκκ. τήν άφορμήν*, abscindo occasionem: 2 Cor. 11: 12.
- Ἐκλογή, *ή*, positum per meton. pro *έκλεκτοί* Rom. 11: 7; *ή κατ' έκλογήν πρόθεσις* vid. *πρόθεσις*.
- * Ἐκνήφω, ad sanam mentem redeo: 1 Cor. 15: 34.
- * Ἐκπετάννυμι, expando: Rom. 10: 21.
- Ἐκπίπτω: = delabor, irritus fio: Rom. 9: 6, 1 Cor. 13: 8; *έκπ. τῆς χάριτος*, gratia excido: Gal. 5: 4.
- * Ἐκπτύω — metaph. tantum Paul.: alibi non nisi pp. —, despicio, respicio: Gal. 4: 14.
- Ἐκτός: *έκτ. εί μή* vid. tom. II. p. 81.
- * Ἐκτρωμα, τό, foetus immaturus, abortivus: 1 Cor. 15: 8 (ita PAULUS se vocat, quod minore quam caeteri honore dignus esset inter apostolos [v. 9]; eff. interpr. ad. h. l., imprimis v. HENGEL).

* Ἐκφοβῶ(έω), exterreo, perterrefacio (BEZA): 2 Cor. 10 : 9.

* Ἐκόν, οὔσα, όν, voluntarius, volens (Vulg., GROTIUS): Rom. 8 : 20, 1 Cor. 9 : 17.

Ἐλάσσων, ον, junior, minor natu: Rom. 9 : 12.

* Ἐλαττονῶ(έω) — Ex. 16 : 18 LXX pro $\overline{\Gamma\Delta\Gamma}$; pro έλ. extra Codicem S. *ελαττω* —, egeo, indigeo: 2 Cor. 8 : 15.

* Ἐλαφρία, ή, levitas — quae cernitur plus promittendo, quam praestando (BENGEI ad l. sq.) —: 2 Cor. 1 : 17.

* Ἐλάχιστος, η, ον, minimus, minime dignus: 1 Cor. 15 : 9; *έμοι είς έλάχιστόν έστι*, mihi minimum est, flocci non fit: 1 Cor. 4 : 3.

Ἐλεος, τό: *σκεύη έλέους* (anal. [sensu passivo] Rom. 11 : 31) vid. *σκεῦος*.

Ἐλεύθερος, α, ον: *έλ. τή δικαιοσύνη*, liber probitatis ratione habita, justitiae imperii: utpote *δούλος τής άμαρτίας*: Rom. 6 : 20; *έλ. είμι άπό τοῦ νόμου*, desino addictus esse legi Mosaicae, subesse legi M.: Rom. 7 : 3 (anal. v. 2, 6: cf. *καταργῶ*); *ή έλευθέρα*, libera, SARA utpote non serva (= ΗΛΓΑΡ): Gal. 4 : 22, 23, 30, 31.

Ἐλεῶ(έω) — Ex. 33 : 19 (Rom. 9 : 15) LXX pro $\overline{\Delta\Gamma\Gamma}$ —: *έλεεί δ Θεός*, propitium se praestat Deus: Rom. 9 : 15, 11 : 32.

Ἐλλην, δ: *οί Ἑλληνες*, Graeci, Graecae originis gentes (utpote non incultae opponuntur *τοίς βαρβάροις* [omnibus gentibus extra Graecos]; alii minus recte: omnes gentes cultiores): Rom. 1 : 14.

* Ἐλλογῶ(έω): *έλλογοῦμαι*, imputor: Rom. 5 : 13 (loco *έλλογεΐται* N h. l. habet *ένελογ.*, A *έλλογᾶτο*.)

Ἐλπίζω (vid. tom. II. p. 34): *έλπ. επί τινι*, spem pono in aliquo: Rom. 15 : 12; *έλπ. τι*, spero aliquid: 1 Cor. 13 : 7.

Ἐλπής, ή, — meton. —, spei fundamentum: Rom. 5 : 4; *παρ' έλπίδα*, praeter spem: Rom. 4 : 18 (: *παρ'*

ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι: κατ' ἐξέμωρον: vid. ἔθους; ἐπ' ἐλπίδι, in spe, spe proposita: Rom. 4 : 18, 8 : 20, 1 Cor. 9 : 10 (aliter Act. 2 : 26).

Ἐμωτοῦ, ἦς, οὔ: vid. tom. II. p. 11.

* Ἐμπεριπατῶ (ἔω), inambulo, versor (inter aliquos): 2 Cor. 6 : 16.

Ἐμπίπλημι: ἐμπίπλημαί τις, expleor alicujus consuetudine, expleo desiderium alicujus consuetudinis (v. HENGEL): Rom. 15 : 24.

Ἐν (vid. tom. II. p. 37 sq.): ἐν Χριστῷ, Χριστῷ Ἰησοῦ, κυρίῳ (pp. non pertinent ad idioma Paulinum [vidd. 1 Petr. 3 : 16, 5 : 10, 14, Apoc. 14 : 13]), tamen propter usum Paulinum pro rata parte maxime frequentem huc referenda [cf. BRUDER. Concord. in initio vocum κύριος et χριστός], in CHRISTO, CHRISTO JESU, DOMINO (CHRISTO) — communio significatur qua homines fide cum CHRISTO conjuncti sunt (v. HENGEL ad Rom. 8 : 1) —: Rom. 6 : 11, 23, 8 : 1, 2, 12 : 5, 16 : 2, 8, 10, 11, 12, 13, 1 Cor. 4 : 15 (bis), 17, 9 : 1, 2, 15 : 18, 19, 31, 2 Cor. 2 : 14, 17, 5 : 17, 19, 12 : 2, 19, Gal. 3 : 26, 28, 5 : 10; λέγω ἐν Χριστῷ, loquor adoptatus in CHRISTI communionem, dico (non mihi relictus homo, sed) arctissime cum CHRISTO conjunctus (v. HENGEL): Rom. 9 : 1; ἐν παντί, omni in re, in omnibus: 2 Cor. 4 : 8, 6 : 4, 7 : 5, 16, 9 : 8; ἐν προσώπῳ (cf. πρόσωπον), in facie, rebus externis: 2 Cor. 5 : 12; ἐν νόμῳ, sub lege (Mosaica), in communionem legis M.: Rom. 2 : 12, 3 : 19, Gal. 3 : 11; εἰμί ἐν τινι (neutr.) vid. εἰμί; ζῶ ἐν τινι vid. ζῶ; λατρεύω ἐν τῷ πνεύματι vid. λατρεύω; μαρθάνω ἐν τινι vid. μαρθάνω.

* Ἐνδοχόρμαι, incipio: 2 Cor. 8 : 6, Gal. 3 : 3.

Ἐνδείκνυμι: ἐνδ. τι ἐν τινι, ostendo aliquid in aliquo (in alicujus exemplo): Rom. 9 : 17; ἐνδείκνυμαι ἐνδειξίω, (verb. cum nomine conjugato — regula, non referenda

ad *idioma* Paulinum —: WIKER. Gramm. p. 200 sqq.), edo ostensionem, demonstrationem: 2 Cor. 8 : 24.

* Ἐνδειξις, ἡ, demonstratio: Rom. 3 : 25; ἐνδείκνυμαι ἐνδειξίν vid. ἐνδείκνυμι.

* Ἐνδημιῶ(έω): ἐνδ. ἐν τῷ σώματι, domi sum in hoc corporis habitaculo (ERASMUS): 2 Cor. 5 : 6 (anal. v. 8, 9).

Ἐνδοξος, ον, gloriosus, magnificus: 1 Cor. 4 : 10.

Ἐνδύω: ἐνδύομαι τὰ ὄπλα, induo arma, promptum et paratum me sisto certamini (v. HENGEL): Rom. 13 : 12; ἐνδύομαι τινά — anal. קָדַחַ שְׂבִיל (induit justitiam) —, induo aliquem, habitu sensuque alicujus me orno: Rom. 13 : 14, Gal. 3 : 27 (anal. 1 Cor. 15 : 53, 54, 2 Cor. 5 : 3).

Ἐνεκεν (εἵνεκεν): vid. tom. II. p. 33.

* Ἐνέργημα, τό, — (obj.) = ἐνέργεια (subj.) —, effectus: 1 Cor. 12 : 8, 10 (h. l. alii ἐνέργεια).

Ἐνεργῶ(έω): vid. tom. II. p. 23 sq.

Ἐνέχω: ἐνέχομαι (ζυγῶ δουλείας), contineor, obnixe teneor (servitutis jugo): Gal. 5 : 1.

Ἐνι — = ἐν; ell. pro ἐνεστι —, inest: Gal. 3 : 28.

Ἐνίστημι: οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα, neque praesentia neque futura (Vulg., BEZA, GROTIUS: ἐνεστῶτα = instantia; minus recte: alibi [extra codicem S.] opp. invicem ἐνεστῶτα et προγεγενημένα): Rom. 8 : 38, 1 Cor. 3 : 22.

Ἐννομος, ον, legi obediens, qui est ὑπὸ νόμον: 1 Cor. 9 : 21.

* Ἐνοικῶ(έω): πνεῦμα ἐνοικεῖ ἐν τινι, Spiritus S. versatur apud aliquem, insidet alicui: Rom. 8 : 11 (anal. 2 Cor. 6 : 16).

Ἐντρέπω: ἐντρ. τινά, converto alicujus animum, pudore aliquem afficio: 1 Cor. 4 : 14.

* Ἐντροπή, ἡ: πρὸς ἐντροπήν ὑμῖν λέγω, λαλῶ, ad pudore vos afficiendos dico, loquor: 1 Cor. 6 : 5, 15 : 34.

Ἐντυγχάνω: ἐντ. κατὰ τινος, convenio (aliquem) contra aliquem: Rom. 11 : 2.

* Ἐντυπῶ(έω) : ἐντυποῦμαι, informor, insculpor : 2 Cor. 3 : 7.

* Ἐξαγορεύω, redimo, vindico mihi : Gal. 5 : 13, 4 : 5.

* Ἐξαπατῶ(άω), seduco, decipio : Rom 7 : 11, 16 : 18, 1 Cor. 3 : 48, 2 Cor. 11 : 3.

* Ἐξαποροῦμαι(έομαι) — depon. passiv. —, despero : 2 Cor. 1 : 8, 4 : 8.

* Ἐξεγείρω, 1) excito e somno mortis : 1 Cor. 5 : 14 ; 2) facio, ut existat (alii [minus recte; cf. SCHOLTEN. Leer d. H. Kerk ad h. l.] : excito, facio ut surgat : Ex. 9 : 16 **קָמַרְוּ** [LXX διετηρήθης]) : Rom. 9 : 17.

Ἐξουσία, ἡ, — meton. —, signum potestatis, velamen utpote sign. potest. in qua est uxor : 1 Cor. 11 : 10.

Ἐξουσιάζω : ἐξουσιάζομαι ὑπὸ τινος, in alicujus potestatem redigor : 1 Cor. 6 ; 14.

Ἐξω : οἱ ἔξω (όντες), qui foris sunt, non pertinent ad coetum Christianorum : 1 Cor. 5 : 12 (Mc. 4 : 11 [huc non referendum] : οἱ ἔξω = non initiati).

* Ἐορτάζω, festum celebroy : 1 Cor. 5 : 8.

Ἐπαγγελία, ἡ : τέκνα τῆς ἐπαγγελίας ([τέκνα] ἐπαγγελίας : Gal. 4 : 28) (oppon. τέκνα τῆς σαρκός), liberi promissionis, promissione divina (vi promissionis) generati : Rom. 9 : 8.

Ἐπαγγέλλω : (τῷ σπέρματι) ἐπαγγέλλεται — perf. (deponentis [SCHIRLITZ (Wörterb. in voce), HARTING (Handwb. in voce)]) : quo jure? quid pp. sit deponens vid. WINER. Gramm. p. 231) medii pass. (cf. KRÜGER [FRANCKEN]. Gramm. p. 355) —, (progeniei) promissio facta est : Gal. 3 : 19.

Ἐπαινῶ(έω) : ἐπαινέσω = ἐπαινέσομαι : 1 Cor. 11 : 22 : ALEX. BUTTMANN. Gramm. p. 46.

Ἐπαίρω : ἐπαίρομαι, offeror, contumax sum : 2 Cor. 10 : 5, 11 : 20.

Ἐπαισχύνομαι : ἐπ. ἐπί τινι, pudet me alicujus rei : Rom. 6 : 21.

- * Ἐπακούω : ἐπ. τινός, exaudio aliquem : 2 Cor. 6 : 2.
- * Ἐπαναμνησκώ : ἐπ. τινός, in alicujus memoriam revoco : Rom. 15 : 15.
- Ἐπαναπαύομαι : ἐπ. τινί, nitor aliqua re : Rom. 2 : 17.
- Ἐπεὶ : ἐπεὶ ἄρα, caeteroquin enim : 1 Cor. 5 : 10, 7 : 14.
- * Ἐπεὶπερ, quandoquidem : Rom. 3 : 30 (lectio minus probabilis : εἴπερ).
- * Ἐπενδύω : ἐπενδύομαι τι, superinduo aliquid (cf. ἐνδύω) : 2 Cor. 5 : 2, 4 :
- Ἐπερωτῶ(άω), interrogo, quaero : Rom. 10 : 20.
- Ἐπί (vid. tom. II. p. 36, 38) : ὁ ὢν ἐπὶ πάντων, qui est super omnia, major omnibus : Rom. 9 : 5 ; ἐφ' ᾧ, propterea quod : Rom. 5 : 12 (alii aliter), 2 Cor. 5 : 4 ; ἐπὶ τῇ παρακλήσει ἡμῶν, supra nostram consolationem : 2 Cor. 7 : 13 (secund. LACHM. et TISCHEND) ; ἐπ' ἐλπίδι vid. ἐλπίς ; ἐφ' ὅσον χρόνον vid. ὅσος.
- * Ἐπιβαρᾶ(έω), aggravo : 2 Cor. 2 : 5.
- Ἐπίγειος, ον, terrestris : 1 Cor. 15 : 40, 2 Cor. 5 : 1.
- Ἐπιγινώσκω : ἐπιγινώσκωμαι, cognoscor : 1 Cor. 13 : 12, 2 Cor. 6 : 9.
- Ἐπίγνωσις, ἡ : ἔχω ἐν ἐπιγνώσει, agnosco : Rom. 1 : 28 ; οὐ κατ' ἐπίγνωσιν, agnitionis ratione non habita, non intelligenter : Rom. 10 : 2.
- * Ἐπιδιατάσσομαι, insuper constituo : Gal. 3 : 15.
- * Ἐπιθανάτιος, ον morti addictus : 1 Cor. 4 : 9.
- * Ἐπιθυμητής, ὁ, studiosus : 1 Cor. 10 : 6.
- * Ἐπικαλύπτω : ἐπικαλύπτεται ἡ ἁμαρτία, obtegitur peccatum : Rom. 4 : 7.
- Ἐπικατάρατος, ον, maledictus : Gal. 3 : 10, 13 (vulgo tamen item Joh. 7 : 49, ubi alii ἐπάρατος).
- Ἐπιμένω : ἐπ. τινί, permaneo, pergo in aliqua re : Rom. 6 : 1, 11 : 23 ; ἐπ. τῇ χρηστότητι vid. χρηστότης.

- * Ἐπιπόθησις, ἡ, desiderium : 2 Cor. 7 : 7, 11.
- † Ἐπιπόθια, ἡ, summum desiderium : Rom. 15 : 23.
- Ἐπίσημος, ον, notus, celebrer : Rom. 16 : 7.
- * Ἐπισκηνώ(έω), inhabito : 2 Cor. 12 : 9. Gr. et Lat. metaph. de virtute (vi) CHRISTI.
- * Ἐπισπῶ(άω) : ἐπισπῶμαι, attraho mihi (arte praecipuum) : 1 Cor. 7 : 18.
- Ἐπίστασις, ἡ, — vid. tom. II. p. 20 —, antistitis munus (alii aliter) : 2 Cor. 11 : 28 (textus rec. et TISCHEND. : ἐπισύστασις).
- Ἐπιστολή, ἡ : ἐπ. Χριστοῦ, epistola CHRISTI (cujus auctor CHRISTUS est); δι' ἐπιστολῶν, per epistolas : 1 Cor. 16 : 3 (cf. 2 Cor. 10 : 9, 11).
- Ἐπιστρέφω : ἐπ. πρὸς Κύριον — intrans. —, converto me ad Dominum, religionem Christianam amplector : 2 Cor. 3 : 16.
- Ἐπισύστασις, ἡ, adeursus multorum : 2 Cor. 11 : 28 (cf. ἐπίστασις).
- * Ἐπιταγή, ἡ, 1) mandatum, praeceptum : 1 Cor. 7 : 25; κατ' ἐπιταγήν, jussu : Rom. 16 : 26; 2) : λέγω κατ' ἐπιταγήν, dico ex auctoritate : 1 Cor. 7 : 6, 2 Cor. 8 : 8.
- Ἐπιτελῶ(έω), ad finem perduco, pergens absolvo : 2 Cor. 7 : 1, 8 : 6, 11; ἐπιτελοῦμαι τι, desino in aliqua re : Gal. 3 : 3.
- * Ἐπιτιμία, ἡ, — = ἐπιτίμιον — : ἰκανόν... ἡ ἐπιτιμία — ἰκανόν subst. MATTHIÄ. Gramm. p. 982 —, aliquid sufficiens... poena, sufficit poena : 2 Cor. 2 : 6.
- Ἐπιτυγχάνω : ἐπιτυγχάνω τι, assequor aliquid : Rom. 11 : 7. Vid. tom. II. p. 16.
- Ἐπιφέρω : ἐπ. ὀργήν, infero iram : Rom. 3 : 5.
- Ἐποικοδομῶ(έω) : ἐπ. ἐπί τι, superstruo alicui rei : 1 Cor. 3 : 12 (anal. 10, 14). Gr. et Lat. metaph.
- * Ἐπονομάζω : ἐπονομάζομαι, appellor : Rom. 2 : 17.

* Ἑπταμισχίλιοι, αι, α, septem millia: Rom. 11: 4.

Ἐργάζομαι: ἔργ. τὰ Ἱερά, sacra facio: 1 Cor. 9: 13; ἔργ. τὸ ἀγαθὸν πρὸς τινα, beneficio (spirituali) afficio aliquem: Gal. 6: 10; ἔργάζομαι — praegn. —, in operando versor (probe LUTHER: mit Werken umgehen): Rom. 4: 4, 5.

Ἔργον, τό, 1): ἔργα νόμου, τοῦ νόμου, opera legis, opera ejus qui legi (Mosaicae) obstrictus tenetur, —: cff. interpr. ad II. sqq., inter alios WIESELER ad Gal. 2: 16 —: Rom. 2: 15, 3: 20, 28, 9: 32, Gal. 2: 16, 3: 2, 5, 10 (εἰμι ἐξ ἔργων νόμου, ex legis M. operibus sum [quod ad mores attinet], mores acceptos refero legis M. observationi); 2) τὸ ἔργ. τοῦ Θεοῦ — meton —, quod a Deo effectum est, res creata κατ' ἐξοχ., (homo) Christianus: Rom. 14: 20; 3) τὸ ἔργον τοῦ κυρίου, munus Domini (CHRISTI), oeconomia Christiana: 1 Cor. 15: 58, 16: 10.

* Ἐρεθίζω, incito, impello: 2 Cor. 9: 2.

Ἐρημος, ον: ἡ ἔρημος — metaph.; subst. —, femina a marito deserta: Gal. 4: 27.

Ἐριθεία, ἡ: ἐριβεῖαι, dissensiones: 2 Cor. 12: 20, Gal. 5: 20; οἱ ἐξ ἐριθείας (ὄντες), partium studiosi, qui partium studio ducuntur (, qui ingenio sunt contentioso [GROTIUS; anal. Vulg., BEZA]: minus recte): Rom. 2: 8.

* Ἐρις, ἡ (plur. ἔρεις pro ἔριδες [1 Cor. 1: 11]): 2 Cor. 12: 30), contentio: Rom. 1: 29, 13: 13, 1 Cor. 3: 3; ἔριδες, dissensiones, factiones: 1 Cor. 1: 11, 2 Cor. 12: 30, Gal. 5: 20 (TISCHEND. et WINER: ἔρις).

* Ἐρμηνεία, ἡ, explanatio (CREDNER. Gesch. d. Neutest. Kanons [Herausgeg. v. Dr. G. VOLKMAR]. p. 129), explicatio: 1 Cor. 12: 10, 14: 26.

Ἐρῶ (cf. εἶρω): τί ἐροῦμεν, quid perhibendum, statuendum est? : Rom. 3: 5, 4: 1, 6; 7: 7, 8: 31 (τί ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα); 9: 14, 30.

Ἐσθίω: ἐσθ. ἐκ τινος, comedo dea liqua re, alicujus rei partem: 1 Cor. 9: 7, 11: 28; ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθ. vid. ἱερόν; ἐσθ. τινι: vid. tom. II. p. 18.

Ἔσω: οἱ ἔσω (ὄντες), qui intus sunt, pertinent ad coetum Christianorum: 1 Cor. 5: 12; ὁ ἔσω ἄνθρωπος, homo internus, homo quatenus rationalis et moralis: Rom. 7: 22.

Ἐσθθεν: ὁ ἔσθθεν ἄνθρωπος = ὁ ἔσω ἄνθρωπος (vid. ἔσω).

† Ἐτερόγλωσσος, ὁ, qui alia lingua utitur: 1 Cor. 14: 21.

† Ἐτεροζυγῶ(έω) — pp.: cum parte aliena jugor (BEN-GEI); metaph.; vid. tom. II. p. 19 —, alienos mores sequor: 2 Cor. 6: 14.

Ἐτερος, α, ου: ἔτ. μέν.... ἔτ. δέ, alius quidem.... alius autem: 1 Cor. 15: 40.

Ἐτι vid. tom. II. p. 60.

Ἐτοιμος, ου: τὰ ἔτοιμα, parata, confecta: 2 Cor. 10: 16; ἐν ἔτοιμῳ ἔχω, paratus sum: 2 Cor. 10: 6.

Εὐαγγέλιον, τό: εὐαγγ. Θεοῦ (ἱερουργῶ τὸ εὐαγγ. Θεοῦ vid. ἱερουργῶ) — meton. —, evangelii divini praedicatio: Rom. 1: 1; τὸ εὐαγγ. τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, evangelium in quo conspicuus est Dei Filius (cf. 2 Cor. 4: 9: τὸ εὐαγγ. τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ev. in quo conspicua est CHRISTI gloria): Rom. 1: 9; τὸ εὐαγγ. μου, evangelium a me praedicatum: Rom. 2: 16, 16; 25; τὸ εὐαγγ. τῆς ἀκροβυστίας — ἀκροβυστία meton. — evangelium non circumcisis (Ethnicis) praedicandum (cf. Rom. 3: 30): Gal. 2: 7.

Εὐάρεστος, ου: εὐάρ. τινι gratus, acceptus alicui: Rom. 12: 1, 14: 18, 2 Cor. 5: 9.

Εὐδοκία, ἡ, benevolentia: Rom. 10: 1.

Εὐδοκῶ(έω): εὐδ. μᾶλλον, placet mihi magis, magis opto: 2 Cor. 5: 8.

Εὐκαιρῶ(έω), tempus opportunum habeo: 1 Cor. 16: 12.

Εὐλογία, ἡ 1): τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας, calix bene-

dictionis (cui benedicimus): 1 Cor. 10 : 16; 2) beneficium, donum largum: 2 Cor. 9 : 5 (bis), 6 (ἐπ' εὐλογίαις, beneficiis intervenientibus); 3) laudatio (alii: sermo plausibilis): Rom. 16 : 18.

Εὐλογῶ(έω): εὐλ. τῷ πνεύματι vid. πνεῦμα.

* Εὐπάρεδρος, ον, — πάρεδρος, assiduus —: τὸ εὐπάρεδρον — meton. —, assiduitas, τό assiduum esse (apud aliquem: τινί): 1 Cor. 7 : 35 (minus probab. εὐπρόσεδρον).

Εὐπρόσδεκτος, ον, — abs. —, acceptus: Rom. 15 : 16, 2 Cor. 6 : 2, 8 : 12.

* Εὐπρόσεδρος, ον: τὸ εὐπρόσεδρον = τὸ εὐπάρεδρον: 1 Cor. 7 : 35 (vid. εὐπάρεδρος).

† Εὐπροσπαῶ(έω), gratam, acceptam praebeo faciem: Gal. 6 : 12.

* Εὐσημος, ον, λόγον εὐσημον δίδωμι, oratione perspicua utor: 1 Cor. 14 : 9.

Εὐσχημόνως, decore, decenter: Rom. 13 : 13, 1 Cor. 14 : 40.

* Εὐσχημοσύνη, ἡ, decor: 1 Cor. 12 : 23.

Εὐσχήμων, ον, decorus: 1 Cor. 12 : 24; τὸ εὐσχημον, decorum, decor: 1 Cor. 8 : 35. Gr. et Lat. sensu morali.

* Εὐφημία, ἡ, laus: 2 Cor. 6 : 8.

Εὐφραίνω, oblecto: 2 Cor. 2 : 2.

Εὐχαριστία, ἡ, — vid. tom. II. p. 20 —: εὐχαριστίαι τῷ Θεῷ, in Deum gratiarum actiones: 2 Cor. 9 : 12.

Εὐχαριστῶ(έω) (Rom. 1 : 21: ἠυχχαρίστησαν; in verbis initium ducentibus ab εὐ plerumque abest augmentum: Act. 27 : 35 et WINER. Gramm. p. 66): εὐχ. ἐπί τινι (εὐχ. τι: 2 Cor. 1 : 11: vid. tom. II. p. 20), gratias ago pro aliqua re: 1 Cor. 1 : 4 (anal. Rom. 1 : 8, 1 Cor. 10 : 30); εὐχ. διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, gratias ago per JESUM CHRISTUM („ducem per quem gratias agens accedam ad Deum” [v.

HENGEL (cum MEYERO) ad h. l.], vel potius: „gratiarum actiones per CHRISTUM ad Deum proficiscuntur” [BENGEL ad Rom. 1: 8]; — vid. WINER. Gramm. p. 338): Rom. 1: 8, 7: 25 (anal. 16: 27).

Ἐύχομαι: εὐχ. πρὸς τὸν Θεόν, preces ad Deum fundo: 2 Cor. 13: 7.

Ἐὐδία, ἡ, odor suavis: 2 Cor. 2: 15. Gr. et Lat. metaph.

Ἐφάπαξ, simul, eodem tempore (GROTIUS [ad l. sq.] laudat ἑφάπαξ: quo jure? Cf. potius: „auf Einmal” et „op eens”! si non praestat versio: semel [v. HENGEL ad l. sq.: ἐφάπαξ. = semel tantum, non = ὁμοῦ πάντων]: 1 Cor. 15: 6.

* Ἐφευρετής, ὁ, inventor: Rom. 1: 30.

* Ἐφικνοῦμαι (ἔομαι), pervenio: 2 Cor. 10: 13, 14.

Ἐχθρα, ἡ: ἔχθραι, inimicitiae, simultates: Gal. 5: 20.

Ἐχω: ἔχω ἐν ἐμοὶ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου vid. ἀπόκριμα; κοίτην ἔχω ἐκ τινος — ἔχω cum accus.: HERMANN (VIG.) p. 253 sq. —, gravida facta sum ex aliquo: Rom. 9: 10; ἔχω ἐν ἐπίγνωσει vid. ἐπίγνωσις; ἔχω ἐν ἐτοίμῳ vid. ἐτοιμος; ἔχω τόπον vid. τόπος; νοῦν Χριστοῦ ἔχω vid. νοῦς.

Ἐως: μένω ἕως ἄρτι vid. μένω.

Z.

Ζήλος, ὁ (τὸ ζ. [minus probab.]: 2 Cor. 9: 2), 1): ζ. ὑπὲρ τινος — vid. tom. II. p. 8 —, acre, ardens studium alicujus gratia: 2 Cor. 7: 7; 2): ζήλοι, invidiosa (invidiae) verba et facta: 2 Cor. 12: 20, Gal. 5: 20.

Ζηλοῦ(σθαι): ζ. τι (anal. ἵνα: 1 Cor. 14: 1) acriter, ardentem studeo alicui rei: 1 Cor. 12: 31, 14: 1, 39; ζ.

τινα, capto efficaciter alicujus benevolentiam : 2 Cor. 11 : 2, Gal. 4 : 17 (bis); ζηλοῦται, ardentem studetur (alicui rei), acre studium confertur (ad aliquid) : Gal. 4 : 18.

Ζημιῶ(ῶω) : ζημιῶμαι ἔκ τινος, damnum facio per aliquem : 2 Cor. 7 : 9 (anal. 1 Cor. 3 : 15).

Ζητῶ(έω), 1) : ζ. τὸ συμφέρον τινός, τὰ τινος (anal. ἔνα : 1 Cor. 14 : 12), quaero alicujus commoda, studeo, prospicio alicujus commodis : 1 Cor. 10 : 24, 33, 13 : 5 ; 2) : ζ. τι (anal. ζ. γυναῖκα : l. sq.), animo quaero aliquid, totus sum in aliqua re : 1 Cor. 7 : 27; δοκιμὴν ζ. vid. δοκιμή.

Ζύμη, ἡ : ἡ παλαιὰ ζ. (anal. ζ. κακίας καὶ πονηρίας : 1 Cor. 5 : 8) — metaph. : cf. ἄζυμος —, vetus (Ethnica sive temporis quo quis nondum est Christianus) prae-vitas : 1 Cor. 5 : 7, 8.

Ζῶ(άω), 1) : ζ. ἐγώ — זָחַ וְחַ : Num. 14 : 21, 28, Dent. 32 : 40 —, per vitam meam : Rom. 14 : 11 ; 2) : ζ. ἐθνικῶς, vivo Ethnicorum, Judaicorum more : Gal. 2 : 14 ; ζ. πνεύματι, vivo secundum Spiritum, vivo Spiritu S. duce, auctore : Gal. 5 : 25 ; ζ. ἐν τινι, vivo in aliqua re, vitam ago alicui rei inhaerentem : Rom. 6 : 2, Gal. 2 : 20 ; ζ. κατὰ σάρκα, vivo secundum animale materiam, naturae animali convenienter : Rom. 8 : 12, 13 : 3) — praegn. —, vivus sum, vigeo : 2 Cor. 13 : 4.

Ζωή, ἡ : ὁσμὴ ζωῆς εἰς ζωὴν vid. ὁσμὴ.

Ζωοποιῶ(έω) : ζωοποιῶμαι, vivisco, germino : 1 Cor. 15 : 36.

H.

Ἡ : θέλω ἢ vid. θέλω ; ἦτοι . . . ἢ (cf. SCHIRLITZ. Grundzüge. § 49), sive modo . . . sive : Rom. 6 : 16.

Ἠδέως : ἡδίστα, libentissime : 2 Cor. 12 : 9, 12.

ἤδη (vid. tom. II. p. 79): ἤδη ποτέ vid. ποτέ.

* ἠδιστα vid. ἠδέως.

* ἠθος, τό, — = ἕθος —, mos: 1 Cor. 15 : 33.

ἡμέρα, ἡ: ἡμ. ἀνθρωπίνη — Hieronymus: ciliicismus! male: vid. tom. II. p. 90 sq.; opponitur in Pauli mente ἡμέρα κυρίου (dies iudicii Domini) —, dies iudicii humani, iudicium humanum: 1 Cor. 4 : 3; ἡμέρα καὶ ἡμέρα — **ἡμέρα** (anal. **ἡμέρα** [Gen. 39 : 10, Esth. 3 : 4]); = καθ' ἡμέραν —, de die in diem, in dies: 2 Cor. 4 : 16.

* ἡνικα — LXX: Ex. 34 : 34 —, quando: 2 Cor. 3 : 15, 16.

* ἡτοι vid. ἡ.

* ἡττημα, τό, defectus: Rom. 11 : 12 (pp.), 1 Cor. 6 : 7 (trop.).

ἡττωμαι (χομαι): ἡττ. ὑπὲρ τινά τι — ὑπέρ: gradatio inversa: Winer. Gramm. p. 359 —, inferior sum aliquo in aliqua re: 2 Cor. 12 : 13.

* ἡττων, ον, pejor: 1 Cor. 11 : 17; ἡττων, minus: 2 Cor. 12 : 15.

ἡχῶ (έω), sonum edo: 1 Cor. 13 : 1.

Θ.

θάνατος, ὁ, 1): διακονία τοῦ θανάτου vid. διακονία; ἀπόκριμα τοῦ θανάτου vid. ἀπόκριμα; ὁσμὴ θανάτου εἰς θάνατον vid. ὁσμὴ; 2) — meton. —, mortis causa: (afferens mortem [naturalem]:) Rom. 7 : 10, 13, (mortis potestas, periculum:) 2 Cor. 1 : 10 (anal. 11 : 23: θάνατοι); 3) — metaph. —, τό exire e peccati imperio: Rom. 6 : 3, 4.

θανατώ (όω): θ. τι, opprimo aliquid: Rom. 8 : 13; θανατούμαι νόμῳ, occidior quod attinet ad legem (Mosaicam), legis imperio liberor: Rom. 7 : 4.

θαράω (έω): θ. εἰς τινα, audacter ago cum aliquo,

audacia utor in aliquem: 2 Cor. 10 : 1, 2; *θ. ἐν τινι*, confido de aliquo, de aliquo secure possum aliquid mihi polliceri (ΒΕΖΑ): 2 Cor. 7 : 16.

Θαῦμα, τό, res admiranda: 2 Cor. 11 : 14 (minus probab. θαυμαστόν).

Θαυμαστός, ἡ, ὄν: θαυμαστόν = θαῦμα: 2 Cor. 11 : 14 (vid. θαῦμα).

Θέατρον, τό, — = θέαμα —, spectaculum: 1 Cor. 4 : 9. Gr. et Lat. metaph. de ΠΑΥΛΟ caeterisque apostolis.

* Θεϊότης, ἡ, divinitas, divina majestas: Rom. 1 : 20.

Θέλημα, τό: διὰ θελήματος Θεοῦ, Deo volente: Rom. 15 : 32, 1 Cor. 1 : 1, 8 : 5.

Θέλω: τό θέλειν — opponitur τῷ ποιῆσαι, καταργᾶσθαι —, voluntas (actui opposita): Rom. 7 : 18, 2 Cor. 8 : 10, 11; θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι (acc. c. inf.), volunt vos circumcidi: Gal. 6 : 13; θέλω (vid. tom. II. p. 22) ἤ, malo, magis placet mihi quam: 1 Cor. 14 : 19.

Θεός, ὁ, 1) — spec. —: εὐαγγέλιον Θεοῦ et τό εὐαγγέλιον τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ vid. εὐαγγέλιον; Θεοῦ οἰκοδομή et οἰκ. ἐκ Θεοῦ vid. οἰκοδομή; οἰκονόμος μυστηρίων Θεοῦ vid. οἰκονόμος; ὁ Θεός τῆς παρακλήσεως vid. παρακλήσις; ὁ Θεός τῆς ὑπομονῆς vid. ὑπομονή; Θεοῦ σοφία vid. σοφία; χάρις τῷ Θεῷ vid. χάρις; 2) gen. —: ὁ Θεός τοῦ αἰῶνος τούτου, hujus saeculi deus, summa potestas hujus saeculi depravati: 2 Cor. 4 : 4.

* Θεοστυγής, ἑς, — apud caeteros Graecos probab. tantum pass. (FRITZSCHE [Rom. I. p. 84 sqq.], WINER [Gramm. p. 51]) —, Dei osores: Rom. 1 : 30 (alii pass.; MEYER ad h. l.: Θεοστυγεῖς καταλάλους = gottverhasster Verläumder).

Θερίζω: Φειδομένως θ. vid. Φειδομένως.

Θήλυς, εἷς, υ: ἡ θήλεια — subst. —, quae sexus muliebris est (spectatur gen. totus sexus muliebris sine discrimine: cf. Gal. 3 : 28. REICHE [cui v. HENGEL

assentitur]: αἰ θήλειαι vituperationis causa. Quo jure?): Rom. 1 : 26, 27.

* Θήρα, ἡ, captura: Rom. 11 : 9. Gr. et Lat. act. (ἡ θήρα = actio venandi: ἡ τράπεζα. . . εἰς θήραν, mensa [ita fiat] ut venando capiat; qui pass. explicant, voci θήρα alienam significationem tribuunt [„statum τοῦ capi” pro „id quod venando captum est”], v. c. v. HENGEL: εἰς θήραν, ut in praedam capiantur, — qui praeterea satis agit inconsulte laudans GROTII [act. interpretati, ut sponte apparet] „captura quae fit per laqueum”) et metaph.

* Θηριομαχῶ(έω), cum belluis pugno: 1 Cor. 15 : 32. Θησαυρίζω: θ. ἐμαυτῶ δργήν, coacervo mihi ipsi iram (divinam: *illud in Deo, quo malum morale indignatur*: v. HENGEL): Rom. 2 : 5.

Θησαυρός, ὁ, thesaurus muneris evangelici: 2 Cor. 4 : 7.

* Θνητός, ἡ, ὄν, mortalis: Rom. 6 : 12, 8 : 11, 1 Cor. 15 : 53, 54, 2 Cor. 4 : 11, 5 : 4.

* Θριαμβεύω: θρ. τινά, triumpho de aliquo (alii: reddo aliquem triumphantem): 2 Cor. 2 : 14.

Θυμός, ὁ: θυμοί, iracunda (irae) verba et facta: 2 Cor. 12 : 20, Gal. 5 : 20; δργή καὶ θυμός, ira et excandescencia (FRITZSCHKE), ira vehemens, indignatio: Rom. 2 : 8.

Θυσιαστήριον, τό: οἱ τῶ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντες τῶ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται, qui altari assident cum altari partiuntur, qui altari serviunt altaris donariorum participes fiunt: 1 Cor. 9 : 13.

Θύω: θ. τί τινι, immolo aliquid alicui: 1 Cor. 10 : 20; θύομαι — metaph. —, mactor, necor: 1 Cor. 5 : 7.

I.

* Ἴαμα, τό, sanatio: 1 Cor. 12 : 9, 28, 30.

Ἰδιος, ἰα, ἰον, 1): ὁ ἴδ. κύριος, suus ipsius dominus

Rom. 14 : 4; *καιρός* ἴδ. vid. *καιρός*; ἡ ἴδια δικαιοσύνη cf. *δικαιοσύνη*; 2) ἴδια, seorsim : 1 Cor. 12 : 11.

Ἰδιώτης, ὁ, rei Christianae imperitus, (τοῦ γλώσση λαλεῖν) inscius : 1 Cor. 14 : 16, 23, 24.

* Ἱερόθυτος, ον : ἱερόθυτον, Deo sacrum, sacrificium : 1 Cor. 10 : 19 (lectio varians), 28 (text. rec. : εἰδωλόθυτον).

Ἱερόν, τό : ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίω, edo ea quae sunt ex templo, vescor cibus in templum collatis : 1 Cor. 9 : 13 (alii aliter : cf. ἱερός).

Ἱερός, ὁ, ον : ἐργάζομαι τὰ ἱερά vid. ἐργάζομαι; ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίω, edo (aliquid) Deo sacrum : 1 Cor. 9 : 13 (vid. ἱερόν).

* Ἱεροτυλῶ(έω); templum spolio : Rom. 2 : 22.

* Ἱερουργῶ(έω); ἱερ. τὸ εὐαγγέλιον Θεοῦ — ἱερουργῶ transit. (WINER. Gramm. p. 199) et metaph. —, administro quasi fungens sacerdotio evangelium divinum : Rom. 15 : 16.

Ἰησοῦς, ὁ : εὐχαριστῶ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ vid. εὐχαριστῶ.

Ἰκανός, ἡ, ον : ἱκανόν . . . ἡ ἐπιτιμία vid. ἐπιτιμία; ἱκανὸς πρὸς τι, idoneus ad aliquid : 2 Cor. 2 : 16.

* Ἰκανότης, ἡ, τό idoneum esse : 2 Cor. 3 : 5.

* Ἰκανῶ(όω), idoneum facio : 2 Cor. 3 : 5.

* Ἰλαρός, ὁ, ον, hilaris : 2 Cor. 9 : 7.

* Ἰλαρότης, ἡ, hilaritas : Rom. 12 : 8.

Ἰλαστήριον, τὸ, — adjectivum subst. positum; pp. expiatorium; metaph. et meton. —, placamen (middel ter verzoening of bedekking der zonden [SCHOLTEN. Leer d. H. Kerk ad l. sq.]), Rom. 3 : 25.

Ἰνα : ζηλῶ, ζητῶ ἵνα cf. ζηλῶ, ζητῶ; ὁ μισθὸς ἵνα . . . θήσω, merces quod . . . constituo ('t loon [is] dat ik . . . stel, te stellen . . . [is] 't loon : cf. WINER. Gramm. p. 299 sqq.; aliter MEYER [M., secutus FRITZSCHUM, tantum non solus est interpres qui nimis urgeat conjunctionem ἵνα (: = τελικόν)] ad h. l.) : 1 Cor. 9 : 18.

* Ἰνα, ubi, qua in conditione: 1 Cor. 4 : 6, Gal. 4 : 17. Ita MEYER: immerito (caeterum vid. tom. II. p. 26 sq.).

Ἰουδαίος, δ: ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰ. vid. κρυπτός; δ ἐν τῷ Φανερόῳ Ἰ. vid. Φανερός.

* Ἰστάνω (simplex et composita μεθιστάνω, παριστάνω et συνιστάνω = formae in N. T. tantum occurrentes in ὁμολ.) = Ἰστημι, confirmo: Rom. 3 : 31 (minus probab. ἰστῶ [ita text. rec.]).

Ἰστημι — praegn. —: ὁ δοκῶν ἐστάναι, qui constans in pietate sibi videtur: 1 Cor. 10 : 12 (anal. 7 : 37); ἐστ. τῇ πίστει — vid. tom. II. p. 17 : 4) —, persisto in fide, fidem servo: 2 Cor. 1 : 24 (eff. MEYER [ad h. l.] et ALEX. BUTTMANN [gramm. p. 155]).

* Ἰστορῶ(έω), cognosco: Gal. 1 : 18.

* Ἰστῶ(άω) (simplex et compositum συνιστῶ = formae in N. T. tantum occurrentes in ὁμολ.; ἀποκαθιστῶ, alterum compositum, = lectio minus probabilis Marc. 9 : 12) = ἰστάνω: Rom. 3 : 31 (vid. ἰστάνω).

Ἰσχυρός, ἄ, ὄν: τὰ ἰσχυρά — gen. (abstr. pro coner.) — positum 1. οἱ ἰσχυροί 1 Cor. 1 : 27.

Κ.

Καγώ: κ. εὐρεθῶ οἶος vid. οἶος.

* Καταίρεσις, ἡ, demolitio, destructio: 2 Cor. 10 : 4 (pp.), 8 (trop.; ita etiam:), 13 : 10.

Καθάπερ: καθάπερ.... οὕτως vid. οὕτως.

* Κάθαγμα, τό, = περικάθαγμα: 1 Cor. 4 : 13 (vid. περικάθ.).

Καθαρός, ἄ, ὄν, purus, licitus: Rom. 14 : 20.

Καθεῖς (ita alii; alii καθ' εἰς): ὁ καθ' εἰς vid. εἰς.

Καθήκω: τὸ μὴ καθήκον, non decorum, turpe: Rom. 1 : 28.

Καθίζω — trans., metaph., praegn. —, (aliquem) colloco ad judicandum, judicem constituo : 1 Cor. 6 : 4.

Καθός, 1) prout, sicut : Rom. 8 : 26; 2) ratione habita, quatenus : 2 Cor. 8 : 12 (probab. tamen etiam 1 Petr. 4 : 13, ubi text. rec. : καθώς).

Καθώς, quippe, si quidem, quoniam : Rom. 1 : 28, 1 Cor. 1 : 6, 5 : 7; Joh. 17 : 2 huc non referendum (cf. MEYER ad h. l.).

Καί, (vid. tom. II. p. 44 sq.), 1) : καὶ οὗτος . . . καὶ οὗτος vid. οὗτος; τε πρώτου καὶ vid. πρώτος; 2) — adv. — : τί καὶ vid. τίς; καί — interrogative —, num etiam : Rom. 5 : 7, 8 : 24, 1 Cor. 15 : 29, 30; καὶ ἐάν vid. ἐάν.

Καινός, ἡ, ὄν : καινή κτίσις, nova (novi habitus) res creata, Christianus utpote meliori (novo) animo imbutus : 2 Cor. 5 : 17, Gal. 6 : 15.

* Καινότης, ἡ, novitas, novus rerum habitus : Rom. 6 : 4, 7 : 6.

Καιρός, ὁ : κατὰ καιρόν, justo tempore : Rom. 5 : 6; κ. ἴδιος, suum ipsius (constitutum) tempus : Gal. 6 : 9; ὁ νῦν κ. vid. νῦν.

* Κακοήθεια, ἡ, versutia fallax : Rom. 1 : 29.

* Καλάμη, ἡ, culmus : 1 Cor. 3 : 12.

* Καλλιέλαιος, ὁ et ἡ, olea : Rom. 11 : 24.

Καλός, ἡ, ὄν, — sensu morali — : τὸ καλόν, pulcrum, bonum : Rom. 7 : 18, 21, 2 Cor. 13 : 7, Gal. 6 : 9; καλόν ἐστι, honestum, probandum est : Rom. 14 : 21, Gal. 4 : 18.

* Κάλυμμα, τό, 1) : tegumentum, velamen : 2 Cor. 3 : 13; 2) : tegumentum quo rem non recte intelligant : 2 Cor. 3 : 14, 15, 16.

Καλώ(έω) : κ. ἐν εἰρήνῃ vid. εἰρήνη; κ. ἐπί τινι, voco, arcesso ad aliquid : Gal. 5 : 13; κ. τὰ μὴ ὄντα cf. εἰμί; κ. κλήσιν τινά vid. κλήσις.

* Κάμπτω : κ. τὸ γόνυ vid. γόνυ.

* Κανών, ὁ, 1) — metaph. —, στοιχῶ κανόνι τινί vid. στοιχῶ; 2) — meton. —, spatium regula quadam definitum, provincia (mandata) : 2 Cor. 10 : 13, 15, 16.

* Καπηλεύω — spec. : cauponem ago; gen. —, adultero (alii aliter) : 2 Cor. 2 : 17.

Καρδία, ἡ : γραπτὸς ἐν τῇ καρδίᾳ vid. γραπτὸς; περιτομὴ τῆς καρδίας vid. περιτομή.

Καρπός, ὁ : κ. τοῦ πνεύματος — metaph. —, Spiritus S. fructus, effectus, opus : Gal. 5 : 22.

Καρποφορῶ(έω) : κ. τινι, alicui (domino) fructus fero, — patro facta ex animi habitu orta : Rom. 7 : 4, 5.

Κατὰ (vid. tom. II. p. 40), 1) : κ. βάθους vid. βάθος; 2) a) : κ. Θεόν, Deum versus (aan den kant van God), coram Deo — alii aliter — : Rom. 8 : 27; κατ' ὀφθαλμούς, oculos versus (naar den kant van), ante oculos : Gal. 3 : 1; κ. πρόσωπὸν τινι ἀντίστημι vid. πρόσωπον; b) — metaph. — : οἱ κ. Φύσιν κλάδοι, rami secundum naturam, rami naturaliter cum arbore juncti : Rom. 11 : 21; κ. πνεῦμα vid. πνεῦμα; κ. σάρκα vid. σὰρξ; κ. πάντα τρόπον vid. τρόπος; κατὰ ἄνθρωπον (anal. κατὰ Ἰσαάκ : Gal. 4 : 28) vid. ἄνθρωπος; κατὰ ἀτιμίαν vid. ἀτιμία; κατ' ἐπίγνωσιν vid. ἐπίγνωσις; κατ' ἐπιταγὴν (bis) vid. ἐπιταγή; κ. συγγνώμην vid. συγγνώμη; κ. χάριν vid. χάρις; κατὰ ὀφείλημα vid. ὀφείλημα.

Καταβάλλω : καταβάλλομαι — pp. : humi prosternor (athleta); trop. —, in difficultates incurro, incido : 2 Cor. 4 : 9.

* Καταβαρῶ(έω) : κ. τινα — pp. : pondere imposito deprimo; metaph. —, molestus sum alicui : 2 Cor. 12 : 16.

Καταγγέλλω — bonam in partem —, eum laude annuncio, celebro : Rom. 1 : 8, 1 Cor. 11 : 26.

Καταγινώσκω : κατεγνωσμένος, condemnatus (cf. WIESELER

ad h. l.; vulgo — minus recte —: *κατεγνωσμένος* = *καταγνωστέος* [P] [adj. verb.]: Gal. 2: 11.

Κατάγω, deorsum duco: Rom. 10: 6. Gr. et Lat. metaph.

* *Καταδουλώ(ω)*, in servitutem redigo, reddo servum: 2 Cor. 11: 20; *καταδουλούμαι*, mihi in servitutem redigo, reddo meum servum: Gal. 2: 4. Gr. et Lat. metaph.

Καταισχύνω, pudore afficio, pudefacio: 1 Cor. 1: 27, 11: 4, 5, 22; *καταισχύνομαι ἐν τινι*, pudefio quod attinet ad aliquid, pudet me alicujus rei: 2 Cor. 9: 4.

* *Κατακλύπτω*, prorsus obtego, velo: 1 Cor. 11: 6, 7; *κατακαλύπτομαι* vid. tom. II. p. 24.

* *Κατάκριμα*, τό, damnatio: Rom. 5: 16, 18, 8: 1.

Κατακρίνω: κ. τὴν ἁμαρτίαν — metaph. (anal. ΔΙ. EX. BUTTMANN. Gramm. p. 144) —, damno peccatum (tanquam principium, non peccata): Rom. 8: 3.

* *Κατάκρισις*, ἡ, damnatio, damnandi actio: 2 Cor. 7: 9; *διακονία τῆς κατακρίσεως* vid. *διακονία*.

* *Κατάλαλος*, ὁ et ἡ, calumniator: Rom. 1: 30.

Καταλαμβάνω, assequor apprehendendo, nanciscor: Rom. 9: 30; κ. βραβεῖον, nanciscor brabeum, certaminis praemium: 1 Cor. 9: 24.

* *Κατάλειμμα*, τό, = ὑπόλειμμα: Rom. 9: 27 (vid. ὑπόλειμμα).

Καταλείπω, reliquum facio: Rom. 11: 4.

* *Καταλλαγὴ*, ἡ, reconciliatio: Rom. 5: 11, 11: 15, 2 Cor. 5: 18, 19.

* *Καταλλάσσω* — vid. tom. II. p. 17 —, placo, reconcilio: 2 Cor. 5: 18, 19; *καταλλάσσομαι*, redeo in gratiam: 1 Cor. 7: 11, 2 Cor. 5: 20; *καταλλάσσομαί τινι*, placor alicui (κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ, placati sumus Deo; minus recte — RÜCKERT [cui MEYER album calculum adjicit] ad l. sq. —: „der Versöhnte kann nur Gott sein“; meliora docuit

USTERI [Entwicklung des Paulin. Lehrbegriffes. 6. ed. p. 102 sqq.]: Rom. 5 : 10.

* Καταναρκῶ(άω), onerosus, molestus sum : 2 Cor. 11 : 8, 12 : 13, 14.

Καταντῶ(άω): κ. εἰς τινα, pervenio ad aliquem: 1 Cor. 10 : 11, 14 : 36.

* Κατάνοξις, ἡ, — תַרְדֵמָה (Jes. 29 : 10); alii תרעלה (Ps. 60 : 5) —, torpor (FRITZSCHE. Rom. II. p. 558 sqq.): Rom. 11 : 8.

Καταπίνω — metaph. —, absorbeo, consumo, perdo: Cor. 15 : 54, 2 Cor. 2 : 7, 5 : 4.

Κατάρα, ἡ, — meton. —, maledictus: Gal. 3 : 13.

Καταργῶ(έω), 1): καταργοῦμαι, destruo, efficacia privor: Rom. 4 : 14, 6 : 6; καταργοῦμαι, otiosus fio, desino: 1 Cor. 2 : 6, 13 : 8, 10, 15 : 26, 2 Cor. 3 : 7, 11, 13, 14; 2): κ. ἀπό τινος, desino alicujus esse, subesse alicui: Rom. 7 : 2, 6, Gal. 5 : 4.

Καταρτίζω — sensu primitivo: annecto, compono. —: κ. εἰς τι paro, instruo ad aliquid: Rom. 9 : 22; κ. τινά, perficio, corrigo aliquem: Gal. 6 : 1.

* Κατάρτισις, ἡ, consummatio, perfectio: 2 Cor. 13 : 9.

Κατασκάπτω — spec.: suffodiendo evertō; gen. — vasto: Rom. 11 : 3.

* Κατασκοπῶ(έω), insidiosè exploro: Gal. 2 : 4.

* Καταστρέφω, prosterno: 1 Cor. 10 : 5.

Καταχρῶμαι(άομαι), utor (alii — ll. sqq. minus recte —: abutor): 1 Cor. 7 : 31, 9 : 18.

Κατέναντι: κ. τινος, e regione alicujus, coram aliquo: Rom. 4 : 17 (2 Cor. 2 : 17, 12 : 19 eff. κατενώπιον).

Κατενώπιον: κ. τινος, aliquo teste, coram aliquo: 2 Cor. 2 : 17, 12 : 19 (alii h. ll. κατέναντι).

Κατεργάζομαι (aor. 1. pass. sensu pass. : 2 Cor. 12 : 12 : WINER. Gramm. p. 231 sq.), paro, instruo: 2 Cor. 5 : 5.

Κατεσθίω, laedo vehementer, perdo: Gal. 5 : 15.

Κατέχω, 1) teneo memoria: 1 Cor. 15 : 2; κατέχομαι, detineor, adstrictus teneor: Rom. 7 : 6; 2) habeo, possideo: 1 Cor. 7 : 30, 2 Cor. 6 : 10.

Κατηγορέω(έω), accuso, versor in accusationibus: Rom. 2 : 15. Gr. et Lat. sensu morali.

Κατιχῶ(έω), viva voce instituo, edoceo: 1 Cor. 14 : 19; κατιχῶμαι ἐκ τινος, edoceor, edisco ex aliqua re: Rom. 2 : 18.

* Κατοπτρίζω: κατοπτρίζομαι τι, in speculo aliquid contemplor (alii aliter): 2 Cor. 3 : 18.

Καύχημα, τό, gloriandi materies: Rom. 4 : 2, 1 Cor. 9 : 15, 16, 2 Cor. 1 : 14 (anal. 5 : 12).

Καύχησις, ἡ, 1) κ. ὑπέρ τινος — subj. —, gloriatio, actio gloriandi de aliquo; 2) — obj. —, gloriandi materies: Rom. 3 : 27, 15 : 17, 1 Cor. 15 : 31, 2 Cor. 1 : 12, 7 : 4.

Καυχῶμαι(λόμαι) (καυχᾶσαι [1. καυχᾶσθαι] — καυχῶ: Rom. 2 : 17, 23, 1 Cor. 4 : 7 [anal. Rom. 11 : 18]: WINER. Gramm. p. 70; SCHIRLITZ. Grundzüge in voce) — absol. —, jacto me, glorior: 1 Cor. 1 : 31, 4 : 7, 2 Cor. 12 : 1; κ. τι τινί, — vid. tom. II. p. 17 —, cum laude memoro aliquid apud aliquem: 2 Cor. 7 : 14, 9 : 2 (anal. 11 : 30); κ. εἰς τι (anal. περί τινος: 2 Cor. 10 : 8), glorior de aliqua re: 2 Cor. 10 : 16; κ. ἐν τινί (anal. ὑπέρ τινος: 2 Cor. 7 : 14, 12 : 5), glorior de (in) aliquo: Rom. 2 : 7, 5 : 11, 1 Cor. 1 : 31, 3 : 21; κ. εἰς τὰ ἄμετρα vid. ἄμετρος; μικρόν τι κ. vid. μικρός.

Κείρω: κείρομαι — pass.; *medium factitivum* (KRÜGER [FRANCKEN]. Gramm. p. 356) esse posset (ut est Act. 18 : 18), si non abs. positum esset κείρομαι —, tondeor, tondendum me curo: 1 Cor. 11 : 6.

* Κενόδοξος, ον, vanae gloriae studiosus: Gal. 5 : 26.

Κενός, ἡ, ὄν: εἰς κενόν incassum, frustra: 2 Cor. 6: 1, Gal. 2: 2.

Κέντρον, τό, — כּוֹף Pos. 13: 14 —, aculeus (quo venenum immittitur): 1 Cor. 15: 55, 56. Gr. et Lat. metaph.

* Κενῶ(όω), inanem reddo, usu suo privo: Rom. 4: 14, 1 Cor. 1: 17, 9: 15, 2 Cor. 9: 3.

Κερδαίνω (conjugationis regularis, Atticis usitatae, sola in N. T. forma κερδάνω [1 Cor. 9: 21]): κ. τινά — metaph. —, aliquem traho, abduco in meam sententiam (fidem Christianam), 1 Cor. 9: 19, 20, 21, 22.

Κεφαλή, ἡ, — metaph.: tertium comparationis, imperium, potestas —, caput, summus, princeps, — maritus, uxoris c.; CHRISTUS, Christianorum c.; DEUS, CHRISTI c. —: 1 Cor. 11: 3.

* Κημῶ(όω) — כּוֹף (Deut. 25: 4: LXX Φιμῶ) —, capistro os obturo: 1 Cor. 9: 9 (text. rec.: Φιμῶ: minus probab.).

Κήρυγμα, τό, 1) κ. Ἰησοῦ Χριστοῦ — gen. subj. (alii obj.) —, institutio JESU CHRISTI, praeconium a JESU CHRISTO profectum (v. HENGEL): Rom. 16: 25; 2) — absol. —, praedicatio (salutis aeternae): 1 Cor. 1: 21.

Κηρύσσω: κ. τὸ δῆμα τῆς πίστεως, edo verbum fidei, (tanquam evangelii praeco) praedico doctrinam fidei Christianae: Rom. 10: 8; κ. τὸν Χριστόν, (tanquam evangelii praeco) de CHRISTO expono publice: 2 Cor. 4: 5 (anal. 1 Cor. 1: 23: ἐσταυρωμένον, tanquam crucifixum; cf. 2: 2, Gal. 3: 1).

Κιθαρίζω: τὸ κιθαριζόμενον, quod cithara luditur, canitur: 1 Cor. 14: 7.

* Κινδυνός (vid. tom. II. p. 80), ὁ, periculum: Rom. 8: 35, 2 Cor. 11: 26.

Κλάω: κλ. τὸ σῶμα — metaph.: met. translata a pane fracto ad comedendum —, frango, interficio corpus: 1 Cor. 11: 24 (lectio minus probabilis).

Κληρονόμος, ὁ: κληρονόμοι Θεοῦ, heredes Dei, Christiani utpote Dei liberi: Rom. 8 : 17, Gal. 4 : 7; κλ. τοῦ κόσμου, heres mundi, ΑΒΡΑΗΑΜΟΥ utpote cum progenie sua totius mundi heres renunciatus: Rom. 4 : 13.

Κλήσις, ἡ: ἡ κλ. τοῦ Θεοῦ, vocatio divina, vocatio ad salutem a Deo profectam: Rom. 11 : 29; κλήσω καλῶ τινα vocatione voco aliquem, ad salutem arcesso aliquem cf. WINER. Gramm. p. 201 sq.): 1 Cor. 7 : 20 (ἡ ἐκλήθη = ἦν ἐκλήθη [cf. WINER. Gramm. p. 148]; alii aliter).

Κλητός, ἡ, ὄν: κλητοὶ ἄγιοι (vid. tom. II. p. 22; anal. κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ: Rom. 1 : 6), sacri vocati, utpote (quippe qui sunt) perducti ad JESUM CHRISTUM (καλῶ saepius = voco et perduco: cf. SCHOLTEN. Leer d. H. kerk in voce *roeping*): Rom. 1 : 7, 1 Cor. 1 : 2.

* Κλίμα (κλίμα secundum analogiam; cf. ΜΑΤΤΙΑ. Gramm. De accentt. : 2, nec non PΑΡΕ. Handwb. in voce), τό, tractus terrae, regio: Rom. 15 : 23, 2 Cor. 11 : 10, Gal. 1 : 21.

Κοιλία, ἡ, cupidines quatenus pertinent ad gulae voluptates: Rom. 16 : 18.

Κοιμῶ(άω): οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ, mortui in CHRISTO (fide Christiana), qui in moriendo CHRISTI fructi sunt communionem: 1 Cor. 15 : 18.

Κοινός, ἡ, ὄν: κοινόν vid. tom. II. p. 79.

Κοινωνία, ἡ, 1): κ. (τινῶν) τινός, societas alicujus rei (inter aliquos): 2 Cor. 8 : 4; 2): κ. τινός, communio cum aliqua re: 1 Cor. 10 : 16, 2 Cor. 13 : 13 (anal. 1 Cor. 1 : 9, 2 Cor. 6 : 14); 3): ἡ κ. εἰς τι: vid. tom. II. p. 8.

Κοινωνῶ(έω): κ. τι ἐν τι, particeps sum cujusdam rei alicujus: Gal. 6 : 6; κ. τι, res ad me attinet (mihi curae est), succurro alicui rei: Rom. 12 : 13.

Κοίτη, ἡ; ἔχω κοίτην ἐκ τινος vid. ἔχω.

Κολλῶ(άω) : κολλῶμαι τινι, arcte conjunctus sum cum aliqua re, favco alicui rei : Rom. 12 : 9 (anal. 1 Cor. 6 : 16, 17 huc referrentur, nisi Matth. 19 : 5 probab. esset κολληθήσεται [eadem vox eodem sensu]).

* Κόμη, ἡ, coma : 1 Cor. 11 : 15.

* Κομῶ(άω) (cf. PASSOW. Handwb. in voce et ARIST. Νεφέλαι : 14 [κόμην ἔχων; vid. BERGLER ad h. l.]), comam alo, comatus sum : 1 Cor. 11 : 14, 15.

Κοπιῶ(άω) : κ. εἰς τινα, fatigor, laboro pro aliquo, navo operam alicui : Rom. 16 : 6, Gal. 4 : 11; κ. ἐν κυρίῳ vid. κύριος.

Κορέννυμι, satio, saturo : 1 Cor. 4 : 8. Gr. et Lat. metaph. et iron.

Κόσμος, ὁ : τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, mundi rudimenta, ritualia Judaeorum et Ethnicorum : Gal. 4 : 3; ἡ σοφία τοῦ κόσμου τούτου cf. σοφία.

Κράζω, in re trepida vociferor : Rom. 8 : 5, Gal. 4 : 6.

Κραταιῶ(άω) — abs. —, augeo vires, fortem reddo : 1 Cor. 16 : 13.

* Κρέας (pl. κρέα : contractio regularis ex κρέατα), caro : Rom. 14 : 21, 1 Cor. 8 : 13.

Κρίμα, τό, 1) τὰ κρίματα, decreta, consilia quae aliquis cepit : Rom. 11 : 33; 2) κρίματα ἔχω μετά τινος — meton. —, lites, causas habeo cum aliquo, litigo cum aliquo : 1 Cor. 6 : 7.

Κρίνω : ἔκρινα δὲ ἑμαυτῷ τούτο τό, hoc autem (decrevi) statui apud me, ut : 2 Cor. 2 : 1 (anal. 1 Cor. 7 : 37).

Κρυπτός, ἡ, ὄν : ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, in occulto Judaeus, qui verus est (tanquam) Judaeus : Rom. 2 : 29; τὰ κρυπτά, arcana, abscondita : Rom. 2 : 16, 1 Cor. 4 : 5 (τὰ κρυπτά τοῦ σκότους, ea quae tenebrae abscondunt), 14 : 25, 2 Cor. 4 : 2.

Κτίζω: κτ. τινά, creo aliquem: 1 Cor. 11 : 9; παρὰ τὸν κτίσαντα (κτιστήν, creatorem) vid. παρά.

Κτίσις, ἡ: καινὴ κτ. vid. καινός.

* Κυβέρνησις, ἡ, gubernatio: 1 Cor. 12 : 28. Gr. et Lat. metaph.

* Κύμβαλον, τό, cymbalum, pelvis acnea: 1 Cor. 13 : 1.

Κυριακός, ἡ, ὄν: κυριακὸν δεῖπνον, convivium Domini, Dominica coena: 1 Cor. 11 : 20.

Κυριεύω, impero, dominor: Rom. 6 : 9, 14, 7 : 1. Gr. et Lat. metaph.

Κύριος (vid. tom. II. p. 10), ὁ, 1) — abs. —, dominans, dominus: 1 Cor. 8 : 5; 2): ἐν κυρίῳ vid. ἐν; κοπιῶ ἐν κυρίῳ, communionem cum Domino inita operam navo: Rom. 16 : 12; κ. πνεύματος, dominus Spiritus Sancti, CHRISTUS quippe penes quem est Spiritum suis sectatoribus tribuere: 2 Cor. 3 : 18; ποτήριον, τράπεζα κυρίου vidd. ποτήριον, τράπεζα; 3): νοῦς κυρίου vid. νοῦς.

* Κυρᾶ(όα), 1) sancio, ratum facio: Gal. 3 : 15; 2) statuo, decerno: 2 Cor. 2 : 8.

Λ.

Λαλῶ(έω), 1): λ. ἐν ἀληθείᾳ, vere, vero congruenter loquor: 2 Cor. 7 : 14 (anal. 1 Cor. 14 : 6); λ. ἐν Χριστῷ (anal. λ. ἐν πνεύματι: 1 Cor. 12 : 3) vid. ἐν; λ. γλώσση vid. γλώσσα; λ. εἰς ἀέρα vid. αἴρ; λ. κατὰ ἄνθρωπον vid. ἄνθρωπος; λ. πρὸς ἐντροπήν vid. ἐντροπή; λ. μυστήρια vid. μυστήριον; 2): ὁ νόμος λαλεῖ, lex loquitur: Rom. 3 : 19; Gr. et Lat. metaph.

Λαμβάνω, 1): λ. δόλω τινά, (quasi venando) aliquem dolo (per alios) capio, decipio: 2 Cor. 12 : 16 (anal. 11 : 20); 2): λ. ἀφορμήν, accipio opportunitatem, occasionem: Rom. 7 : 8, 11; καταλλαγὴν λ. (= καταλλάσσομαι), placor: Rom. 5 : 11.

* Λάρυγξ, ὄ, guttur: Rom. 3 : 13.

Λατρεία, ἡ: λ. λογική vid. λογικός.

Λατρεύω: λ. ἐν τῷ πνεύματί μου, ministro in animo meo, vere et sincere ministerium ago: Rom. 1 : 9.

Λέγω, 1): μυστήριόν τι λ., dico, annuncio alicui (dogma) reconditum: 1 Cor. 15 : 51; συνείδησιν λ., loquor de conscientia, specto conscientiam: 1 Cor. 10 : 29; κατ' ἐπιταγήν λ. vid. ἐπιταγή; κατὰ ἄνθρωπον λ. (anal. ἀνθρώπων λ.: Rom. 6 : 19; ἀνθρώπινον spectat quid dicatur, κατὰ ἄνθρωπον modum quo) vid. ἄνθρωπος; πρὸς ἐντροπήν λ. vid. ἐντρ.; ἐν Χριστῷ λ. vid. ἐν; λέγει vid. tom. II. p. 57; 2): ὁ νόμος λέγει (anal. ἡ γραφή, ὁ χρηματισμός, ἡ δικαιοσύνη λέγει: Rom. 4 : 3, 10 : 6, 11), lex dicit: Rom. 3 : 19, 1 Cor. 9 : 8; Gr. et Lat. metaph.

* Λεῖμμα, τό, id quod reliquum est, reliquiae: Rom. 11 : 5. Gr. et Lat. metaph.

Λειτουργία, ἡ, — pp.: munus publicum in quod sumptus impenduntur et quo quis proprio Marte fungitur; gen. —, munus honorificum in quod sumptus impenduntur: 2 Cor. 9 : 12.

Λειτουργός, ὄν, — de sacerdotum ministerio in templo (cf. λειτουργία) —: λ. Ἰησοῦ Χριστοῦ, JESU CHRISTI sacerdos, qui fungitur tanquam sacerdotio a J. CHR. instituto: Rom. 15 : 16.

Λειτουργῶ(έω) — gen. (cf. vox sq.) —: ἐν τινι λ. τινι, ministro alicui aliquid: Rom. 15 : 27.

Λίαν: ὑπὲρ λίαν, quod alii legunt pro ὑπερλίαν, vid. in hac voce.

Λίθος, ὄ: λίθοι τίμοι — pp.: lapides pretiosi —, doctrinae verae et solidae (BENCEL): 1 Cor. 3 : 12.

* Λογία, ἡ, collectio, collatio: 1 Cor. 16 : 1, 2.

Λογίζεμαι (λογίζομαι [Rom. 4 : 4, 5, 24, 9 : 8] pass. cf. KRÜGER [FRANCKEN]. Gramm. p. 355; λογισθήσομαι

[Rom. 2 : 26] pass. cf. WINER. Gramm. p. 232), 1):
 λ. *τινι ὡς τι* (*τινός*) — vid. tom. II. p. 80 —, aliquem
 tanquam aliquid (aliquem) aestimo, habeo: Rom. 8 : 36,
 1 Cor. 4 : 1, 2 Cor. 10 : 2; λ. *τινί τι*, imputo alicui
 aliquid: Rom. 4 : 4, 6, 8, 2 Cor. 15 : 19; 2) *λογίζομαι*
 — sq. *ὅτι* etc.: non abs. (abs. 1 Petr. 5 : 12) —,
 persuasum est mihi, existimo: Rom. 2 : 3, 3 : 28,
 8 : 18, 14 : 14, 2 Cor. 10 : 11 (anal. v. 7); = cogito,
 in animo habeo: 1 Cor. 13 : 11, 2 Cor. 3 : 5, 10 : 2,
 12 : 6 (idem sensus, non eadem constructio: Marc.
 11 : 31).

Λογικός, ἡ, ὅν: *κατρεία λογική*, cultus rationalis, modus
 Dei colendi consentaneus rationi: Rom. 12 : 1.

* *Λογισμός, ἡ*, ratiocinatio: Rom. 2 : 15, 2 Cor. 10 : 5.

Λόγος, ὁ: *λόγον εὐσημον δίδωμι* vid. *εὐσημος*; *λόγον συντελεῶ*,
συντέμνω vidd. *συντελεῶ*, *συντέμνω*; *ἐν σοφίᾳ λόγου* — *ἐν* cf.
 BERNHARDY. Synt. p. 209 —, sermonis sapientia, elocu-
 tione (verborum) philosophicorum: 1 Cor. 1 : 17;
 λ. *γνώσεως, σοφίας* vidd. *γνώσις, σοφία*.

* *Λοιδόρος, ον*: ὁ λ. — subst. —, calumniator: 1 Cor.
 5 : 11, 6 : 10.

Λοιπός, ἡ, ὅν: *λοιπόν* — adv. —, caeterum: 1 Cor.
 1 : 7, 2 Cor. 13 : 11.

Λύπη, ἡ: *ἐν λύπῃ ἔρχομαι*, venio in tristitia, tristitiam
 afferens, contristaturus: 2 Cor. 2 : 1; *ἡ κατὰ Θεὸν λύπη*,
 tristitia secundum (significat sensum animi, Deum spec-
 tantis et sequentis": BENGEL ad l. sq.) Deum: 2 Cor.
 7 : 10.

Λυπῶ(έω), contristo, contristatum habeo: 2 Cor. 2 : 2,
 5; *λυποῦμαι διὰ τι*, contristor propter aliquid, laeditur
 mea conscientia: Rom. 14 : 15.

* *Λύσις, ἡ*, dissolutio (matrimonii), divortium: 1
 Cor. 7 : 27.

Λύω: λέλυμαι ἀπὸ γυναικός, liber sum uxoris ratione habita, uxorem non habeo: 1 Cor. 7: 27.

M.

Μακάριος, ἰα, ἰον: μακαριώτερος, felicior: 1 Cor. 7: 40.

* Μακαρισμός, ὁ, felicitatis, beatitatis praedicatio: Rom. 4: 6, 9, Gal. 4: 15.

* Μάκελλον, τό, macellum: 1 Cor. 10: 25.

Μακροθυμία, ἡ, animus lenis (Christiani erga alterum), lenitas Christiana: Gal. 5: 22.

Μακροθυᾶ(έω) — abs. —, patienter fero, leni sum animo: 1 Cor. 13: 4.

Μαλακός (ἡ, ὄν) — subst. —, mollitiei deditus, qui muliebria patitur: 1 Cor. 6: 9.

Μᾶλλον: πάντων ὑμῶν μ., magis quam vos omnes: 1 Cor. 14: 18; μᾶλλον δέ, et quod majus est, imo vero: Rom. 8: 34, Gal. 4: 9; μ. εὐδοκᾶ vid. εὐδοκᾶ; περισσοτέρως μ., multo magis (abundantius): 2 Cor. 7: 13.

Μαθηάω, 1): μαθηάω — abs. vel sq. infin. —, disco: 1 Cor. 4: 6, 14: 31; μ. ἐν τινι, disco in aliquo (alicujus exemplo), doceor (aliquid) aliquo exempli instar proposito: 1 Cor. 4: 6; 2): μ. ἀπό τινος, cognosco ex aliquo: Gal. 3: 2.

* Μαρεν εἰλά — $\begin{matrix} \text{מָרְעָן} \\ \text{מָרְעָן} \end{matrix}$ (verbum Aram.), Dominus noster venit — spectat τὴν παρουσίαν: 1 Cor. 16: 22.

Μαρτύριον, τό: μ. τοῦ Χριστοῦ, testimonium de CHRISTO: 1 Cor. 1: 6; μ. τῆς συνειδήσεως, testimonium conscientiae (conscientia datum): 2 Cor. 1: 12.

Μαρτυροῦ(έω): μ. κατὰ τινος, testor, testis sum contra aliquem: 1 Cor. 15: 15; μαρτυροῦμαι ὑπὸ τινος testimonium habeo ab aliquo, ratus fio per aliquem: Rom. 3: 21.

Μάρτυς, ὁ et ἡ: μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ Θεός, testis enim mihi est Deus — asseveratio pia (de re dicenda) — : Rom. 1: 9 (anal. 1 Cor. 1: 23).

Ματαιότης, ἡ, vanitas, fragilitas: Rom. 8: 20.

* Ματαιῶ(έω) — sensu morali —, stultum reddo: Rom. 1: 21.

Μάχαιρα, ἡ, — meton. —, nex, capitis supplicium: Rom. 8: 35; Φορῶ τὴν μάχαιραν, gesto gladium, signum juris vitae et necis: Rom. 13: 4.

Μεγαλύνω: μεγαλύνομαι ἐν τισιν, augeor, amplificor inter aliquos, major provincia apud aliquos mihi mandatur: 2 Cor. 10: 15.

Μέγας, ἄλη, α: ὁ μείζων, major (natu), senior: Rom. 9: 12; μέγα εἶ, (est) res magni momenti si: 1 Cor. 9: 11, 2 Cor. 11: 15.

Μέθη, ἡ: μέθει, ebrietates: Rom. 13: 13, Gal. 5: 21.

* Μεθιστάνω (vid. ἰστάνω): ὄρη μ. — pp. (MEYER [ad l. sq.], SCHRADER [ad l. sq.]; BRETSCHN. [Lexic. in voce], HARTING [Handwb. in voce]: metaph. [quo jure?]), montes loco moveo, transfero: 1 Cor. 13: 2 (minus probab. μεθίστημι).

Μεθίστημι = μεθιστάνω: 1 Cor. 13: 2 (vid. μεθιστάνω).

* Μέθυσος, ον, — subst. —, ebrietati deditus: 1 Cor. 5: 11, 6: 10.

Μέλι: μέλει μοί τινας (μή σοι μελέτω — abs. —: 1 Cor. 7: 21), aliquid mihi cordi est: 1 Cor. 9: 9.

Μέλλω: ὁ μέλλων (Ἀδάμ) vid. Ἀδάμ.

Μέλος, τό, 1): τὰ μέλη, membra (corporis humani) quorum ope sentimus et agimus, sedes vitae rationalis et vitae irrationalis: Rom. 6: 13, 7: 5; 2) — metaph. —, membrum (cujusdam societatis), socius —: cf. WAHL. Clavis in voce —: Rom. 12: 5, 1 Cor. 12: 27; μέλη Χριστοῦ, membra CHRISTI (corporis moralis, CHRISTI

dicti) (corpora nostra utpote hominum Christianorum),
Christianae societatis membra : 1 Cor. 6 : 15.

Μέν : μὲν δέ vid. tom. II. p. 38; οἱ μὲν οἱ δέ
et ὅς μὲν ὁ δέ vidd. ὅς; ἄλλος μὲν . . . ἄλλος δέ vid.
ἄλλος; ἕτερος μὲν . . . ἕτερος δέ vid. ἕτερος.

Μενοῦνγε vid. tom. II. p. 63.

Μένω : μ. ἕως ἄρτι, superstes sum ad hoc tempus us-
que : 1 Cor. 15 : 6.

Μερίζω : μεμέρισται ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος, separata est
viro nupta mulier a virgine (differunt inter se uniuscujus-
que res), alia curat mulier nupta viro, alia virgo :
1 Cor. 7 : 34.

Μεριμνῶ(ᾶω) : μ. ὑπὲρ τινος τὸ αὐτό, consulo alicui eodem
modo, eandem rem pro aliquo curo et specto : 1 Cor.
12 : 25.

Μέρις, ἡ : ἡ μ. μετὰ τινος — pars (communis) cum aliquo :
trop. (meton. : concretum pro abstracto) —, communio :
2 Cor. 6 : 15.

Μέρος, τό : ἐκ μέρους, partito (stukswijze, bij brokken),
imperfecte : 1 Cor. 13 : 9, 12 (anal. v. 10); ἀνὰ μέρος
vid. ἀνά; ἀπὸ μέρους vid. ἀπό.

Μεσίτης, ὁ : ὁ μ. τινῶν, mediator inter aliquos : Gal. 3 : 20.

Μετά : εἰρηνεύω μετὰ τινος, cum aliquo pacem colo :
Rom. 12 : 18.

Μεταδίδωμι : μ. χάρισμα πνευματικόν, impertior donum
spirituale : Rom. 1 : 11.

* Μεταλλάσσω : μ. τι εἰς τι, substituo aliquid pro aliquo,
converto aliquid in aliquid : Rom. 1 : 26 (anal. [τι ἔν τινι :
praeagn.] v. 25).

Μεταμορφῶ(ῶω), transformo : Rom. 12 : 2, 2 Cor. 3 : 18.
Gr. et Lat. sensu morali.

Μετανοῶ(έω) : μ. ἐπὶ τινι, poenitet me alicujus rei : 2
Cor. 12 : 21.

Μεταστρέφω — cf. $\overline{\eta\delta\eta}$ Jes. 23 : 36 —, perverto : Gal. 1 : 7.

*Μετασχηματίζω, 1) : μετασχηματίζομαι εἰς τινα, personam alicujus induo, habitum alicujus sumo : 2 Cor. 11 : 13, 14 (anal. v. 15); 2) : μ. τι εἰς τινα — metaph. —, transfero aliquid ad aliquem — metaphora rhetorica utor — : 1 Cor. 4 : 6.

Μετατίθωμι : μετατίθεμαι ἀπό τινος εἰς τι — medium —, deficio ab aliquo ad aliquid : Gal. 1 : 6.

Μετέχω : μ. ἔκ τινος — abs. —, particeps sum per aliquid (vid. MEYER ad l. sq.; aliter WINER. Gramm. p. 181) : 1 Cor. 10 : 17; μετέχω — abs. —, utor : 1 Cor. 9 : 10 (vid. TISCHEND.), 10 : 30; μ. τινός, fruor aliqua re : 1 Cor. 9 : 12.

* Μετοχή, ἡ, consortium, communicio : 2 Cor. 6 : 14.

Μέτρον, τό, demensum, proportio : Rom. 12 : 3.

Μετρώ(έω) : μ. τινα ἔν τινι, metior, aestimo aliquem ad alicujus exemplum : 2 Cor. 10 : 12.

Μή : μή οὐ, nonne, an non : Rom. 10 : 18, 19, 1 Cor. 9 : 4, 5; τὰ μή ὄντα vid. εἰμί; ἐκτός εἰ μή vid. ἐκτός.

Μηδείς, εἰς, ἐν : μηδέν ἐστι, nihil est, nullius momenti est : Gal. 6 : 3.

Μηκέτι : ἵνα μ., ne amplius : 2 Cor. 5 : 15.

Μήν, ὁ : παρατηρῶ μήνας vid. παρατηρῶ.

Μήπως (vid. tom. II. p. 53), ne forte, ne aliquatenus : Rom. 11 : 21, 1 Cor. 8 : 9, 9 : 27, 2 Cor. 2 : 7, 9 : 4, 11 : 3, 12 : 20, Gal. 4 : 11 (Act. 27 : 29, ubi text. rec. itidem legit μήπως, TISCHEND. [merito, uti videtur, improbens μήπως] habet μήπου).

Μήτι : μήτι γε, nedum : 1 Cor. 6 : 3.

Μικρός, ὁ, ὄν, paululus : 1 Cor. 5 : 6, Gal. 5 : 9; μικρόν τι καυχῶμαι, aliquantulum jacto me : 1 Cor. 11 : 16 (anal. v. 1).

Μιμητής, ὁ: μ. μου, imitator mei: 1 Cor. 4 : 16, 11 : 1.

* Μνεῖα: μνεῖαν ποιῶμαι τινος, mentionem facio alicujus: Rom. 1 : 9.

Μνημονεύω: μ. τῶν πτωχῶν — pp.: meminī pauperum; trop. (meton.) —, cordi mihi sunt pauperes, sublevo pauperes (BENGEI): Gal. 2 : 10.

* Μολυσμός, ὁ, inquinamentum: 2 Cor. 7 : 1.

Μόνον — ellipt. —: μόνου.... ἵνα, tantum (decretum est).... ut: Gal. 2 : 10 (anal. 5 : 13); οὐ μ. δέ, ἀλλὰ καὶ vid. tom. II. p. 73 sq.

* Μορφῶ(έω), formo, figuro: Gal. 4 : 19.

* Μορφωσις, ἡ, — obj. (= μὀρφωμα) —, forma, species rei: Rom. 2 : 20.

* Μόχθος, ὁ, labor, aerumna: 2 Cor. 11 : 27.

* Μυκτηρίζω, derideo (quasi naso suspenso), illudo: Gal. 6 : 7.

Μυστήριον, τό, 1) — obj.; gen. —, res recondita: Rom. 11 : 25, 1 Cor. 15 : 51; 2) — obj.; spec. —, oeconomiae salutis decretum (utpote reconditum ante CHRISTUM): Rom. 16 : 25; οἰκονόμος μυστηρίων Θεοῦ vid. οἰκονόμος; 3) λαλῶ μυστήρια — subj. —, loquor verba quae auditor non intelligat: 1 Cor. 14 : 2 (anal. 13 : 2).

* Μωμῶμαι(άομαι) et μωμοῦμαι(έομαι), vitupero: 2 Cor. 6 : 3, 8 : 20.

Μωραίνω, stultum reddo: Rom. 1 : 22; = stultitiam (alicujus) ostendo: 1 Cor. 1 : 20.

* Μωρία, ἡ, stultitia: 1 Cor. 1 : 18, 21, 23, 2 : 14, 3 : 19.

Μωρός, ὁ, ὄν: μ. γίνομαι, fio stultus (talis qualem stultum habebas): 1 Cor. 3 : 18 (anal. 4 : 10); τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ, Dei stultum, inepte a Deo uti videtur factum, Dei ratio quae nobis stulta videtur: 1 Cor. 1 : 25 (anal. v. 27).

N.

Ναί — subst.; tanquam praedicatum — : *ἐπαγγελίαι Θεοῦ ἐν αὐτῷ τῷ ναί*, Dei promissiones in illo nae sunt, Deus per illum promissis stat: 2 Cor. 1 : 20 (anal. v. 17, 19).

Ναός, ὅ : v. τοῦ πνεύματος ἁγίου, templum Spiritus S., corpus Christiani utpote domicilium Spiritus S. : 1 Cor. 6 : 19; v. Θεοῦ (τοῦ Θ.), templum Dei, coetus Christianorum utpote domicilium Dei Spiritus: 1 Cor. 3 : 16, 17, 2 Cor. 6 : 16.

* *Ναυαγῶ(έω)*, naufragium facio : 2 Cor. 11 : 25.

Νεκρός, ἄ, ὄν, 1) subst. — : *ζωὴ ἐκ νεκρῶν*, vita ex mortuis (cf. MEYER ad Matth. 17 : 9), reditus mortuorum in vitam, (status salutis, cum reditu mortuorum in vitam comparandus [v. HENGEL]) : Rom. 11 : 15; 2) — adj. — : *νεκρός εἰμι τῇ ἁμαρτίᾳ*, peccati imperio liberatus sum, peccato nihil mecum commune est : Rom. 6 : 11; *χωρὶς νόμου ἁμαρτία νεκρά*, praeter legem peccatum, instar mortui, est iners : Rom. 7 : 8.

* *Νέκρωσις*, ἡ, — pp. : actio necandi; pass. — : ἡ v. Ἰησοῦ, mors quam Jesus obiit : 2 Cor. 4 : 10; *νέκρωσις* — hyperbol. —, infirmitas : Rom. 4 : 19.

Νέος, α, ον : *νέου Φύραμα*, massa farinacea recens (nullo fermento corrupta) : 1 Cor. 5 : 7.

Νεφέλη ἡ, nebula, nubes, columna nubis (נֶפֶשׁ עָמֹד) : 1 Cor. 10 : 1, 2.

* *Νή* — affirmandi particula cum accus. —, per : 1 Cor. 15 : 31.

* *Νηπιάζω*, puer sum : 1 Cor. 14 : 20.

Νήπιος, ἴς, ἰον, 1) — subst. —, puer, non adultus : 1 Cor. 13 : 11, Gal. 4 : 1; 2) — adj. — : *νήπιος*,

imperitus (de puero): Gal. 4 : 3; *v. ἐν Χριστῷ*, — oppon. πνευματικός —, indocilis quod attinet ad res Christianas, id. q. σαρκικός: 1 Cor. 3 : 1.

Νίκος, τό: εἰς νίκος — praegn.: vid. tom. II. p. 85, nec non v. HENGEL ad l. sq. —, ad victoriam usque, ita ut victoria sequatur: 1 Cor. 15 : 54.

Νικῶ(δάω): *v. τι ἐν τινι* — ἐν = 𐤅 —, vinco aliquid aliqua re: Rom. 12 : 21.

* Νόημα, τό, cogitatio, intelligentia: 2 Cor. 3 : 14, 4 : 4, 11 : 3; = consilium (in malam partem), machinatio: 2 Cor. 2 : 11, 10 : 5.

* Νομοθεσία, ἡ, — meton.; collective —, legum latarum collectio, leges: Rom. 9 : 4.

Νόμος ὁ, 1): οὐ γὰρ οὐκ ἔστι *v.*, οὐδὲ παράβασις, ubi enim non lex (qualiscunque) est, neque (legis est) violatio: Rom. 5 : 13; 2): εἰμι ὑπὸ νόμο *v.* (anal. οἱ ἐκ νόμου: Rom. 4 : 14; [εἰμι] ὑπὸ χάριν: Rom. 6 : 14) — articulus saepius omitt.: WINER. Gramm. p. 112. —, sub lege sum (Mosaica), versor sub legis M. potestate, obstrictus teneor legi M.: Rom. 6 : 14, 15, 1 Cor. 9 : 20, Gal. 5 : 18; ἐν νόμῳ vid. ἐν; καταργοῦμαι et ἐλεύθερός εἰμι ἀπὸ τοῦ νόμου vidd. καταργοῦμαι et ἐλεύθερός; ἔργα νόμου et εἰμι ἐξ ἔργων νόμου vidd. ἔργον; δικαιοσύνη ἢ ἐκ τοῦ νόμου vid. δικαιοσύνη; νόμῳ ἀποθνήσκω vid. ἀποθνήσκω; πράσσω νόμον vid. πράσσω; ὁ *v.* τοῦ Χριστοῦ, lex a CHRISTO lata — praeceptum de amore —: Gal. 6 : 2; *v. πνευματικός* vid. πνευμ.

* Νοθεσία, ἡ, institutio, admonitio: 1 Cor. 10 : 11.

Νοῦς (gen. νοός [l. νοῦ]: Rom. 7 : 23, 1 Cor. 14 : 19, dat. νοί [l. νοῖ]: Rom. 7 : 25, 1 Cor. 1 : 10, 14, 15; cf. WINER. Gramm. p. 59), ὁ, animus, mens, animi consilium: Rom. 1 : 28, 7 : 23, 25, 12 : 2, 14 : 5, 1 Cor. 1 : 10; γνώσκω νοῦν κυρίου — Jes. 40 : 13 LXX pro $\text{יְדוּעַת דְּיְהוָה}$ νοῦς κυρίου —, cognosco Domini mentem,

consilia, decreta: Rom. 11 : 34 (Dei), 1 Cor. 2 : 16 (CHRISTI); νοῦν Χριστοῦ ἔχω, utor CHRISTI mente, CHRISTI animi habitu: 1 Cor. 2 : 16; ψάλλω τῷ νοῖ, canendo celebros mente: 1 Cor. 14 : 15.

Νοῦ(έω): νοούμενα, quae mente intelliguntur, quae sunt in mente: Rom. 1 : 23.

Νῦν: ἴνα νῦν, ut nunc: 1 Cor. 16 : 12; ὁ νῦν καιρὸς, praesens tempus, ipsi hi dies: Rom. 3 : 26, 8 : 18, 2 Cor. 8 : 14; ἄχρι τοῦ νῦν (χαίρου), ad hoc tempus usque: Rom. 8 : 22.

Νυνί: νυνὶ δέ, nunc autem, atqui; Rom. 7 : 17, 1 Cor. 13 : 13, 14 : 6, 15 : 20.

* Νυχθήμερον, τό, integer dies: 2 Cor. 11 : 25.

* Νῶτος, ὁ, tergum: Rom. 11 : 10.

Ξ.

Ξένος, η, ον, — subst. —, hospes, qui hospitio excipit: Rom. 16 : 23.

Ξυρᾶ(άω): Ξυρᾶμαι — pass.: cf. κείρω —, radior radendum me curo: 1 Cor. 11 : 5, 6.

Ο.

Ο, ἡ, τό, (vid. tom. II. p. 7 sqq.): οἱ τοῦ Χριστοῦ αἱ τοῦ Χριστοῦ, qui spectantur 1 Cor. 1 : 12 formula ἐγὼ δὲ Χριστοῦ, hic in censum non veniunt, utpote indicati insolita hac formula; interpretum (ad 1 Cor. 1 : 12) numero nuper accessit HILGENFELD (Zeitschrift. 1865. p. 241 sqq.), cujus nomen indicant schedulae menstruae Godg. Bijdr. 1865. p. 799 —, qui CHRISTI, CHRISTO addicti sunt, Christiani: Gal. 5 : 24.

* Ὀδός, ἡ: ὁδὸν δείκνυμί τινι, viam ostendo alicui, doceo aliquem normam agendi: 1 Cor. 12 : 31.

* Ὀδύνη, ἡ, dolor animi, moeror: Rom. 9 : 2.

Οἶδα (cf. εἶδα): οἶδαμεν, novimus, vulgo cognitum est: Rom. 2 : 2, 3 : 19, 7 : 14, 8 : 22 (, Hebr. 10 : 30 huc non referendum); οἶδά τινα κατὰ σάρκα (γινώσκω — =), novi aliquem quod ad naturam mortalem attinet (male GROTIUS ad 1. sq.: aestimo aliquem e divitiis aut eruditione — et BOSVELD [Verklaring van 2 Cor. 1—5, ad 1. sq.]: ik ken iemand naar 't vleesch, behandel allen niet gelijkelijk): 2 Cor. 5 : 16.

* Οἰκείος, α, ον; οἰκ. τῆς πίστεως — subst. —, fidei (in fide) socius, una (cum aliquo) addictus fidei: Gal. 6 : 10.

Οικοδομή, ἡ, 1) — = οἰκοδόμησις, — institutio, religionis propagatio: Rom. 14 : 19, 15 : 2, 1 Cor. 14 : 3, 5, 26, 2 Cor. 10 : 8, 12 : 19, 13 : 10; 2) — = οἰκοδόμημα —: Θεοῦ οἰκ., aedificium Deo sacrum, coetus Christianorum: 1 Cor. 3 : 9; οἰκ. ἐκ Θεοῦ, aedificium divinum: 2 Cor. 5 : 1.

Οικοδομῶ(έω): οἰκ. ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον, quasi super alienum fundamentum aedifico, alienam provinciam apostolicam invado: Rom. 15 : 20; οἰκ. τινά, (anal. [instituo: in malam partem]: οἰκ. εἰς τι: 1 Cor. 8 : 10), instituo aliquem, facio ut augeatur alicujus religio: 1 Cor. 8 : 1, 14 : 4(bis), 17.

Οικονομία, ἡ: οἰκονομίαν πεπίστευμαι, cura rei familiaris (oeconomia salutis) mihi credita est: 1 Cor. 9 : 17.

Οικονόμος, ὁ: ὁ οἰκ. τῆς πόλεως, pecuniae publicae praefectus: Rom. 16 : 23; οἰκονόμος μυστηρίαν Θεοῦ; administrator reconditarum Dei rerum, divinae salutis oeconomiae minister: 1 Cor. 4 : 1.

Οἶκος, ὁ: ἡ κατ' οἶκον τινός ἐκκλησία vid. ἐκκλησία.

* Οἰκτεῖρω (οἰκτεῖρῃσιν = οἰκτερῶ: Rom. 9 : 15: ALEX. BUTTMANN. Gramm. p. 56; SCHIRLITZ. Grundzüge in voce) — Ex. 33 : 19 LXX pro $\square\eta\eta$ —, miserescor: Rom. 9 : 15 (bis).

Οἰκτιρῶς, ὁ: ὁ πατήρ τῶν οἰκτιρῶν — ALEX. BUTTMANN. Gramm. p. 140 sq. —, pater misericors: 2 Cor. 1 : 3.

* Οἰκῶ(έω), 1): οἰκ. μετά τινος, habito cum aliquo: 1 Cor. 7 : 12, 13; 2): οἰκ. ἐν τινι, inhabito aliquem, habito in aliquo: Rom. 7 : 17, 18, 20, 8 : 9, 11, 1 Cor. 3 : 16.

Οἶος, α, ον: οἶος τοιοῦτος, qualis talis: 1 Cor. 15 : 48, 2 Cor. 10 : 11; καὶ ἐγὼ εὕρισκομαι οἶος, et ego invenior talis qualis: 2 Cor. 12 : 20; οὐχ οἶον ὅτι vid. tom. II. p. 75 sqq.

Ὀκνηρός, ἄ, ὄν: τῇ σπουδῇ ἐκν., in studio (alicujus rei) segnis: Rom. 12 : 11.

* Ὀλεθρός, ὁ, perniciēs: 1 Cor. 5 : 5.

* Ὀλοθρευτής, ὁ, exterminator: 1 Cor. 10 : 10.

* Ὀμιλία, ἡ: ὁμιλίαι — pp.: consuetudines; trop. (abstr. pro concr. secundum WINEB. Gramm. p. 159) —, colloquia: 1 Cor. 15 : 33.

Ὀμοιος, α, ον: τὰ ὅμοια τούτοις, iis similia: Gal. 5 : 21.

Ὀμοιω(έω) vid. tom. II. p. 81.

Ὀμοίωμα, τό: τὸ ὁμ. τινος, simile alicujus, quod alicujus imaginem refert: Rom. 1 : 23, 5 : 14, 6 : 5, 8 : 3.

Ὀμολογία, ἡ: ὑποταγή τῆς ὁμολογίας, obsequium confessionis, vita instituta secundum confessionem Christianam, congruenter confessioni Christianae (alii aliter): 2 Cor. 9 : 13.

Ὀμολογῶ(έω): ὁμολογεῖται — abs. —, confessio fit: Rom. 10 : 10.

Ὀμως (vid. tom. II. p. 60 sq.) — abs. (Joh. 12 : 42:

δμως μέντοι) —, tamen: 1 Cor. 14 : 7, Gal. 3 : 15.

Minus probab. h. ll.: δμῶς.

* Ὀμῶς, item, etiam: 1 Cor. 14 : 7, Gal. 3 : 15.

Vid. δμως.

Ὀνομα, τό: ψάλλω τῷ ὀνόματι vid. ψάλλω.

Ὀνομάζω, 1): ὀνομάζομαι, nominor, appellor, audio: 1 Cor. 5 : 11; 2) commemoro, mihi in ore est: Rom. 15 : 20, 1 Cor. 5 : 1.

Ὀξύς, εἶα, ύ, — Jes. 59 : 7 LXX pro תַּחֲרֹץ ταχινός (Jes. 8 : 1 alibi: ὀξύς) —, velox: Rom. 3 : 15.

Ὀπλον, τό: ὄπλα δικαιοσύνης (anal.: ὄπλα ἀδικίας: l. sq.), arma probitatis, arma quibus aliquid probi efficitur: Rom. 6 : 13 (anal. [minus probab.: ἔργα τοῦ φωτός]: 13 : 12; τὰ ὄπλα τῆς δικαιοσύνης τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερά = τὰ ὄπλα — ἀμφιδεξιά, arma probitatis: quae miles gestat manu dextra et sinistra: 2 Cor. 6 : 7 (anal. 10 : 4).

Ὀργή, ἡ: σκευή ὀργῆς vid. σκεῦος; ὀργὴ καὶ θυμός vid. θυμός; ἐπιφέρω ὀργήν vid. ἐπιφέρω; θησαυρίζω ἐμμαντῶ ὀργήν vid. θησαυρίζω; δίδωμι τόπον τῆ ὀργῆς vid. τόπος.

* Ὀρεξίς, ἡ, appetitus: Rom. 1 : 27.

† Ὀρθοποδῶ(έω) — pp.: recto pede (BRETSCHN., DE WETTE, MEYER; BENDEL [minus recte]: erecto corpore; GROTIUS [quo jure?]: הָלַךְ יְשָׁרָא) incedo; metaph. —, proba sequor, recte vivo: Gal. 2 : 14.

Ὀρος, τό: ὄρη μεθιστάνω vid. μεθιστάνω.

Ὀς, ἡ, ὄ: ὄς μὲν . . . ὄ δέ, alius . . . alius: Rom. 14 : 12; οἱ μὲν . . . οἱ δέ, alii . . . alii: 2 Cor. 2 : 16; ἐφ' ᾧ vid. ἐπί.

Ὀσμῆ. ἡ: τὴν ὄσμην τῆς γνώσεως αὐτοῦ (minus recte: = Θεοῦ [vulgo]; melius [BENDEL, MEYER]: = Χριστοῦ) Φανερώ — pp.: manifestum facio odorem cognitionis de illo (CHRISTO), curo ut quicumque locus oleat cognitionem de illo —, curo percipiendam cognitionem de

illo : 2 Cor. 2 : 14; ὁσμὴ θανάτου εἰς θάνατον, ὁσμὴ ζωῆς εἰς ζώην — translata metaphora a medicina —, vis letalis mortem afferens, vis vitalis vitam afferens : 2 Cor. 2 : 16.

* Ὅσος, η, ον : ἐφ' ὅσον χρόνον, quamdiu : Rom. 7 : 1, 1 Cor. 7 : 39, Gal. 4 : 1; ὅσος . . . οὗτος — emph. —, quicumque . . . is : Rom. 8 : 14, Gal. 6 : 12.

* Ὅστράκινος, ον : σκεύη ὀστράκινα — pp. : testacea vasa; metaph. —, corpora nostra utpote debilia et morti subjecta : 2 Cor. 4 : 7.

* Ὅσφρησις, ἡ, olfactus : 1 Cor. 12 : 17.

Ὅτε — sq. indicat. perf. —, ab illo inde tempore quo, postquam : 1 Cor. 13 : 11.

Ὅτι : οὐδ' ὅτι, nec propterea quod : Rom. 9 : 7; οὐχ οἶον ὅτι vid. οἶος; ὡς ὅτι vid. tom. II. p. 82, 47.

Οὐ : οὐ ἴάν — ἴάν = ἄν : WINER. Gramm. p. 277 —, quocumque : 1 Cor. 16 : 6.

Οὐ, οὐκ, οὐχ, — vid. tom. II. p. 81 sq. — : οὐ πάντως (bis) et πάντως οὐ vidd. πάντως; πῶς οὐχί vid. πῶς; οὐ = particula interrogativa : vid. tom. II. p. 54; οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ vid. μόνον; οὐχ οἶον ὅτι vid. οἶος.

Οὐαί — subst. — : οὐαὶ μοί ἐστιν, mihi est vae, miseria : 1 Cor. 9 : 16.

Οὐδέ : οὐδέ . . . οὕτε vid. tom. II. p. 52 sq.; οὐδ' ὅτι vid. ὅτι.

Οὐδεὶς, εμῖα, ἐν : οὐδένα vid. tom. II. p. 80.

Οὐν (vid. tom. II. p. 49) : τί οὐν — ellipt. — (pp. non pertinet ad idioma Paulinum [vid. Joh. 1 : 21], tamen propter frequentem usum Paulinum huc referendum [cf. τί οὐν : HAETING. Handwb. in voce οὐν]), quid igitur (subintelligitur : statuendum est vel hujus modi verbum) : Rom. 3 : 9, 6 : 15, 11 : 7, 1 Cor. 10 : 19, 14 : 15; ἄρα οὐν vid. ἄρα; τὲ οὐν . . . τὲ vid. τέ.

Οὐρανός, ὁ : ἐξ οὐρανοῦ — oppon. ἐκ γῆς —, originis coelestis (non terrestris) : 1 Cor. 15 : 47.

Οὐς, τό, — per synecd. —: οὐς οὐκ ἤκουσε = οὐδείς ἤκουσε, nemo audivit: 1 Cor. 2: 9.

Οὔτε: οὐδέ.... οὔτε vid. οὐδέ.

Οὗτος, αὕτη, τοῦτο — vid. tom. II. p. 12 —: καὶ οὗτος.... καὶ οὗτος, et hic.... et ille: 1 Cor. 6: 13; τρίτον τοῦτο — vid. tom. II. p. 23 —, tertia hac vice: 2 Cor. 13: 1; τοῦτο δέ ἐστιν — vid. tom. II. p. 58 —, imo vero: Rom. 1: 12; ταῦτα vid. tom. II. p. 12; παρὰ τοῦτο vid. παρά.

Οὕτως: καθάπερ.... οὕτως, ut.... ita: Rom. 12: 5; ὅς μὲν οὕτως.... ὅς δὲ οὕτως, alius aliter: 1 Cor. 7: 7.

᾽Οφειλέτης, ὁ, debitor, nexus, obligatus (ita ut sine gravi crimine detrectari non possit: GROTIUS ad Rom. 1: 14): Rom. 1: 14, 8: 12, 15: 27, Gal. 5: 3.

᾽Οφειλή, ἡ, debitum, officium quo tenemur: Rom. 13: 7, 1 Cor. 7: 3 (ita MEYER et TISCHEND. legunt; aliter text. rec.).

᾽Οφείλημα, τό: κατὰ ὄφ. — oppon. κατὰ χάριν —, secundum debitum, ratione habita ejus quod debetur: Rom. 4: 4.

᾽Οφείλω: ὄφ. τινί τι debeo alicui aliquid: Rom. 13: 8.

᾽Οφελον(᾽Οφελον) vid. tom. II. p. 27 sq.

᾽Οφθαλμός, ὁ: ἐν ῥιπή ὀφθαλμοῦ, in ictu oculi, in temporis spatio individuo: 1 Cor. 15: 52 (minus probab. ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ); κατ' ὀφθαλμούς vid. κατὰ.

* ᾽Οχύραμα, τό, munitio: 2 Cor. 10: 4. Gr. et Lat. metaph.

᾽Οψώνιον, τό, — pp.: opsonium; metaph. —, merces: Rom. 6: 23, 2 Cor. 11: 8.

Π.

Παγίς, ἡ, — pp.: laqueus; metaph. —, insidiae, pernicii instrumentum: Rom. 11: 9.

Πάθημα, τό, — = πάθος —, appetitus voluptatum: Rom. 7 : 5, Gal. 5 : 24; πάσχω π. vid. πάσχω.

* Πάθος, τό: πάθη ἀτιμίας, foedi appetitus voluptatum: Rom. 1 : 26.

* Παιδαγωγός, ὁ, 1) paedagogus: Gal. 3 : 24, 25; Gr. et Lat. metaph.; 2) — gen. —, magister, doctor: 1 Cor. 4 : 15.

Παιδευτής, ὁ, magister, doctor: Rom. 2 : 20.

Παιδίον, τό: π. ταῖς Φρεσίν — oppon. τέλειος —, quasi puer quod ad intelligentiam attinet, nondum adulti similis: 1 Cor. 14 : 20.

* Παίζω — Ex. 32 : 6 LXX pro ῥῥῥ —, ludo saltando, choreas ago: 1 Cor. 10 : 7.

Παλαιός, ἄ, ὄν: ὁ π. ἄνθρωπος vid. ἄνθρωπος; ἡ παλαιὰ ζύμη vid. ζύμη; ἡ παλαιὰ διαθήκη vid. διαθήκη.

* Παλαιότης, ἡ, vetus tempus, vetus rerum habitus: Rom. 7 : 6.

Πάλιν: π. ἄνωθεν vid. ἄνωθεν; εἰς τὸ π., altera vice, denuo: 2 Cor. 13 : 2.

* Πανούργος, ὄν, — pp.: vox media; malam in partem —, vafer: 2 Cor. 12 : 16.

Πάντως: οὐ πάντως, non omnino: 1 Cor. 5 : 10 (Rom. 3 : 9 [paene = πάντως οὐ]): non, omnino; caeterum vid. tom. II. p. 61 sq.); πάντως οὐ, omnino non, nullo modo: 1 Cor. 16 : 12.

Παρά (vid. tom. II. p. 40 sq.): παρ' ἐλπίδα vid. ἐλπίς; π. τοῦτο, propterea, re ita comparata: 1 Cor. 12 : 15, 16; π. τὸν κτίσαντα — WINKER (Gramm. p. 360) et interpr. ad l. sq. —, prae creatore, spreto creatore: Rom. 1 : 25; ἄλλος π. vid. ἄλλος.

Παράβασις, ἡ: ἡ π. Ἀδάμ — genit. subject. —, (legis) violatio ab ADAMO commissa: Rom. 5 : 14; ἡ π. τοῦ νόμου (genit. object.; Rom. 2 : 23) cf. νόμος.

Παραδίδομι: π. τί τινι *trado aliquid alicui*: 1 Cor. 15 : 24; π. ἑμαυτὸν ὑπὲρ τινος, *dedo me ipsum (morti: geef mij zelven [mijn leven] prijs) in alicujus gratiam*: Gal. 2 : 20; π. τινὰ τῷ σατανᾷ, (*excommunico et) satanae trado aliquem (ut morbo afficiatur)*: 1 Cor. 5 : 5.

Παράδοσις, ἡ: *paradoσεις, traditionis institutiones, praecepta a majoribus accepta*: Gal. 1 : 4; = *institutio, praeceptum doctoris cujuslibet (non majorum tantum)*: 1 Cor. 11 : 2.

* Παραζηλώ(έω), *ad aemulationem provoco*: Rom. 10 : 19, 11 : 11, 14, 1 Cor. 10 : 22.

Παρακαλώ (όω), 1): π. διά τινος, *exhortor, admoneo per aliquem (auctorem)*: 2 Cor. 5 : 20 (anal [: per aliquid] Rom. 12 : 1, 15 : 30, 1 Cor. 1 : 10, 2 Cor. 10 : 1); π. ἵνα (accus. c. inf.: 2 Cor. 6 : 1; orat. dir.: 1 Cor. 4 : 16), *exhortor, admoneo ut*: 1 Cor. 1 : 10; 2): π. τινὰ ἐπί τινι, *aliquem consolor de aliquo*: 2 Cor. 7 : 7.

* Παράκειμαι: *παράκειταί τι τινί — metaph. —, adjacet alicui aliquid, propensus est aliquis ad aliquid*: Rom. 7 : 18, 21.

Παράκλησις, ἡ: ὁ Θεὸς τῆς παρακλήσεως, *consolationis Deus, Deus qui solatii auctor est*: Rom. 15 : 5 (anal. 2 Cor. 1 : 3).

Παραλαμβάνω: π. τι, *accipio aliquid (traditum; traditionem)*: 1 Cor. 11 : 33, 15 : 1, 3, Gal. 1 : 9, 12.

Παραμένω: π. πρὸς τινὰ, *maneo apud aliquem*: 1 Cor. 16 : 6.

* Παραμυθία, ἡ, *adhortatio*: 1 Cor. 14 : 3.

Παρασκευάζω: *παρασκευάζομαι — med. (παρασκευάζομαι [2 Cor. 9 : 2, 3], paratus sum: pass.) —, paro me*: 1 Cor. 14 : 8.

Παρατηρῶ (έω): π. ἡμέρας, μῆνας κτλ., *sedulo observo*

dies (jejunii et festos), menses (v. c. septimum: MEYER ad I. sq.; alii aliter) etc.: Gal. 4 : 10.

* *Παραυτίκα* — de rebus in idem tempus incidentibus; quomodo differt a *νῦν* et *παρόν*? HERMANN (VIG.). p. 783 —: ὁ, ἡ, τὸ π., praesens (ipso hoc tempore), non duraturus: 2 Cor. 4 : 17.

* *Παραφρονῶ* (έω), demens sum: 2 Cor. 11 : 23.

* *Παρεδρεύω*: π. τινί, assiduus sum cum aliquo: 1 Cor. 9 : 13 (minus probab.: *προσεδρεύω*).

Πάρεμι: π. τῷ πνεύματι, adsum quod ad mentem attinet: 1 Cor. 5 : 3.

* *Παρείσρακτος, ον*, furtim introductus: Gal. 2 : 4.

* *Παρεισέρχομαι*, una, juata intro: Rom. 5 : 20, Gal. 2 : 4.

Παρεκτός: τὰ π., caetera, quae praeterea eveniunt, (quae extrinsecus eveniunt [BEZA; anal. BENDEL]): minus recte; CHRYSOSTOMUS jam ut supra [: caetera]): 2 Cor. 11 : 28.

* *Πάρεσις*, ἡ, praetermissio: Rom. 3 : 25.

Παρθένος, ἡ, — symb. —, quasi virgo, coetus Christianorum utpote sponsa CHRISTI: 2 Cor. 11 : 2; ἡ π. τινός, virgo (patris) alicujus, filia alicujus: 1 Cor. 7 : 26, 27, 28.

Παριστάνω (vid. *ιστάνω*), paratum sisto, consecro: Rom. 6 : 13, 16.

Παρίστημι, paratum sisto, consecro: Rom. 6 : 19, 12 : 1; = opitulor: Rom. 16 : 2; π. τινά τιμ, sisto aliquem alicui (anal. HERMANN (VIG.). p. 275; alii aliter): 1 Cor. 8 : 8; *παρίσταμαι τῷ βήματι* — abs.: HERMANN (VIG.). p. 276 —, compareo pro tribunali: Rom. 14 : 10.

* *Πάροδος*, ἡ, transitus: 1 Cor. 16 : 7.

* *Παροργίζω*, ad iram provoco: Rom. 10 : 19.

Παρουσία, ἡ, 1): praesentia: 1 Cor. 16 : 17; ἡ π. τοῦ σώματος, corporis praesentia, praesentia corporalis, personalis 2 Cor. 10 : 10; 2): adventus: 2 Cor. 7 : 6, 7.

Παύσησις, ἡ; π. πρὸς τινα — pp.: libertas loquendi;

gen. — animus liber, tranquillus, fidens coram aliquo, apud aliquem : 2 Cor. 7 : 4.

Πᾶς, πᾶσα, πᾶν, 1) : ἐν παντί vid. ἐν; ὁ ὢν ἐπὶ πάντων vid. ἐπί; εἰς πάντα, quod attinet ad omnia : 2 Cor. 2 : 9; τὰ πάντα — = οἱ πάντες gen. : WINER. Gramm. p. 160 —, omnes homines : Gal. 3 : 22; τὰ πάντα ἐν πᾶσι, omnia in omnibus, omnibus omnium rerum auctor (principium) : 1 Cor. 15 : 28 (anal. 9 : 22); 2) : κατὰ πάντα τρόπον vid. τρόπος; πάντες vid. tom. II. p. 79.

Πάσχα, τό, — pp. : agnus paschalis; symb. —, CHRISTUS utpote hostia pro hominum peccatis : 1 Cor. 5 : 7.

Πάσχω, 1) — pp. : vox media (HERMANN [VIG.] p. 277); bonam in partem —, fruor (cf. DE WETTE ad l. sq.) : Gal. 3 : 4; 2) : π. πάθημα, patior perpassionem (passionem), afflictionem : 2 Cor. 1 : 6.

Πατήρ, ὁ : ὁ π. τῶν οἰκτιρῶν vid. οἰκτιρῶς.

* Πατριός, ἡ, ὄν, patrius : Gal. 1 : 14.

Πάω : παύομαι — abs. —, desino, cesso : 1 Cor. 13 : 8.

† Πειθός, ἡ, ὄν, — = πίθανος —, persuasorius (: MEHLER. Woordenb. in voce), persuadendi vi praeditus : 1 Cor. 2 : 4 (alii legunt πειθοῖς [vulgo], imprimis argumentis externis ducti; alii πειθοῖ [COBERT et KUENEN], moti imprimis internis).

* Πειθῶ, ἡ, persuadendi vis (: MEHLER. Woordenb. in voce), eloquentia : 1 Cor. 2 : 4 (vid. πειθός).

Πείθω (vid. tom. II. p. 34), 1) : πέπεισμαι ὅτι, persuasum est mihi quod : Rom. 8 : 38, 14 : 14, 15 : 14, 2) : πέπειθα ἐν τινι (π. τινι — vid. tom. II. p. 17 — : 2 Cor. 10 : 7), confido, fiduciam pono in aliquo : Gal. 5 : 10; πέπειθα εἰς τινά (accus. c. inf. : Rom. 2 : 19), confido de aliquo : Gal. 5 : 10.

Πεινᾶ(ᾶω) : πεινᾶ = πεινῆ : Rom. 12 : 20, 1 Cor. 11 : 21, 34 : ALEX. BUTTMANN. Gramm. p. 33 (cf. p. 32).

Πειράζω: π. ἐμαυτόν, tento, exploro me ipsum: 2 Cor. 13: 5.

* Πεισμονή, ἡ, — = πείσις (act.) —, persuasio (cf. WIESELER ad l. sq.; alii: = πείσμα [pass.]): Gal. 5: 8.

* Πένης, ἐς, — Ps. 112: 9 LXX pro אֲבִי —, egenus: 2 Cor. 9: 9.

Πενθῶ(έω): π. τινά, lugeo ob aliquem: 2 Cor. 12: 21.

* Πεντάκις, quinquies: 2 Cor. 11: 24.

* Πεποιθήσις, ἡ, fiducia: 2 Cor. 1: 15, 3: 4, 8: 22, 10: 2.

Περιάγω, circumago: 1 Cor. 9: 5.

Περιβίλαιον, τό, velamen: 1 Cor. 11: 15.

* Περικάθαγμα, τό, — pp.: purgamen; metaph. —, nequissimus quisque: 1 Cor. 4: 13 (lectio varians: κάθαρμα).

Περιπατῶ(έω): π. διὰ πίστεως, διὰ εἶδους vid. διὰ; π. ἐν σαρκί (εὐσχημόνας: Rom. 13: 13; οὕτως, ὡς: 1 Cor. 7: 17), vitam ago (debilem) in carne, dego vitam mortalem: 2 Cor. 10: 3.

Περιτσίχ, ἡ, abundantia: Rom. 5: 17, 2 Cor. 8: 2: hi II. huc referendi, si Jac. 1: 21 sensus non idem est (vulgo), sed residuum, excrementum (BEZA), lucrum (BRETSCHN.), wat de overhand kan doen nemen (v. d. PALM); εἰς περισσεῖαν — adverbii periphrasis? WINER. Gramm. p. 376 —, in abundantiam: 2 Cor. 10: 15.

Περίσσευμα, τό, abundantia: 2 Cor. 8: 14.

Περίσσεύω, 1): π. τι εἰς τινα (ἐν τινι [aliqua re] pro τι εἰς τινα: Rom. 15: 13, 1 Cor. 15: 58), abundo aliqua re in aliquem: Rom. 5: 15, 2 Cor. 9: 8; 2) emineo: 1 Cor. 8: 8, 14: 12, 2 Cor. 1: 5, 3: 9, 8: 7, 9: 12 (MATTH. 5: 20 huc non referendum: sequitur πλεῖον); 3): ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ περισσεύει, veracitas Dei uberius se prodit: Rom. 3: 7.

Περὶσσοῦς, ἡ, ὄν, 1) : τὸ περισσοῦν τινος — subst. —, praestantia alicujus: Rom. 3: 1; περισσοῦν μοι ἐστὶ supervacaneum est mihi: 2 Cor. 9: 1; 2) — adv. —: περισσότερόν τινος, magis quam aliquis: 1 Cor. 15: 10; περισσότερόν τι, amplius quid: 2 Cor. 10: 8.

Περὶσσοτέρως: π. μάλλον vid. μάλλον.

Περιτίθημι: π. τιμὴν τινι, afficio aliquem honore, praebeo honorem alicui: 1 Cor. 12: 23.

Περιτομή, ἡ, conditio hominis circumcisi: Rom. 2: 25, 27, 3: 1, 4: 10, Gal. 6: 15; ἡ ἐν σαρκὶ π. vid. σάρξ; ἡ ἐν τῷ Φανερωῦ π. cf. Φανερός; 2) — meton. —, homines circumcisi, Judaei: Rom. 3: 30, 4: 9, 12, 15: 8, Gal. 2: 7, 8, 9.; 3): π. τῆς καρδίας — metaph. = 1) et sensu spirituali —, conditio hominis circumcisi ratione cordis habita: Rom. 2: 29.

Περιφέρω: π. τι ἐν τῷ σώματι, circumfero aliquid in corpore: 2 Cor. 4: 10.

* Περιψήμα, τό, — pp.: scobis; metaph. —, vilissimus quisque: 1 Cor. 4: 13.

* Περπερεύομαι — a πέρπερος (jactabundus; GROTIUS [ad. 1. sq.] confert Latinum *perperam*) —, jacto me: 1 Cor. 13: 4.

* Πέρυτι: ἀπὸ π., ab anno superiore: 2 Cor. 8: 10, 9: 2.

Πέτρα, ἡ: πνευματικὴ ἀκολουθοῦσα π. — allegorice —, sequens petra spiritualis, CHRISTUS utpote in deserto secutus (secundum PAULUM) Israëll. sub rupis forma: 1 Cor. 10: 4; πῖνα ἐκ πέτρας vid. πέτρα.

Πηλός, ὁ, lutum: Rom. 9: 21.

Πῖνω: π. τὸ ποτήριον vid. ποτήριον; π. ἐκ πέτρας, bibo de rupe, aquam accipio ex rupe: 1 Cor. 10: 4.

* Πίστις, ἡ, pinguedo: Rom. 11: 17.

Πιπράσκω: π. τινὰ ὑπὸ τινι — praegn. —, aliquem quasi vendo alicui ad obsequium ei praestandum: Rom. 7: 14.

Πίπτω, cado (sensu morali), vitae integritatem amitto: Rom. 11 : 11, (recte: a Dei communione excludor [v. HENGEL]; minus recte: ewig verderben [SCHRADER], in dauerndes entschiedenes Verderben. [ἀπόλειξ] gerathen [DE WETTE]), 22, 14 : 4 (τινί: vid. tom. II. p. 18.), 1 Cor. 10 : 12.

Πιστεύω, 1): π. ἐπὶ τὸν Θεόν, fide me applico ad Deum: Rom. 4 : 5; 2): πιστεύομαι τι (vid. tom. II. p. 25), creditur mihi aliquid: Rom. 3 : 2, Gal. 2 : 7; οἰκονομίαν πεπίστευμαι vid. οἰκονομία.

Πίστις, ἡ: ἡ π. ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ (anal. ubi scil. genitt. object. sunt dicendi, minus recte subject. vel auctoris, Rom. 3 : 22, 26, Gal. 2 : 16, 3 : 22: π. Ἰησοῦ Χριστοῦ; item Gal. 2 : 20: π. τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ), fides in CHRISTO JESU posita, fides applicata ad CHRISTUM JESUM: Gal. 3 : 26; κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως vid. ἀναλογία; τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως vid. ῥῆμα; ἴστημι τῇ πίστει vid. ἴστημι; περιπατῶ διὰ πίστεως vid. διά.

Πλάξ, ἡ: πλάκες καρδίας σάρκιναι, tabulae cordis carneae (oppon. πλάκες λίθιναι): 2 Cor. 3 : 3. Gr. et Lat. metaph.

* Πλάσμα, τό, — Jes. 29 : 16 LXX pro **πῦργ** —, a figulo formatum, figmentum: Rom. 9 : 20.

* Πλάσσω, fingo: Rom. 9 : 20.

Πλατύνω: ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται, cor nostrum (utpote amoris sedes) dilatatum est, magis amamus: 2 Cor. 6 : 11.

Πλεονάζω, 1) augeor, major fio: Rom. 5 : 20, 6 : 1, 2 Cor. 4 : 15; 2) — Ex. 16 : 18 LXX pro **ἡτῷ** —, nimium, superfluum habeo: 2 Cor. 8 : 15.

* Πλεονέκτης, ὁ, avidus fraudator: 1 Cor. 5 : 10, 11, 6 : 10.

* Πλεονεκτῶ(έω), quaestus faciendi causa decipio, fraudo: 2 Cor. 7 : 2, 11, 12 : 17, 18.

Πλεονεξία, ἡ, — meton. —, (tenacitas [CALVINUS]),
donum modicum, exile: 2 Cor. 9 : 5.

Πληροφορῶ(έω): πληροφροῦμαι ἐν τῷ νοί, persuasus mihi
est animus: Rom. 14 : 5 (anal. 4 : 21).

Πληρῶ(όω): πληροῦμαι vid. tom. II. p. 19.

Πλήρωμα, τό, 1): τὸ πλ. τοῦ χρόνου, elapsum tempus
destinatum: Gal. 4 : 4; 2): τὸ πλ. τῆς γῆς, id quo terra
impletur, quod ad terram pertinet: 1 Cor. 10 : 26; 3):
τὸ πλ. τῶν ἐθνῶν, complementum Ethnicorum, cuncti
Ethnici: Rom. 11 : 25 (anal. v. 12); 4): πλ. τοῦ νόμου
— = πλήρωσις (act.) —, legis perfecta observatio, prae-
statio: Rom. 13 : 10.

Πλούσιος, ἰα, ἰον, dives (bonis spiritualibus): 2 Cor. 8 : 9.

* Πλουτίζω, reddo divitem (bonis spiritualibus): 1 Cor.
1 : 5, 2 Cor. 6 : 10, 9 : 11.

Πλοῦτος (τὸ πλ. [minus probab.]: 2 Cor. 8 : 2), ὁ, 1) πλ.
Θεοῦ (κόσμου, ἐθνῶν: Rom. 11 : 12; τῆς ἀπλότητος: 2 Cor.
8 : 2) — genit. object. —, Dei divitiae, abundantia qua
Deus utitur: Rom. 11 : 33; 2): ὁ πλ. τῆς δόξης — genit.
object. —, gloriae amplitudo: Rom. 9 : 23 (anal. 2 : 4).

Πλουτῶ(έω): πλ. εἰς τινα (τινί [per aliquid]: 2 Cor.
8 : 9) — praegn.: cf. tom. II. p. 84 sq. —, (bonis
spiritualibus) ita dives sum ut liberalis sim in aliquem
pro aliquo, divitem me praesto alicui (v. HENGEL): Rom.
10 : 12.

Πνεῦμα, τό, 1): ψάλλω, εὐλογῶ τῷ πνεύματι, canendo
celebro, gratias ago spiritu: 1 Cor. 14 : 15, 16; λατρεύω
ἐν τῷ πνεύματι vid. λατρεύω; πν. ἁγιοσύνης, spiritus sanc-
titalis, qualis sanctorum est: Rom. 1 : 4; πν. υἰοθεσίας,
spiritus qualis est filiorum adoptivorum, cujus vi filii Dei
evadimus (: v. HENGEL ad l. sq.): Rom. 8 : 15; πάρεμι τῷ πνεύ-
ματι vid. πάρεμι; διάκρισις πνευμάτων vid. διάκρισις; ἐν πνεύματι
ποτιζόμεθα vid. ποτιζώ; 2): ἡ ἀγάπη τοῦ πνεύματος, caritas

ad Spiritum S. (auctorem) referenda, per Spiritum S. praebita: Rom. 15 : 30; ἀρραβὸν τοῦ πνεύματος vid. ἀρραβῶν; διακονία τοῦ πνεύματος vid. διακονία; καρπὸς τοῦ πνεύματος vid. καρπός; ἀπαρχὴ τοῦ πνεύματος, quasi primitiae (futuræ) messis spiritualis, Christiani utpote antecedentes alios postea Christianos factos: Rom. 8 : 23; ἄγω πνεύματι vid. ἄγω; διδασκὸς πνεύματος λόγος, verbum perceptum per Spiritum S. (auctorem), quod docet Spiritus S.: 1 Cor. 2 : 13; πν. ἐνοικεῖ ἐν τινι vid. ἐνοικῶ; κατὰ πν., secundum Spiritum S., Spiritus S. ratione habita: Rom. 8 : 4, 5, Gal. 4 : 29.

Πνευματικός, ἡ, ὄν, 1): σῶμα πνευματικόν, corpus spirituale (oppon. animale [ψυχικ.]), corpus cuius vis vitalis est τὸ πνεῦμα: 1 Cor. 15 : 44 (anal. v. 46); 2) : ὁ πνευματικός (ἄνθρωπος), (homo) spiritualis (oppon. sensualis [ψυχικός, σαρκικός]), (homo) Spiritus S. naturam referens (cf. v. HENGEL ad Rom. 1 : 11) 1 Cor. 2 : 15, 3 : 1, Gal. 6 : 1 (anal. 1 Cor. 14 : 37); πνευματικά, spiritualia, res oriundae a Spiritu S.: Rom. 15 : 27, 1 Cor. 2 : 13, 9 : 11, 12 : 1; ὁ νόμος πνευματικός ἐστίν, lex spiritualis est, requirit ut sensus omnis humanus respondeat sensui Dei (BENGEL): Rom. 7 : 14; βρῶμα πνευματικόν vid. βρῶμα; πόμα πνευματικόν vid. πόμα; πνευματικὴ πέτρα vid. πέτρα; χάρισμα πνευματικόν vid. χάρισμα.

Πνευματικῶς, spiritualiter, modo referente Spiritus S. naturam: 1 Cor. 2 : 14.

* Ποίημα, τό, opus, factum: Rom. 1 : 20.

Ποιῶ(έω) (vid. tom. II. p. 24): καλῶς π. — eodem sensu ac participio sq. (HERMANN [VIG.]. p. 280) —, μνεῖαν ποιῶμαι τινος vid. μνεῖα; πρόνοιαν ποιῶμαι τινος vid. πρόνοια.

Πολύς, πολλή, πολύ: οἱ πολλοί, multi (non unus; MATTH.

24 : 12, = plerique [non pauci : HERMANN (VIG.), p. 728], huc non referendum) : Rom. 5 : 15, 19, 12 : 5, 1 Cor. 10 : 17; τὰ πολλά — adv. —, plerumque : Rom. 15 : 22 (minus probab. πολλάκις); τὸ πλεῖστον — adv. —, ad plurimum : 1 Cor. 14 : 27.

Πόμα, τό, — Attice πῶμα —: π. πνευματικόν, potus spiritualis, (potus) quem bibebant Israëll. in deserto (utpote aqua praeter naturae ordinem Israëlitis data) : 1 Cor. 10 : 4.

Πορῶ(έω) : π. τι, perdo, vasto aliquid : Gal. 1 : 13, 23 (meton.).

Πορνεία, ἡ, stuprum, scortatio : 1 Cor. 5 : 1 (bis), 6 : 13, 18, 2 Cor. 12 : 21, Gal. 5 : 19.

Πορνεύω, stupro, scortor : 1 Cor. 6 : 18.

Πόσις, ἡ, actio bibendi, potatio : Rom. 14 : 17.

Ποτέ : ἤδη π., (nunc) tandem : Rom. 1 : 10.

Ποτήριον, τό : π. κυρίου, calix Domini, calix qui instrumentum est communionis cum CHRISTO : 1 Cor. 10 : 21; π. τῆς εὐλογίας vid. εὐλογία; πίνω τὸ π. — meton. —, bibo calicem (contentum calicis), calicis vini partem : 1 Cor. 10 : 21, 11 : 26, 27, 28.

Ποτίζω — per zeugma (WINER. Gramm. p. 548; ALEX. BUTTMANN. Gramm. p. 343) —: π. βρῶμα, cibum praebeo, edendum do : 1 Cor. 3 : 2; ἐν πνεύματι ποτιζόμεθα — accus. : WINER. Gramm. p. 204 (cf. 202) —, unus spiritus fruendus (quasi bibendus) nobis datus est : 1 Cor. 12 : 13 (minus probab. εἰς ἐν πνεῦμα ποτ.).

Ποῦ, circiter : Rom. 4 : 19.

Ποῦ vid. tom. II. p. 79.

Πρᾶγμα, τό, res, causa, lis : 1 Cor. 6 : 1.

Πράξις, ἡ, membri corporis actio, functio : Rom. 12 : 4; αἱ πράξεις τοῦ σώματος — metaph.; in malam partem : cf. HERMANN (VIG.). p. 140 —, corporis opera, facta et appetitus e sede peccati oriunda : Rom. 8 : 13.

* *Πρότης, ἡ*, lenitas, mansuetudo: 1 Cor. 4 : 21, 2 Cor. 10 : 1, Gal. 5 : 23, 6 : 1.

Πράσσω: *πρ. νόμῳ* — (*πράσσω* = operam do) vid. HERMANN (VIG.). p. 290 —, observo legem (Mosaicam), legis praecepta perago: Rom. 2 : 25.

* *Πρεσβεύω*, legatione fungor: 2 Cor. 5 : 20.

* *Προαιρέω(έω)*: *προαιρούμαι*, statuo, decerno: 2 Cor. 9 : 7.

* *Προαιτιώμαι(άομαι)*, ante accuso: Rom. 3 : 9.

* *Προαμαρτάνω*, ante pecco: 2 Cor. 12 : 21, 13 : 2.

Πρόβατον, *τό*: *πρόβατα σφαγῆς*, oves occisionis, pecudes lanienae destinatae — oves: utpote imbecilles maxime et inermes —: Rom. 8 : 36.

* *Προγίνομαι*, ante sum: Rom. 3 : 25.

Προγινώσκω: *ὁ Θεὸς προγινώσκει τινά*, Deus praenoscit aliquem (ante vocationem) (v. HENGEL): Rom. 8 : 29 (electos ad communionem CHRISTI), 11 : 2 (Judaeos contumaces).

Προγράφω, 1) scribo ante: 15 : 4; 2) *πρ. τινά τι*, palam depingo aliquem alicui (alii aliter): Gal. 3 : 1.

* *Προδίδωμι*, ante, prior do: Rom. 11 : 35.

Προεῖπον, antea dixi: 2 Cor. 7 : 3, 13 : 2, Gal. 1 : 9, 5 : 21.

* *Προενάρχομαι*, ante incipio: 2 Cor. 8 : 6, 10.

* *Προεπαγγέλλω*: *προεπαγγέλλομαι*, ante promitto: Rom. 1 : 20, 2 Cor. 9 : 5 (perf. medii pass.: KRÜGER [FRANCKEN]. Gramm. p. 355) (minus probab. *προκαταγγ.*).

* *Προετοιμάζω*: *πρ. τινά* — ante idoneum reddo, instruo aliquem: Rom. 9 : 23.

* *Προευαγγελίζομαι*, ante rem laetam pronuncio: Gal. 3 : 8.

* *Προέχω*: *προέχομαι* — vid. tom. II. p. 23 —, praetexo, praetextibus utor (alii: antecello [vulgo]): Rom. 3 : 9.

* Προηγοῦμαι(έομαι), agendo praece, exemplum praebeo: Rom. 12 : 10.

Πρόθεσις, ἡ: κατὰ πρόθεσιν, secundum (divinum de salute) decretum: Rom. 8 : 28; ἡ κατ' ἐκλογὴν πρ., propositum ita initum ut electione opus esset (v. HENGEL [MEYER] ad 1. sq.): Rom. 9 : 11.

* Προθέσμιος, μίχ, μιον: ἡ προθεσμία (ἡμέρα) — subst.: cf. HERMANN (VIC.). p. 101 —, praestitutus dies, terminus: Gal. 4 : 2.

Πρόθυμος, συ: τὸ πρόθυμον — subst; = ἡ προθυμία —, propensio (alii: promptum [adj.]): Rom. 1 : 15.

* Προΐστημι: ὁ προϊστάμενος — gen. —, praefectus (cujusdam rei): Rom. 12 : 8.

* Προκαλῶ(έω): προκαλοῦμαι, provoco: Gal. 5 : 26.

Προκαταγγέλλω: προκαταγγέλλομαι, ante annuncior: 2 Cor. 9 : 5 (vid. προεπαγγέλλω).

* Προκαταρτίζω, ante paro: 2 Cor. 9 : 5.

Πρόκειμαι, in promptu sum: 2 Cor. 8 : 12.

Προκόπτω — pp: procudo (ΠΑΡΕ. Handwb. in voce aliter PASSOW. Handwb. in voce); metaph. —: πρ. ἐν τινι ὑπὲρ τινος, procedo, proficio in aliqua re super aliquem: Gal. 1 : 14; ἡ ὑδὲξ προκόπτει, nox fere praeteriit: Rom. 13 : 12.

* Προκυρῶ, ante sancio, ratum facio: Gal. 3 : 17.

Προλαμβάνω; πρ. τι, praesumo aliquid: 1 Cor. 11 : 21; πρ. τινά, deprehendo aliquem: Gal. 6 : 1.

* Πρόλέγω, ante dico: 2 Cor. 13 : 2, Gal. 5 : 21.

Πρόνοια, ἡ: πρόνοιαν ποιῶμαι τινος, curam gero rei alicujus: Rom. 13 : 14.

* Προνοῶ(έω): προνοῶμαι καλά, prospicio bonis, curo bona: Rom. 12 : 17, 2 Cor. 8 : 21 (alii: act.: eodem sensu).

Προορίζω: πρ. τινά σύμμορφον, praedestino aliquem

conformem esse: Rom. 8 : 29, 30; *πρ. τι εἰς τι* praedestino aliquid ad aliquid: 1 Cor. 2 : 7.

* Προπάτωρ, ὁ, primus pater, generis auctor: Rom. 4 : 1 (lectio varians).

Πρὸς (vid. tom. II. p. 41): πρόσωπον πρὸς πρόσωπον — פָּנֵי לְפָנֵי —, facies ad faciem, coram: 1 Cor. 13 : 12; ἀνοίγω τὸ στόμα πρὸς τινα — metaph. —, haud dubie ad aliquem loquor, quam minime taceo: 2 Cor. 6 : 11; οὐκ ἄξιος πρὸς τι vid. ἄξιος; πρὸς ἐντροπήν vid. ἐντροπή.

* Προσαγωγή, ἡ, accessus: Rom. 5 : 2.

* Προσαναπληρῶ(ῶ), addendo suppleo: 2 Cor. 9 : 12, 11 : 9.

* Προσανατίθηναι: προσανατίθηναι τινί τι, communico cum aliquo, doceo aliquem: Gal. 2 : 6; προσανατίθηναι, τινί, adeo aliquem ut docear, consulo aliquem: Gal. 1 : 16.

* Προσεδρεύω: *πρ. τῷ θυσιαστηρίῳ* vid. θυσιαστήριον.

Προσευχή, ἡ: ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, in meis precibus: Rom. 1 : 10.

Προσκαρτερῶ(ῶ); *πρ. εἰς τι*, persevero ad aliquid (efficiendum), ut aliquid fiat: Rom. 13 : 6.

Πρόσκομμα, τό, offendiculum conscientiae: Rom. 14 : 13, 20, 1 Cor. 8 : 9.

* Προσκοπή, ἡ, — = πρόσκομμα —, offendiculum conscientiae: 2 Cor. 6 : 3.

Προσκόπτω: *πρ. ἐν τινί*, animus meus offenditur aliqua re: Rom. 14 : 21.

* Πρόσληψις, ἡ, assumptio, admissio: Rom. 11 : 15.

* Προστάτις, ἡ, patrona: Rom. 16 : 2.

Προστίθηναι: *πρ. τί τινι*, addo aliquid alicui rei: Gal. 3 : 19.

Προσφορά, ἡ: ἢ *πρ. τῶν ἔθνων*, sacrificium Ethnicorum, Ethnici Deo sacrificati: Rom. 15 : 16.

Προσωποληψία (tantum in N. T.; **Σ** et **B**: προσωποληψία), ἡ, personae respectus, studium quod vel invidia vel gratia cernitur: Rom. 2 : 11 (Jac. 2 : 1: προσωποληψίαι huc non referendum: WINER. Gramm. p. 159).

Πρόσωπον, τό: πρ. προς πρ. vid. πρός; ἀγνοούμενος εἰμι τινι τῷ προσώπῳ, ignotus sum alicui quod ad externam speciem attinet: Gal. 1 : 22 (anal. 2 Cor. 5 : 12 [oppon. καρδία]); = persona, homo quatenus quandam personam gerit: 2 Cor. 1 : 11, 8 : 24; (h. l. alii [i. a. DE WETTE] aliter); κατὰ πρ. τινι ἀντίστημι, resisto alicui coram ipso, palam: Gal. 2 : 11 (anal. 2 Cor. 2 : 12 [ἐν προσώπῳ τινός]).

* Προτίθημι, decerno, propono mihi: Rom. 1 : 13, 3 : 25 (h. l. alii aliter: MEYER, v. HENGEL ad h. l.).

Προφητεία, ἡ, prophetia, actio edendi more prophetarum divinitus nobis patefacta: Rom. 12 : 6, 1 Cor. 12 : 10, 13 : 2, 14 : 6, 22.

Πρῶτος, ἡ, ον: πρῶτον — adv. —, primo loco: Rom. 1 : 8, 1 Cor. 11 : 18, 12 : 28, 2 Cor. 8 : 5; Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι, Judaeo primum et Graeco: Rom. 1 : 16, 2 : 9, 10; ἐν πρώτοις, in primis, imprimis: 1 Cor. 15 : 3.

Πρωτότοκος, ον: πρ. (ἀδελφός), frater primogenitus, CHRISTUS utpote generis Christiani natu maximus: Rom. 8 : 29.

Πταίω — abs. —, titubo, declino a via recta, (recte: [ἔπταισαν fere =] ἐπαράβησαν [DE WETTE], stieszen an [SCHRADER]): Rom. 11 : 11. Gr. et Lat. sensu morali.

* Πτηνός, ἡ, όν: τὰ πτηνά, volatilia (animalia), volucres: Cor. 15 : 39.

Πτωχεία, ἡ: ἡ κατὰ βάρος πτ. vid. βάρος.

* Πτωχεύω, pauper sum, divitiis destitutus: 2 Cor. 8 : 9.

Πτωχός, ἡ, όν: τὰ πτωχὰ στοιχεῖα (cf. κόσμος), (bonorum spiritualium) egena rudimenta, ritualia: Gal. 4 : 9.

* Πυκτεύω, pugilatu pugno: 1 Cor. 9: 26. Gr. et Lat. metaph.

Παρῶ(όω): π. τινα, reddo aliquem contumacem, induo aliquem animi pervicacia: Rom. 11: 7.

Πῶς: πῶς δέ, quomodo autem fieri possit, ut: Rom. 10: 14, 15; πῶς οὐχί, quomodo fieri possit, ut non Rom. 8: 32, 2 Cor. 3: 8.

Ρ.

Ραβδίζω: ἐραβδίσθην = ἐρῶραβδίσθην: 2 Cor. 11: 25: SCHIRLITZ. Grundzüge in voce; ALEX. BUTTMANN. p. 28 sq.

Ράβδος, ἡ, virga, baculus ad castigandum: 1 Cor. 4: 21.

Ρῆμα, τό: τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως — = ἡ ἀκοή τῆς πίστεως (cf. ἀκοή) —, verbum fidei (Christianae), oratio de fide (Chr.), actio praedicandi fidem (Chr.): Rom. 10: 8.

* Ριπή, ἡ: ῥ. ὀφθαλμοῦ vid. ὀφθαλμός.

* Ροπή, ἡ: ῥ. ὀφθαλμοῦ, ictus oculi: 1 Cor. 15: 51 (vid. ὀφθαλμός).

Ρύομαι: ὁ ρυόμενος — subst.; Jes. 59: 20 LXX pro ϚϚϚ —, liberator, servator, Messias: Rom. 11: 26.

Σ.

Σάββατον, τό: κατὰ μίαν σαββάτων — σάββατα (per synecd.) = hebdomas; numer. cardin. pro ordin.: WINER. Gramm. p. 222; ἡμέρα omissum: ll. 521 —, primo quoque hebdomadis die: 1 Cor. 16: 2.

Σάλπιγξ, ἡ, tuba qua classicum canitur: 1 Cor. 14: 8.

Σαλπίζω: σαλπίζει — subintelligitur ὁ σαλπιγκτής: vid. tom. II. p. 56: 3) —, tubicen canet tuba: 1 Cor. 15: 52.

* Σαρράνη, ἡ, corbis: 2 Cor. 11: 33.

Σαρκικός, ἡ, ὄν: carnalis, deditus voluptatibus: 1 Cor. 3: 1, 3, 4, 2 Cor. 10: 4; σοφία σαρκική vid. σοφία;

τὰ σαρκικά, carnalia, res ad corpus tantum pertinentes : 1 Cor. 9 : 11. Imprimis argumentis internis ducti alii huc referunt 1 Cor. 3 : 1, 3, 2 Cor. 1 : 12 ; alii legunt σαρκικός : moti argumentis externis (aliter ΜΕΥΕΡ ad 1 Cor. 3 : 1) imprimis.

Σάρκινος, ἴνῃ, ἰων : πλάκες καρδίας σάρκιναι vid. πλάξ. Rom. 7 : 14 : minus probab. σάρκινος ; 1 Cor. 3 : 1, 3, 2 Cor. 1 : 12 vidd. σαρκικός ; Hebr. 7 : 16 : probab. σαρκικός : WINEE. Gramm. p. 90.

Σάρξ, ἡ, 1) : ἡ σ. τινος, consanguinei, fratres alicujus : Rom. 9 : 13 ; 2) — per synecd. — : ἡ ἐν σαρκὶ περιτομὴ (oppon. περιτομὴ καρδίας) — περιτομὴ metaph. —, conditio hominis circumcisi (circumcisione ad corpus tantum pertinente,) corporis ratione habita : Rom. 2 : 28 ; σκόλοψ τῆ σαρκί, aculeus in corpore, (LUTHER : ein Pfahl [Richtpfahl] ins Fleisch ; alii aliter) : 2 Cor. 12 : 7 ; τέκνα τῆς σαρκός (oppon. τέκνα τῆς ἐπαγγελίας), liberi corporis, secundum naturae ordinem nati : Rom. 9 : 8 ; κατὰ σάρκα, quod ad vitam mortalem attinet, quatenus origo ex hominibus ducitur : Rom. 1 : 3, 9 : 3, 5, 1 Cor. 10 : 18, 4 : 23, 29 (, Act. 2 : 30 non huc referendum : probab. omittendum κατὰ σάρκα) ; οἶδα τινα κατὰ σάρκα vid. οἶδα ; περιπατῶ ἐν σαρκὶ vid. περιπατῶ ; ἐν τῇ σαρκὶ μου, in corpore meo mortali, (in) debilitate mea corporali : Gal. 4 : 14 ; 3) : Φρόνημα τῆς σαρκός (πρόνοια : Rom. 13 : 14), studium naturae animalis : Rom. 8 : 6, 7 ; κατὰ σάρκα, quod ad naturam animaleam attinet, naturae animalis ratione habita : Rom. 8 : 5, 12, 1 Cor. 1 : 26, 2 Cor. 10 : 2, 3 ; ἐν τῇ σαρκὶ μου, in natura mea animali : Rom. 7 : 18.

* Σαταν, ὁ, — Satan —, satan : 2 Cor. 12 : 7.

* Σεβάζομαι — = σέβομαι —, veneror : Rom. 1 : 25.

Σημεῖον, τό : αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖον εἰσὶ τῶν, linguae alicui signum sunt, aliquid alicui significant (anal. : werden

vernommen [DE WETTE]), (destinatae) sunt alicui (sind für.... [DE WETTE]): 1 Cor. 14 : 22.

Σκάνδαλον, τό —, pp.: = σκανδάλιθρον; metaph. —: τὸ σκ. τοῦ σταυροῦ (Χριστός ἐσταυρωμένος . . . σκάνδαλον: 1 Cor. 1 : 23) — meton. —, id quo cernitur crucis offendiculum (crux CHRISTI offendit [quippe quae dedecori est] ideoque efficit evangelii rejectionem), causa rejiciendi evangelii: Gal. 5 : 11.

Σκεῦος, τό: σκεὺν ἐργῆς, ἐλέους, vasa irac, misericordiae: Rom. 9 : 22, 23: Gr. et Lat. metaph. de hominibus misericordiae divinae expertibus, participibus; σκεὺν ὀστράκινα vid. ὀστράκινος.

* Σκῆνος, τό, — pp.: = ἡ σκηνή (tentorium); metaph. (sic jam Graeci philosophi) —, corpus humanum utpote animi habitaculum: 2 Cor. 5 : 1, 3.

* Σκληρότης, ἡ, pervicacia: Rom. 2 : 5.

Σκληρύνω, pervicacem, obstinatum facio: Rom. 9 : 18.

* Σκόλοψ, ὁ: σκ. τῆ σαρκὶ vid. σάρξ.

Σκοπῶ(έω): σκ. τι, circumspicio aliquid, studeo alicui rei: 2 Cor. 4 : 18; σκ. τινα — malam in partem —, intueor, observo, caveo aliquem: Rom. 16 : 17; σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ — attractio hic obvia: WINER. Gramm. p. 552 —, cavens nec et tute: Gal. 6 : 1.

Σκορπίζω — non apud classicos; Ps. 112 : 9 LXX pro Ἰῆ —, spargo, largior: 2 Cor. 9 : 9.

Σκοτίζω: ἡ καρδία ἐσκοτίσθη (οἱ ὀφθαλμοί: Rom. 11 : 10) — pp.: cor tenebris est circumfusum; per synecd. —, aliquis, alicujus animus obscuratus est: Rom. 1 : 21.

Σκότος, τό (apud classicos plerumque ὁ σκότος): τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους vid. κρυπτός; ἔργα τοῦ σκότους, tenebrarum opera, ea quae tenebrae efficiunt: Rom. 13 : 12.

Σοφία, ἡ: λόγος σοφίας, verbum sapientiae (provectionum Christianorum), (prov. Christt.) actio praedicandi

sapientiam: 1 Cor. 12 : 8 (: MEYER ad h. l.; DE WETTE multa affert, nulla [caeteris] praefert); σ. λόγου vid. λόγος; ἡ σ. τοῦ αἰῶνος τούτου (τῶν σοφῶν [Jes. 29 : 14 LXX pro חכמת חכמי] : 1 Cor. 1 : 19; τοῦ κόσμου τούτου : 1 : 20; ἀνθρώπων : 2 : 5) — malam in partem —, sapientia hujus saeculi, hujus saeculi depravati immerito dicta sapientia: 1 Cor. 2 : 6; σ. σαρκική (σοφὸς κατὰ σάρκα : 1 Cor. 1 : 26), sapientia carnalis, humana (non-Christiana), absque Spiritus S. institutione acquirenda : 2 Cor. 1 : 12; Θεοῦ σοφία — meton. —, is in quo cernitur sapientia divina, CHRISTUS utpote nobiscum communicans sapientiam divinam : 1 Cor. 1 : 24.

Σοφός, ἡ, ὄν: σ. κατὰ σάρκα, ἡ σοφία τῶν σοφῶν eff. σοφία; = peritus : 1 Cor. 3 : 10; σ. εἰς τὸ ἀγαθόν, sapiens honesti ratione habita, (aliquis ita sapiens) ut honestum sectetur : Rom. 16 : 19; σοφώτερος sapientior : 1 Cor. 1 : 25.

Σπείρω : σπ. σῶμα, corpus quasi semino, terrae trado ut praestantius corpus nascatur : 1 Cor. 15 : 37, 44; σπ. εἰς τὸ σῶμα, εἰς τὸ πνεῦμα — pp.: semino in naturam animale, in Spiritum S.; metaph. —, indulgeo genio, vivo in Spiritus S. communiōne (voluptatibus fruor, appetitu rationali utor) : Gal. 6 : 8; σπ. Φειδομένως vid. Φειδομένως.

Σπέρμα, τό: σπ. ἐκ. τοῦ νόμου, ἐκ τῆς πίστεως, progenies quae est ex lege, ex fide, — quae utitur lege, fide: Rom. 4 : 16; ἐγκαταλείπω τινὶ σπέρμα — meton. —, relinquo alicui progeniem, reliquias servo alicujus progeniei, quibus nova nascatur : Rom. 9 : 29.

Σπόρος, ὁ, — pp.: semen; metaph. —, benefaciendi copia, (Mittel zur Wohlthätigkeit [DE WETTE] : 2 Cor. 9 : 10.

* Σπουδαῖος, αἰα, αἰον; sedulus, diligens : 2 Cor. 8 : 22; πολὺ σπουδαιότερος, multo diligentior : 2 Cor. 8 : 22; σπουδαιότερος — diligentior quam qui excitetur: WINER. Gramm. p. 216 sq. —, satis diligens : 2 Cor. 8 : 17.

Σπουδή, ἡ: ἡ σπ. ὑπέρ τινος, studium pro aliquo: 2 Cor. 7 : 12, 8 : 16; τῇ σπουδῇ δακρυόε, vid. δακρυόε.

Στάδιον, τό, stadium, locus destinatus ludis quibusdam publicis: 1 Cor. 9 : 24.

Σταυρός, ὁ: ὁ στ. τοῦ Χριστοῦ — meton. —, το crucifixum esse Christum: 1 Cor. 1 : 17, 18, Gal. 6 : 12, 14 (WIESELER ad h. l.: die Thatsache des Kreuzestodes; vulgo anal.); τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ vid. σκάνδαλον.

Σταυρῶ(ῶ) : σταυροῦμαι ὑπέρ τινος, crucifigor alicujus gratia: 1 Cor. 1 : 13; κόσμος ἐσταυρώται τινι (τῷ κόσμῳ ἐσταυρώται τις: Gal. 6 : 14; σταυρῶ τὴν σάρκα: Gal. 5 : 24): sublata est communio quae intererat inter aliquem et mundum: Gal. 6 : 14; κηρύσσω Χριστὸν ἐσταυρωμένου cf. κηρύσσω.

* Στέγω, 1) sustineo: 1 Cor. 9 : 12; 2) occulto: 1 Cor. 13 : 7.

* Στέλλω: στέλλομαι τι, aliquid vito, fugio (verhoeden [vers. Belg.: Ordin. Gener.], verhüten [LUTHER], vermeiden [MEYER]; DE WETTE plura affert, nihil eligit): 2 Cor. 8 : 20.

Στενάζω: στ. ἐν ἑαυτῷ, gemo in me ipso, in imo pectore: Rom. 8 : 23.

* Στενοχωρία, ἡ, anxietas: Rom. 2 : 9, 8 : 35, 2 Cor. 6 : 4, 12 : 10.

* Στενοχωρῶ(ῶ) : στενοχωροῦμαι, 1) angusto spatio premor (in alicujus animo: MEYER ad l. sq.): 2 Cor. 6 : 12; 2) ad angustias redigor (BENGEL): 2 Cor. 4 : 8.

Στήκω vid. tom. II. p. 17 sq.: στ. τινί, alicujus gratia sto (in fide [v. HENGEL]: quo jure?), persevero in vitae integritate pro aliquo: Rom. 14 : 4; 2) : στ. τινί (ἐν τινί: 1 Cor. 16 : 13), constans, firmus sum in aliqua re: Gal. 5 : 1.

* Στίγμα, τό: τὰ στίγματα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, notae do-

mini JESUS, acceptae (inustae) in servitio Christiano (WIESELER ad h. l.: [notae] „nicht . . . im schlimmen Sinne: sie waren sein [PAULI] bestes Signalement, dasz er ein wirklicher Knecht JESU war“): Gal. 6 : 17.

Στοιχεῖον, τό: τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου vid. κόσμος; τὰ πτωχὰ στοιχεῖα vid. πτωχός.

Στοιχῶ(έω): στ. κανέμι τινί (τοῖς ἴχνεσί τινος: Rom. 4 : 12; πνεύματι: Gal. 5 : 25), quandam (vitae) normam sequor, vivo secundum quandam regulam: Gal. 5 : 25.

Στόμα, τό: ἀνείγω τὸ στόμα πρὸς τινα vid. πρὸς.

* Στρατεία, ἡ, expeditio, militia Christiana: 2 Cor. 10 : 4.

Στρατεύω: στρατεύομαι ἰδίαις ὀφωνίαις, milito propriis stipendiis: 1 Cor. 9 : 7; στρατεύομαι, instar militis munere fungor (apostolico): 2 Cor. 10 : 3.

* Συγγνώμη, ἡ: κατὰ συγγνώμην, ex concessione: 1 Cor. 7 : 6.

* Συγκάμπω: σ. τὸν νῶτόν τινος, dorsum alicujus incurvo: Rom. 11 : 10. Gr. et Lat. metaph. (quo sensu? v. HENGEL ad h. l.).

* Συγκατάθεσις, ἡ, consensus: 2 Cor. 6 : 16.

Συγκεράννυμι, arcte conjungo: 1 Cor. 12 : 24.

Συγκλείω: σ. εἰς, ὑπό τι — metaph. —, in servitutem alicujus rei redigo, reddo servum alicujus rei: Rom. 11 : 32, Gal. 3 : 22, 23.

Συγκοινωνός, όν: σ. τινος, alicujus rei particeps: Rom. 11 : 17, 1 Cor. 9 : 23.

* Συγκρίνω, 1) conjungo: 1 Cor. 2 : 13; 2) — = συμβάλλω —, comparo: 2 Cor. 10 : 12.

Συγχαίρω — per prosopopoeiam —: σ. τῇ ἀληθείᾳ, una cum veritate gaudeo: 1 Cor. 13 : 6; συγχαίρει τὰ μέλη, corporis membra una gaudent: 1 Cor. 12 : 26.

* Συζητητής, ό, disputator, sophista, (minus recte: Mitforscher [SCHRADER: der mit und von Andern alles

crforschende]; recte: cf. [συζητῶ] Act. 6 : 9, 9 : 29 [DE WETTE]: 1 Cor. 1 : 20.

* Συζῶ(ῶ), una vivo: Rom. 6 : 8, 2 Cor. 7 : 3.

* Συλῶ(ῶ) — hyperb. —, depraedor: 2 Cor. 11 : 8.

Συμβαίνει: τύπος συμβαίνει τι, aliquid evenit (tanquam, in) signum: 1 Cor. 10 : 11 (minus probab. alii legunt τυπιῶς).

Συμβασιλεύω: σ. τινί, una cum aliquo regno: 1 Cor. 4 : 8.

Συμβιβάζω — Jes. 40 : 13 LXX pro יְדַבֵּר —, doceo, instituo: 1 Cor. 2 : 16.

* Σύμβουλος, ὁ, — Jes. 40 : 13 LXX pro נְסִיחַ —, consiliarius: Rom. 11 : 34.

Συμμαρτυρῶ(ῶ), una testor: Rom. 2 : 15, 8 : 16, 9 : 1.

* Συμμερίζω: συμμερίζομαι τῷ θυσιαστηρίῳ vid. θυσιαστήριον.

* Σύμμορφος, ον: σ. τινος — quare genit. l. dat. ? WINER. Gramm. p. 175 sq.; minus recte v. HENGEL ad l. sq —, alicujus rei conformis (CALVINUS): Rom. 8 : 29.

* Συμπαρακαλῶ(ῶ), una corroboro: Rom. 1 : 12.

* Συμπάσχω: σ. (τινί), patior, dolores sentio una (cum aliquo): Rom. 8 : 17 (anal. 1 Cor. 12 : 26).

* Συμπέμπω, una mitto: 2 Cor. 8 : 18, 22.

Συμφέρω: σ. τινί (abs.: 1 Cor. 6 : 12, 10 : 23) — metaph., non impersonaliter —, prosum ζητῶ τὸ συμφέρον τινός vid. ζητῶ.

* Σύμφημι, una dico, assentior: Rom. 7 : 16.

* Σύμφορος, ον: τὸ σύμφορον, commodum: 1 Cor. 7 : 35, 10 : 33. Secundum alios codd. (et TISCHEND.); secundum alios: συμφέρον.

* Σύμφυτος, ον, conjunctus, concretus (v. HENGEL), (alii aliter): Rom. 6 : 5. Cf. tom. II p. 15 sq.

* Συμφώνησις, ἡ, consensio: 2 Cor. 6 : 15.

* Σύμφωνος, ον: ἐκ συμφώνου — subst. —. ex consensu: 1 Cor. 7 : 5.

Σύν (vid. tom. II. p. 38 sq.): ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί, Dei gratia quae mecum est, qua fruor: 1 Cor. 15 : 10.

* Συναγωνίζομαι; σ. τινί, contendo una cum aliquo, adjuvo aliquem: Rom. 15 : 30.

* Συναϊχιάλωτος, ὁ, captivitatis socius: Rom. 16 : 7.

* Συναναμίγνυμι: συναναμίγνυμαι τινί, utor familiariter aliquo, consuetudine alicujus: 1 Cor. 5 : 9 (anal. v. 11).

* Συναναπαύω: συναναπαύομαι τινί, una cum aliquo me reficio: Rom. 15 : 32.

Συναπιλαμβάνομαι: σ. τῇ ἀσθενείᾳ, succurro alicujus imbecillitati una (cum eo ipso) (v. HENGEL; anal. MEYER, vers. Belg. [Ordin. Gener.], BEZA [una sublevo: ad l. s.: „Wanneer iemand zijne schouders tegen die van een ander aanzet om den last te helpen dragen”]: Vulg. [neglecta particula σὺν]: adjuvo; anal. ERASMUS, LUTHER): Rom. 8 : 26.

Συναπάγω: συναπάγομαι τοῖς ταπεινοῖς, abripior humili- bus, placent mihi humilia (in neutro genere, ut anti- thesis [τὰ ὑψηλά] ita compleatur [CALVINUS]; anal. vers. Belg. [Ordin. Gener.] BEZA, FRITSCHÉ, MEYER, DE WETTE. Aliter [mascul. genere] ERASMUS, LUTHER, GROTIUS, v. HENGEL): Rom. 12 : 16.

Συναποθνήσκω — absol. —, una morior: 2 Cor. 7 : 3.

* Συναποστέλλω: σ. (τινί), mitto una (cum aliquo); 2 Cor. 12 : 18.

* Συνδοξάζω, una celebros: Rom. 8 : 17.

Συνείδησις, ἡ: συνείδησις τοῦ εἰδώλου — genit. object. — conscientia idoli, opinio illius qui credit idolum existere: 1 Cor. 8 : 7; σ. ἀσθενής, conscientia infirma, dubia: 1 Cor. 8 : 7 (anal. vs. 10, 12): διὰ τὴν συνείδησιν, conscientiae

causa: Rom. 13 : 5, 1 Cor. 10 : 25, 27; τύπτω τὴν συνείδησίν τινος vid. τύπτω; αἱ συνειδήσεις, conscientiae: 2 Cor. 5 : 11.

Συνείδω: σύνοιδα, quam formam alii (minus recte) huc referunt, vid. in voce σύνοιδα.

Συνεργός, όν: — subst. —, ό σ. τινος, operis socius, adjutor alicujus: Rom. 16 : 3, 9, 21; σ. τοῦ Θεοῦ, — gen. subject. —, Dei adjutor, operis divini socius: 1 Cor. 3 : 9; σ. τῆς χαρᾶς τινος — genit. object. —, adjutor alicujus gaudii, (in praebendo alicui gaudio): 2 Cor. 1 : 24 (anal. 8 : 23).

Συνεργῶ(έω): τινί, una operor, alicujus gratia, pro aliquo: Rom. 8 : 28; = una operor in munere apostolico.

Συνέρχομαι: σ. ἐν ἐκκλησίᾳ, convenio in ecclesia, tanquam ecclesia (= gemeentelijk: cf. [zamenkomst] in massa, en corps): 1 Cor. 11 : 18.

Συνεσθίω: σ. μετά τινος, edo una cum aliquo: Gal. 2 : 12.

Συνευδοκῶ(έω): σ. τινί, consentio cum aliquo, collaudo aliquem: Rom. 1 : 32; σ. οἰκεῖν, probo habitationem: 1 Cor. 7 : 12, 13.

Συνέχω: σ. τινά, teneo aliquem, possideo et rego aliquem totum (BEZA ad l. sq. [: ἠ'alludit ad vatium furorem"]; vers. Belg. [Statenvertal.] ad l. sq.: ἠ'bezit ons geheel en beweegt ons om hetzelfde te doen"; vulgo anal.; aliter MEYER. [ad l. sq.; cohibet], alii): 2 Cor. 5 : 14.

* Συνήδομαι: σ. τῷ νόμῳ, lege delector una (cum aliis): (v. HENGEL; alii: gaudeo una cum lege): Rom. 7 : 22.

* Συνηλικιωτής, ό, aequalis: Gal. 1 : 14.

* Συνθάπτω: σ. τινί, una cum aliquo sepelio: Rom. 6 : 4. Gr. et Lat. metaph.

Συνήμι (Rom. 3 : 11: alii: συνίων, alii: συνιῶν): οὐ σ.,

insipiens sum: 2 Cor. 10 : 12; ὁ *συνίων* — Ps. 14 : 2
LXX pro *כִּשְׁבִּיל* —, sapiens, intelligens, praeditus
recto de rebus humanis iudicio: Rom. 3 : 11.

* *Συνιστάνω* (vid. *ιστάνω*) (2 Cor. 3 : 1, 4 : 2, 6 : 4:
alii: *συνίστημι*, alii: *συνιστᾶ*; 2 Cor. 10 : 18, Gal.
2 : 18: alii: *συνίστημι*), commendo: 2 Cor. 5 : 12, 10 : 12,
3 : 1, 4 : 2, 6 : 4, 2 Cor. 10 : 18; σ. *ἐμαυτὸν παραβά-*
την, praebeo me legis violatorem: Gal. 2 : 18.

Συνίστημι (vid. *συνιστάνω*): σ. τι probō aliquid: Rom.
3 : 5, 5 : 8; σ. *ἐμαυτὸν ἀγνὸν εἶναι* (*παραβάτην* vid. *συνιστάνω*),
probo me purum esse: 2 Cor. 7 : 11; = commendo:
Rom. 16 : 1, 2 Cor. 10 : 18, 3 : 1 etc. (cf. *συνιστάνω*).

* *Συνιστᾶ(άω)* (vid. *ιστᾶ* et *συνιστάνω*), commendo:
2 Cor. 3 : 1, 4 : 2, 6 : 4.

Σύννοια: σ. τι *ἐμαυτῷ*, mihi conscius sum alicujus rei:
1 Cor. 4 : 4.

Συνοχή, ἡ: σ. *καρδίας*, cordis anxietas: 2 Cor. 2 : 4.

Συντελέω(έω): σ. *λόγον* — Jes. 10 : 22 LXX pro *כָּלָה* —,
dictum perficio, ad exitum perduco, ratum facio (: zijn
woord gestand doen, gevolg geven aan zijne woorden)
(alii: rem conficio; alii: decretum, placitum perficio:
v. HENGEL ad l. sq.): Rom. 9 : 28.

* *Συντέμνω*: σ. *λόγον* — Jes. 10 : 22, 23. LXX
pro *יָרַת* —, dictum incido, dicti compendium facio
(: zich in 't spreken bekorten) (alii: rem concido; alii:
celeriter perago: v. HENGEL ad l. sq.): Rom. 9 : 28.

Συντριβω: σ. *ὑπὸ τούτῃ πόδας τινός* — praegn. —, sub-
jicio quasi pedibus alicujus ut perdat: Rom. 16 : 20.

* *Σύντριμμα*, τό, vastatio, interitus: Rom. 3 : 16.
Gr. et Lat. metaph.

* *Συνοπορεύομαι*: σ. *τινι*, simulo una cum aliquo:
Gal. 2 : 13.

* *Συνυπουργῶ(έω)*, una adjuvo: 2 Cor. 1 : 11.

* *Συνωδίνω*, una partus doloribus crucior: Rom. 8 : 22.
Gr. et Lat. metaph.

* *Συστατικός, ή, όν*, commendatitius: 2 Cor. 3 : 1.

Συσταυρῶ(όω): σ. Χριστῶ, una cum CHRISTO cruci affigo: Rom. 6 : 6, Gal. 2 : 20. Gr. et Lat. metaph.

Συστέλλω, contraho, in compendium redigo: 1 Cor. 7 : 29.

* *Συστενάζω*, una gemo: Rom. 8 : 22.

* *Συστοιχῶ(έω)*, eodem utor ordine, pertineo ad eundem ordinem: Gal. 4 : 25.

ΣΦαγή, ή: πρόβατα σφαγής vid. πρόβατον.

Σφραγίζω: σφραγίζομαι τινα (τί τινι: Rom. 15 : 28), obsigno aliquem, sigillum alicui imprimo: 2 Cor. 1 : 22.
Gr. et Lat. metaph.

* *Σχημα, τό*, habitus, status externus (alii aliter): 1 Cor. 7 : 31.

Σχολάζω, vaco alicui rei: 1 Cor. 7 : 5.

Σώζω: σώζομαι τῇ ἐλπίδι — fere = ἐν τῇ ἐλπίδι: WINER. Gramm. p. 193; alii (male): τῇ ἐλπίδι = dat. instrument. —, servor in spe, quod ad spem attinet: Rom. 8 : 24; οἱ ἀπολλύμενοι . . . οἱ σωζόμενοι vid. ἀπόλλυμι.

Σῶμα, τό, 1) ἀπὸν τῷ σώματι vid. ἄπειμι; ἡ ἀπολύτρωσις τοῦ σώματος vid. ἀπολύτρωσις; τὰ διὰ τοῦ σώματος, facta per corpus (durch Leibes Leben [MEYER]; minus recte: bei Leibes Leben [LUTHER; anal. SCHRADER, DE WETTE, alii]): 2 Cor. 5 : 10; ἡ παρουσία τοῦ σώματος vid. παρουσία; αἱ πράξεις τοῦ σώματος vid. πράξεις; 2) — metaph.; ita saepius: HERMANN (VIC.) p. 143 sq. —: ἐν σ., unum quasi corpus, duo diversi sexus homines inter se conjuncti: 1 Cor. 6 : 16; τὸ σ. τοῦ Χριστοῦ (vel anal.), CHRISTI corpus (morale), ecclesia Christiana quippe cui CHRISTUS est caput (: Christiani membra caetera): Rom. 12 : 5, 1 Cor.

6 : 15, 10 : 16, 17, 12 : 27 ; τ. πνευματικόν vid. πνευματικός.

* Σωρεύω, cumulo: Rom. 12 : 20.

Τ.

* Τάγμα, τό, ordo, agmen, classis : 1 Cor. 15 : 23.

Τάξις, ή: κατὰ τάξιν, ex ordine: 1 Cor. 14 : 40.

Ταπεινός, ή, όν: συναπάγομαι τοῖς ταπεινοῖς vid. συναπάγω; = humili animo, submissus: 2 Cor. 10 : 1; = abjecto animo, demissus: 2 Cor. 7 : 6.

Ταπεινώ(όω): τ. τινα, reddo aliquem animo abjecto, demissum: 2 Cor. 12 : 21.

Τάσσω: = constituo: Rom. 13 : 1; τ. έμαντόν είς τι, dico, devoveo me alicui rei: 1 Cor. 16 : 15.

Τάφος, ό: τ. άνεργμένος — Ps. 5:10 LXX pro קַבְרֵי פִתְּחֵי —, sepulcrum apertum: Rom. 3 : 13. Gr. et Lat. metaph. de gutture.

* Τάχα, fortasse: Rom. 5 : 7.

Τε (vid. tom. II. p. 44 sq.: τε γάρ.... τε, non solum enim.... sed etiam: Rom. 14 : 8; τε ούν.... τε, non solum igitur.... sed etiam: Rom. 14 : 8; τε.... κα vid. tom. II. p. 44.

Τέκνον, τό: τέκνα τῆς σαρκός, τῆς έπαγγελίας vidd. σάρξ, έπαγγελία; τέκνα 'Αβραάμ — emph. (non tantum σπέρμα) —, ABRAHAMI liberi germani et hereditarii: Rom. 9 : 7; τ. αγαπητόν και πιστόν έν κυρίω, in Domino filius (spiritualis) dilectus et fidelis: 1 Cor. 4 : 17.

Τέλειος, α, ον: τὸ τέλειον (oppon. τὸ εκ μέρους), perfectum (incipiens cum CHRISTI παρουσίᾳ): 1 Cor. 13 : 10 (anal. Rom. 12 : 2).

Τέλος, τό: τὸ τ. τοῦ νόμου, legis finis: Rom. 10 : 4. Gr. et Lat. metaph. de CHRISTO utpote fine veteris et initio novae (salutis) oeconomiae.

Τελῶ(έω): τ. Φόρους, tributa pendo: Rom. 13 : 6.

Τήρησις ἡ, observatio : 1 Cor. 7 : 19.

Τηρῶ(έω): τ. τὴν ἐμαυτοῦ παρθένον, servo filiam (cf. παρθένος) meam coelibem: 1 Cor. 7 : 37.

Τίθημι: τ. πρόσκομμά τι, objicio alicui conscientiae offendiculum: Rom. 14 : 13; τ. ἀδάπανον τὸ εὐαγγέλιον, facio evangelium gratuitum: 1 Cor. 9 : 18; τίθεμαι τινα ἀπόστολον — duplex accus. cf. HERMANN (VIG.). p. 297 —, constituo aliquem apostolum: 1 Cor. 12 : 28.

Τιμή, ἡ: περιτίθημι τιμὴν τινι vid. περιτίθημι.

Τίς, τί: τίς . . . ἕτερος, hic . . . ille, alius . . . alius: 1 Cor. 3 : 4: περισσότερόν τι vid. περιστός; εἰμί τι, sum aliquid: Gal. 2 : 6, 6 : 3, 15: τί et aliquid: emphat. (aliquid magni): vid. tom. II. p. 13 sq.; εἴ τις vid. εἰ.

Τίς, τί: τί γάρ — vid. HERMANN (VIG.). p. 729 —, quid enim (accidit)?: Rom. 3 : 3; τί γάρ μοι, quid enim mea (refert): 1 Cor. 5 : 12; τί οὖν vid. οὖν; τί καί, quid insuper, quid quaeso: Rom. 8 : 24, 1 Cor. 15 : 29, 30; τί ἐροῦμεν vid. ἐρῶ.

* Τολμηρός, ὁ, ὄν: τολμηρότερον — licentius quam opus esse videatur: WINER. Gramm. p. 216 sq. —, satis licenter: Rom. 15 : 15.

Τολμῶ(άω), sustineo: Rom. 5 : 7, 2 Cor. 6 : 1; τ. ἐπί τινα (abs. 2 Cor. 11 : 21), audacia utor, audax sum in aliquem: 2 Cor. 10 : 2.

Τόπος, ὁ: ἐν παντὶ τόπῳ, ubique: 2 Cor. 2 : 14; τόπον ἔχω — ἔχω cum accus.: cf. HERMANN (VIG.). p. 253 sq. —, opportunitatem habeo, copia est mihi: Rom. 15 : 23; δίδωμι τόπον τῇ ὀργῇ (τοῦ Θεοῦ), praebeo opportunitatem vindictae (divinae) (ut se ostendat), vindictae (divinae) causam meam committo: Rom. 12 : 19.

Τοσοῦτος, αὐτή, οὕτο(ν): τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη, genera quam plurima (cff.: zoo heel veel et hoeveel misschien wel?):

1 Cor. 14 : 10; *τοσαῦτα* — abs. et subst. —: tam multa: Gal. 3 : 4.

Τότε: ἄρτι . . . τότε, nunc . . . tunc: 1 Cor. 13 : 12 (bis).

Τράπεζα, ἡ, — meton. —: ἡ *τρ.* — Ps. 69 : 23 LXX
 pro *ἡ* —, convivium, epulae: Rom. 11 : 9; *τρ. κυρίου*,
δαίμωνίου, cibus et potus coenae Dominicae, daemo-
 niacae: 1 Cor. 10 : 21.

Τράχηλος, ὁ: τὸν *τράχηλον* *ὑποτίθῃμι*, dedo (securi submitto) cervicem, caput discrimini objicio: Rom. 16 : 4.

Τρέχω: *τρ. ἐν σταδίῳ*: curro in stadio: 1 Cor. 9 : 24;
οὕτω τρ. (*τρ. abs.* Rom. 9 : 16) — metaph. —, eo modo
 quasi curro in stadio, vires intendo: 1 Cor. 9 : 24, 26
 (anal. Gal. 2 : 2 [: *εἰς κενόν* vid. *κενός*], 5 : 7).

Τρίτος, ἡ, οὐ: *τρίτον τοῦτο* vid. *οὗτος*.

Τρόμος, ὁ: *Φόβος καὶ τρόμος* vid. *Φόβος*.

Τρόπος, ὁ: *κατὰ πάντα τρόπον*, quocunque modo: Rom. 3 : 2.

Τυχάνω: *εἰ τύχοι* — quid pp. sibi velit? vid. HERMANN (VIG.). p. 301 —, si res ita ferat, fortasse: 1 Cor. 14 : 10, 15 : 37; *τυχόν* — participium in accus. absol.: KRÜGER (FRANCKEN). Gramm. p. 399 —, re ita ferente fortasse: 1 Cor. 16 : 6.

* *Τυπικῶς*, exempli gratia: 1 Cor.: 10 : 11 (vid. *τύπος*).

Τύπος, ὁ, exemplum deterrens: 1 Cor. 10 : 6, 11
 (lectio varians *τυπικῶς*); *τ. διδαχῆς* vid. *διδαχή*.

Τύπτω; *τ. τὴν συνείδησίν τινας*, dolore afficio, offendo alicujus conscientiam: 1 Cor. 8 : 12.

Υ.

* *Υβρις*, ἡ: *ὑβρις*, contumeliae: 1 Cor. 12 : 10.

* *Υβριστής*, ὁ, prae superbia injuriosus: Rom. 1 : 30.

* *Υιοθεσία*, ἡ, filiorum conditio, status adoptivus

Rom. 8 : 23, 9 : 4, Gal. 4 : 5; πνεῦμα υἰοθεσίας vid. πνεῦμα.

Ἑμέτερος, α, ου: τὸ ἑμέτερον ἔλεος — sensu genit. object. —, vestra quam accepistis benevolentia (non: a vobis praestita): Rom. 11 : 31 (anal. 1 Cor. 15 : 31).

Ἑπακοή, ἡ, — cum genit. subject. —, auditus, obedientia: Rom. 5 : 19, 15 : 18, 16 : 19, 2 Cor. 7 : 15, 10 : 6.

* Ἑπανδρός, ου: γυνή ὑπ. — Num. 5 : 29 : **תַּתָּהּ תַּשִּׁיב** **תַּשִּׁיב** —, mulier viro subjecta, uxor marito subjecta: Rom. 7 : 2.

Ἑπέρ (vid. tom. II. p. 37, 43): 1): δύναμαι τι ὑπέρ τῆς ἀληθείας, pro veritate, veritatis gratia aliquid possum, valeo: 2 Cor. 13 : 8; εἰς ὑπέρ τοῦ ἐνός vid. εἰς; 2): ἡττῶμαι ὑπέρ τινα vid. ἡττῶμαι; προκόπτω ὑπέρ τινα vid. προκόπτω; 3): ὑπέρ ἐγώ, plus ego sum (caeterum vid. tom. II. p. 42 sq.).

* Ἑπεραίρω: ὑπεραίρωμαι τινι, glorior de aliqua re: 2 Cor. 12 : 7.

* Ἑπέρακμος, ου, egressus florem aetatis: 1 Cor. 7 : 36.

* Ἑπερβαλλόντως, supra modum, admodum: 2 Cor. 11 : 23.

* Ἑπερβάλλω: ὑπερβάλλον, praestans, excellens: 2 Cor. 3 : 10, 9 : 14.

* Ἑπερβολή, ἡ, praestantia, excellentia: 2 Cor. 4 : 7, 12 : 7; καθ' ὑπερβολήν, supra modum, maxime: Rom. 7 : 13, 2 Cor. 1 : 18, Gal. 1 : 13; καθ' ὑπερβολήν ἑδός — καθ' ὑπ. adj.: WINER. Gramm. p. 412 sq. —, via praestans, egregia: 1 Cor. 12 : 31 (anal. 2 Cor. 4 : 17: secundum alios; alii [MEYER, DE WETTE] aliter); καθ' ὑπερβολήν εἰς ὑπερβολήν, omnium quam maxime, mire supra modum (ERASMUS): 2 Cor. 4 : 17.

* Ἑπερέκεινα — senioris aevi graecitatis vocabulum —, ultra: 2 Cor. 10 : 16.

* Ἑπερεκτείνω: ὑπ. ἑμαυτόν, ultra terminos me

extendo, progredior modi in rebus immemor: 2 Cor. 10 : 14.
Gr. et Lat. metaph. de opera data muneri apostolico.

* Ὑπερευχόμενος: ὑπ. ὑπὲρ τινος, intercedo pro aliquo :
Rom. 8 : 26.

* Ὑπερλίαν (alii legunt ὑπὲρ λίαν) — pp.: supra quam
valde; WINER. Grammi. p. 412 sq. —, eximius, egregius :
2 Cor. 11 : 5, 12 : 11. Gr. et Lat. iron. de pseudapostolis.

* Ὑπερνικῶ(άω), supervinco (CYPRIANUS), plus quam vic-
tor sum: Rom. 8 : 37.

* Ὑπεροχή, ἡ: καθ' ὑπεροχὴν — pp. = κατ' ἐξοχὴν; h.
l. —, cum copia, copiosus: 1 Cor. 2 : 1.

* Ὑπερπερισσεύω, supra modum abundo, vehementer
redundo: Rom. 5 : 20, 2 Cor. 7 : 4.

* Ὑπερφρονῶ(έω), adspiro ad nimis alta, capto nimis
recondita, (overwijs [vers. Belg. (Ordin. Gener.) ad l.
sq.]; anal. SCHRADER, v. HENGEL, alii; alii [MEYER, DE
WETTE] aliter): Rom. 12 : 3.

* Ὑπήκοος, ου: ὑπ. εἰς τι, obediens quod attinet ad
aliquid: 2 Cor. 2 : 9.

* Ὑπνος, ος, somnus: Rom. 13 : 11. Gr. et Lat. metaph.
de peccati somno.

* Ὑπό: εἰμὶ ὑπὸ νόμον vid. νόμος.

* Ὑπόδικος, ου, obnoxius: Rom. 3 : 19.

* Ὑπόλειμμα, τό, reliquum, residuum: Rom 9 : 27
(TISCHEND. ut Ν et Β etiam; text. rec. κατάλειμμα,
ut LXX etiam Jes. 10 : 22 pro $\overline{\text{N}}\overline{\text{Z}}$).

* Ὑπολείπω — 1 Reg. 19 : 10, 14 LXX pro $\overline{\text{N}}\overline{\text{Z}}$ (in
spec. niph.) —, relinquo: Rom. 11 : 3.

* Ὑπομένω: ὑπ. τῆ βλίψει, afflictionem (in afflictione)
tolero: Rom. 12 : 12.

* Ὑπομονή, ἡ: ὁ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς, constantiae Deus,
Deus qui tolerantiae Christianae auctor est: Rom.

15 : 5; ὑπ. παθημάτων, actio tolerandi dolores, constantia in aerumnis: 2 Cor. 1 : 6.

* Ὑποπιάζω, castigo: 1 Cor. 9 : 27 (secundum TISCHEND.; vulgo ὑπωπιάζω; Luc. 18 : 5 probab. non ὑποπιάζω).

Ὑπόστασις, ἡ: αὐτή ἢ ὑπ. τῆς καυχώσεως ([αὐτή ἢ ὑπ.] abs.: 2 Cor. 9 : 4), haec hypothesis de jactatione, haec fiducia qua jactationem licere confido: 2 Cor. 11 : 17.

Ὑποστέλλω: ὑπ. ἑμαυτὸν — metaph.; unde translata sit metaphora? cf. HERMANN (VIG.). p. 311, 762 —, clam me subduco, subterfugio: Gal. 2 : 12.

* Ὑποταγή, ἡ: ὑπ. τῆς ὁμολογίας ([ὑπ.] abs.: Gal. 2 : 5) vid. ὁμολογία.

* Ὑποτίθωμι: ὑπ. τὸν τράχηλον vid. τράχηλος.

* Ὑπωπιάζω; ὑπ. τὸ σῶμα, corpori plagas infligo: 1 Cor. 9 : 27 (vid. ὑποπιάζω).

Ὑστερήμα, τό: ἀναπληρῶ τὸ ὕστ. τινοσ vid. ἀναπληρῶ; τὰ ὕστερήματα, ea quae desiderantur, opus sunt: 2 Cor. 9 : 12.

Ὑστερῶ(έω): ὕστ. τινοσ, aliquo inferior sum: 2 Cor. 11 : 5, 12 : 11 (anal. 1 Cor. 8 : 8); ὕστεροῦμαι τινοσ ([ὑστερῶ] ἐν τινι, quod attinet ad aliquid: 1 Cor. 1 : 7), egeo alicujus rei, non possum attingere aliquid: Rom. 3 : 23.

Ὑψηλός, ἡ, ὄν: Φρονῶ τὰ ὑψηλά, adspiro ad primaria (munera), capto summos honores: Rom. 12 : 16.

* ὙψηλοΦρονῶ(έω), elato animo sum, superbio: Rom. 11 : 20.

* Ὑψωμα, τό, quod altum, excelsum est: Rom. 8 : 39 (pp.), 2 Cor. 10 : 5 (metaph.).

Φ.

Φαίνω: ἁμαρτία φαίνεται ἁμαρτία — Φαίνομαι: HERMANN

(VIG.). p. 312 sq. —, peccatum cernitur tanquam peccatum, apprehenditur peccatum esse: Rom. 7 : 13.

Φανερός, ὁ, ὄν: Φ. ἐν τισι, notus inter, apud aliquos: Rom. 1 : 19, 1 Cor. 11 : 19; ὁ ἐν τῷ Φανερῷ Ἰουδαῖος (ἢ ἐν τῷ Φ. περιτομή: Rom. 2 : 28), qui Judaeus est propalam, quod attinet ad formam externam: Rom. 2 : 28.

Φανερωθῆναι (δω): μυστήριον νῦν Φανερωθῆναι, res recondita nunc in lucem edita, oeconomiae salutis decretum nunc in luce collocatum: Rom. 16 : 26; τὴν δομὴν τῆς γνώσεως Φ. vid. δομή.

* Φανέρωσις, ἡ, actio manifestum, notum faciendi, manifestatio: 1 Cor. 12 : 7, 2 Cor. 4 : 2.

Φάσκω: Φ. σοφὸς εἶναι, perhibeo me sapientem esse: Rom. 1 : 22.

Φείδωμαι: Φ. (τοῦ καυχᾶσθαι), parco (gloriationi), fugio (gloriationem), quantum fieri licet abstineo a (gloriatione): 2 Cor. 12 : 6.

* Φειδομένως: ὁ σπείρων Φ., Φ. καὶ θερίσει, qui serit parce, parce etiam metet: 2 Cor. 9 : 6.

Φέρω: Φ. τινά, fero, tolero aliquem: Rom. 9 : 22.

Φεύγω: Φ. τι (ἀπό τινος: 1 Cor. 10 : 14: vid. tom. II. p. 20), fugio, evito aliquid, abstineo ab aliqua re: 1 Cor. 6 : 18.

Φημί: τοῦτο δέ Φ., hoc autem persuasum est mihi, contendo: 1 Cor. 7 : 29, 15 : 50; Φησί vid. tom. II. p. 56 sq.

Φθάνω: Φθ. εἰς τι (ἄχρι τινός, ad aliquem [tanquam apostolus]: 2 Cor. 10 : 14), ad aliquid pervenio, assequor: Rom. 9 : 31.

Φθαρτός, ἡ, ὄν: τὸ Φθαρτὸν τοῦτο, corruptioni obnoxium hocce, ipsum hoc corpus corruptioni obnoxium: 1 Cor. 15 : 53, 54.

Φθείρω: Φθ. τινά (τι: 1 Cor. 3 : 17: allusio alterius Φθείρω ad prius: WINER. Gramm. p. 561), perdo, pessumdo aliquem, noceo alicui: 1 Cor. 3 : 17, 2 Cor. 7 : 2; Φθείρωμαι ἀπό τινος — sensu morali; praegnanter: cf. tom. II. p. 84 sq. —, perditus, corruptus deficio ab aliqua re: 2 Cor. 11 : 3.

* Φθόγγος, ὁ, sonus (instrumenti musici): 1 Cor. 14 : 7; ὁ Φθόγγος — Ps. 19 : 5 LXX pro ἦ —, vox humana: Rom. 10 : 18.

Φθόνος, ὁ: Φθόνος, Φθόνος — paronomasia: WINER. Gramm. p. 560 —, lis, dolum: Rom. 1 : 30 (anal. Gal. 5 : 21).

Φθῦνῶ(έω): Φθ. τινί, invideo alicui: Gal. 5 : 26 (ALEX. BUTTMANN. Gramm. p. 143).

Φθορά, ἡ: ἡ δουλεία τῆς Φθορᾶς, perniciiei servitus, quae est causa mortis (naturalis): Rom. 8 : 21; Φθορά (oppon. ἀφθαρσία), corruptio, status corruptionis: 1 Cor. 15 : 42; ἡ Φθ. — = τὸ φθαρτόν —, obnoxium corruptioni: 1 Cor. 15 : 50.

* Φιλόνεικος, ον, rixarum amans: 1 Cor. 11 : 16.

* Φιλόστοργος, ον, ad amandum propensus, cupidus amandi: Rom. 12 : 10.

* Φιλοτιμοῦμαι(έομαι) — pp.: honoris gratia (ductus honoris amore, ambitione) aliquid facio; h. l. —, studeo, annitor: Rom. 15 : 20, 2 Cor. 5 : 9.

Φιμῶ(όω) — Deut. 25 : 4 LXX pro $\overline{\text{D D T}}$ —, capistro os obturo: 1 Cor. 9 : 9 (vid. κημῶ).

Φόβος, ὁ, 1) Φόβος καὶ τρόμος, cura sollicita (WAHL. Clavis in voce), magna animi sollicitudo (BRETSCHN. Lexicon in voce τρόμος): 1 Cor. 2 : 3, 2 Cor. 7 : 15, εἰς Φόβον, ad metum, ad metuendum: Rom. 8 : 15; Φόβοι, terrores: 2 Cor. 7 : 5; 2) ὁ Φόβος, reverentia hominibus debita: Rom. 13 : 7; 3) Φόβος — meton. —;

terribilis (probe WAHL [Clavis in voce] e. g. affert: „TILLY das Schrecken Magdeburgs“): Rom. 13 : 3.

Φόνος, δ: Φθόνος καὶ Φ. vid. Φθένος.

Φορτίον, τό, onus peccatorum, (zondepak [HARTING. Handwb. in voce]): Gal. 6 : 5.

Φροῶ(έω): ἐφόρεσα = ἐφόρησα: 1 Cor. 15 : 49: ALEX. BUTTMANN. Gramm. p. 32; WINER. Gramm. p. 72.

Φράστω: Φρ. στόμα τινός — metaph. —, alicujus os obturo, linguam ocludo, aliquem tacere cogo: Rom. 3 : 19; Φρ. τι εἰς τινα, ocludo, eripio aliquid alicui: 2 Cor. 11 : 10.

* Φρευαπατώ(άω), decipio, in errorem induco: Gal. 6 : 3.

* Φρήν, ἡ, — pp.: praecordia; metaph. —, intelligentia, rectum de rebus humanis iudicium: 1 Cor. 14 : 20 (bis; Φρένες = Φρήν).

* Φρόνημα, τό, studium: Rom. 8 : 6, 7, 27.

Φρόνιμος, ον, intelligens, sapiens: Rom. 11 : 25, 1 Cor. 4 : 10, 10 : 15.

Φρονῶ(έω), 1) — abs. — animo volvo, cogito: Rom. 12 : 3, 1 Cor. 4 : 6, 13 : 11; Φρ. οὐδέν ἄλλο, nihil aliud sentio, facio cum (aliquo): Gal. 5 : 10; 2): Φρ. τὰ ὑψηλά (τὰ τῆς σαρκός: Rom. 8 : 5) vid. ὑψηλός; Φρ. ἡμέραν — κερῖν: vid. tom. II. p. 18 —, diem observo (cf. WAHL. Clavis in voce): Rom. 14 : 6; Φρονεῖν τὸ αὐτό, uti animorum consensu, idem velle atque idem nolle: 2 Cor. 13 : 11.

Φρουρῶ(έω): Φρ. τὴν πόλιν, urbem custodio, praesidio militari occupo: 2 Cor. 11 : 32; Φρ. ὑπὸ νόμον, legi obstrictum tenco: Gal. 3 : 23.

* Φύραμα, τό, massa argillacea: Rom. 9 : 21; = massa farinacea: Rom. 11 : 16 (trop), 1 Cor. 5 : 6, Gal. 5 : 9; νέον Φ. vid. νέες.

Φυσικός, ἡ, ὄν, naturalis, secundum naturae ordinem: Rom. 1 : 26, 27.

Φύσις, ἡ, natura, naturae lex, ordo (naturae): Rom. 1 : 26, 11 : 21, 24(bis), 1 Cor. 11 : 14; ἀκροβυστία ἐκ φύσεως vid. ἀκροβυστία; Φύσει — fere = κατὰ Φύσιν — : a) naturaliter, ex (ipsa) natura: Rom. 2 : 14; b) quod ad natales, originem attinet: Gal. 2 : 15; c) indolis, naturae ratione habita: Gal. 4 : 8.

* Φυσιῶ(ό)ω, effero animum, superbum reddo: 1 Cor. 8 : 1; Φυσιῶμαι, — metaph. —, glorior, jacto me: 1 Cor. 4 : 6 (εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνός Φυσιῶται cf. εἰς), 18, 19, 5 : 2, 13 : 4.

* Φυσιώσις, ἡ: Φυσιώσεις, superba (superbiae) dicta et facta: 2 Cor. 12 : 20.

Φωνή, ἡ, lingua, dialectus: 2 Cor. 14 : 10, 11; ἀλλάσσω τὴν Φωνήν μου, muto vocem (ita ut vox sonet mutatae sententiae hominem), alia voce loquor: Gal. 4 : 20.

Φῶς, τό: ἄγγελος Φωτός — loquendi formula ad Hebraicum idioma referenda: WINER. Gramm. p. 213 —, angelus lucis, qui lucis divina fruitur communionem: 2 Cor. 11 : 14.

Φωτίζω, in lucem profero, publici juris facio: 1 Cor. 4 : 5.

* Φωτισμός, ὁ, — abstractum pro concreto — : ὁ φ. τοῦ εὐαγγελίου — evangelium = lumen mundi —, lux evangelii, quam edidit evangelium: 2 Cor. 4 : 4; φ. τῆς γνώσεως, lux cognitionis, in cognitione posita: 2 Cor. 4 : 6.

X.

Χαρά, ἡ: χ. ἐν πνεύματι ἁγίῳ — ἐν πν. ἁγ. adv.: ALEX. BUTTMANN. Gramm. p. 161 —, gaudium Spiritus S., per

Spiritum S., cujus auctor primarius est Spiritus S.: Rom. 14 : 17.

Χαρίζομαι (vid. tom. II p. 25; Rom. 8 : 32 : χαρίζομαι pro χαρισθῆναι: WINER. Gramm. p. 83; SCHIRLITZ. Grundzüge in voce) — abs: —, veniam do: 2 Cor. 2 : 7; χ. τι, condono, ignosco aliquid: 2 Cor. 2 : 10, 12 : 13.

Χάρις, ἡ, — de vocis usu cf. HERMANN (VIG.), p. 154 sq. —, 1): beneficium, donum gratuitum: 1 Cor. 16 : 3, 2 Cor. 8 : 4, 6, 7, 19; χάριν διακονῶ vid. διακονῶ; ἡ χ. ἢ δεῖσά μοι, favoris indicium (gratificatio) mihi praestitum, munus apostolicum mihi creditum: Rom. 12 : 3, 15 : 15, 1 Cor. 3 : 10, Gal. 2 : 9 (anal. Rom. 12 : 6); 2): χ. τῷ Θεῷ, gratias Deo (ago): Rom. 6 : 17, 7 : 25, 1 Cor. 15 : 57, 2 Cor. 2 : 14, 8 : 16, 9 : 15; κατὰ χάριν, in gratiam, gratis: Rom. 4 : 4; χάριτι, cum gratia, gratiarum actione: 1 Cor. 10 : 30; 3): χ. ὑμῖν καὶ εὐλογία ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, favor (benevolentia) vobis (contingat) et salus a Deo Patre nostro et Domino JESU CHRISTO: Rom. 1 : 7, 1 Cor. 1 : 3, 2 Cor. 1 : 2 (, Gal. 1 : 3); εἰμὶ ὑπὸ χάριν cf. νόμος.

Χάρισμα (senioris graecitatis vocabulum), τό, donum, munus: 1 Cor. 7 : 7, 2 Cor. 1 : 11; τὸ χ., benevolentiae donum, donum divinum in CHRISTO mittendo praestitum: Rom. 5 : 15, 16, 6 : 23, 11 : 29; χ. πνευματικόν, donum spirituale, Spiritus S. naturam referens: Rom. 1 : 11 (anal. 1 Cor. 1 : 7); χρισματα, munera (quorum auctor primarius est Spiritus S.), dona in animi facultatibus posita: Rom. 12 : 6, 1 Cor. 12 : 4, 9, 28, 30, 31.

Χεῖλος, τό, — meton.: eodem modo ac $\overline{\text{ἵψ}}$ Jes. 28 : 11 —, lingua, sermo: 1 Cor. 14 : 21.

Χειροτονῶ(έω): χειροτονῶμαι, eligor, creor: 2 Cor. 8 : 19.

* Χοϊκός, ἡ, ὄν, terrenus, e terra formatus: 1 Cor. 15 : 47, 48, 49.

Χόρτος, ὁ, foenum: 1 Cor. 3 : 12.

Χρήζω: χρ. τινός, indigeo adjumento alicujus, aliquis mihi opus est: Rom. 16 : 2.

* Χρηματισμός, ὁ, responsum divinum, oraculum: Rom.: 11 : 4.

* Χρήσις, ἡ, usus: Rom. 1 : 26, 27.

* Χρηστεύομαι, benevolentia, benignitate utor: 1 Cor. 13 : 4.

* Χρηστολογία, ἡ, blandiloquentia: Rom. 16 : 18.

Χριστός, ἡ, ἐν: ἤθη χρηστά, mores boni, probi, irreprehensi: 1 Cor. 15 : 33; τὸ χρηστόν — concretum pro abstracto: = ἡ χρηστότης —, benignitas, clementia: Rom. 2 : 4.

* Χρηστότης, ἡ: ποιῶ χρηστότητα, utor probitate, vitae integritate: Rom. 3 : 12; = lenitas, clementia: Rom. 2 : 4, 11 : 22, 2 Cor. 6 : 6, Gal. 5 : 22.

Χριστός (vid. tom. II. p. 9), ὁ: Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ κύριος ἡμῶν (cf. GERSDORF. Beiträge: III), CHRISTUS JESUS Dominus noster: Rom. 8 : 39, 1 Cor. 15 : 31; Χριστοῦ ἐπιστολή vid. ἐπιστολή; νοῦς Χριστοῦ vid. νοῦς; οἱ τοῦ Χριστοῦ vid. ὁ; εὐχαριστῶ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ vid. εὐχαριστῶ; ἐν Χριστῶ et ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ vidd. ἐν; ἀρμόζομαι τινα ἐνὶ ἀνδρὶ (τῷ Χριστῷ) παρθένον ἀγνήν vid. ἀρμόζομαι.

Χρίω; χρ. τινά, unguo aliquem, per Spiritus S. communicationem consecro aliquem muneri apostolico (PAULUS h. l. . . . de asserenda ministerii sui et collegarum suorum dignitate [BEZA]; anal. MEYER; DE WETTE; alii: de omnibus fidelibus h. l. loquitur): 2 Cor. 1 : 21.

Χρόνος, ὁ: τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου vid. πλήρωμα.

Χρῶμαι(άομαι): χρ. τῇ ἐξουσίᾳ (abs.: 1 Cor. 7 : 21),

* Ψιθυρισμός, δ, ψιθυρισμοί, susurra (susurrationis, clandestinae calumniae) dicta: 2 Cor. 12 : 20.

* Ψιθυριστής, δ, susurrator (Grotius), delator (v. Hengel; minus recte, quoniam hoc vocabulum minus refert notionem actionis clandestinae): Rom. 1 : 30.

Ψυχικός, ἡ, όν, 1): σῶμα ψυχικόν, corpus animale (oppon. spirituale [πνευματικόν]), corpus cujus vis vitalis est ἡ ψυχή: 1 Cor. 15 : 44 (anal. v. 46); ψ. άνθρωπος, homo qui naturam animalem sequitur (oppon. Spiritus S. naturam referens [πνευματικός]): 1 Cor. 2 : 14.

* Ψαμιζω, cibando consumo: 1 Cor. 13 : 3; ψ. τινά, cibo aliquem: Rom. 12 : 20.

Ω.

᾽Ωδίω, pario: Gal. 4 : 19 (metaph. de doctore summa adhibita opera discipulis religionem Christianam commendante), 27.

᾽Ωρα, ἡ: ἡ ἄρτι ᾽ώρα vid. ἄρτι; πᾶσαν ᾽ώραν, omni tempore (hora), continue: 1 Cor. 15 : 30.

᾽Ως — vid tom. II. p. 80 sqq. —: ᾽ως ἂν vid. tom. II. p. 29 et (᾽ως ἐάν) p. 50; ᾽ως ὅτι vid. ὅτι; ᾽ως τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος, tanquam Deo admonente, quasi Deus exhortaretur: 2 Cor. 5 : 20.

* ᾽Ωσπερὶ, quasi: 1 Cor. 4 : 13, 15 : 8.

᾽Ωστε vid. tom. p. 27, 52.

᾽Ωφελον vid. ὄφελον.

᾽Ωφελῶ(έω) --- abs. —, prosum: Rom. 2 : 25.

THESES.

I.

Vix alibi, in Novo T. quam minime, auctor invenitur cui majore jure quam PAULO linguae idioma tribuitur.

II.

Recte GL. PH. CH. KAISER (Diss. de speciali Joa. Ap. grammatica. p. 8): „distinguenda sunt ea quae alicui in suo genere scriptori soli propria sunt et priva, licet et ipsa legibus omnium linguarum non contraria, et ea ad quae, licet ipsi cum aliis ex suo genere scriptoribus communia, prae his praecipue proclivis est. Haec recipi posse in specialem s. scripto-
9^a

rum grammaticam erant qui negarent, sed immerito."

III.

Aevi nostri philologi, qui quidem multum in re grammatica invenerunt, plus tamen a praecedentis aevi grammaticis discere possunt.

III.

Falluntur qui dicunt pronomem *u*, quo in vita quotidiana aliquem alloquentes utimur, casum obliquum esse pronominis *gij*.

V.

Dicendi formula *οὐχ οἶον ἔστι* (Rom. 9 : 6) per periphrasin est reddenda ita : *οὐ τοῖον λέγω, οἶον λέγω, λέγων ἔστι*.

VI.

Errant qui 2 Cor. 5 : 19 et 11 : 21 in formula *ὡς ἔστι* particulum *ὡς* abundare perhibent.

VII.

ὅτι 1 Cor. 4 : 6 et Gal. 4 : 17 est conjunctio quae, missa facta vulgari constructione, cum indicativo praesentis constructa est.

VIII.

Vere HERMANN (VIG.) (p. 829) : „Etiam in responsionibus, in quibus frequentissima est haec particula (*γάρ*), suam vim obtinet, quae est *nam*, quia Graeci particulas *ὅτι* et *ὅ* plerumque omittunt, ad quas referretur *γάρ* si plena esset oratio."

VIII.

Apud ARISTOPH. AV. 1076 :

ἦν ἀπακτείνῃ τις ὑμῶν Φιλοκράτη τὸν Στρούθιον,
 λήψεται τάλαντον· ἦν δὲ ζῶντά γ' ἀγάγη, τέτταρα,
 ὅτι συνείρων τοὺς σπίνους πωλεῖ καθ' ἑπτὰ τοῦβολοῦ·
 εἶτα Φυσῶν τὰς κίχλας δεικνυσι καὶ λυμαίνεται
 legendum videtur δεινότατα καταλυμαίνεται.

X.

Errant ii interpretes, qui in OEDIPPO rege Sophocleo OEDIPUM prorsus immerentem in saevissimam calamitatem incidisse praedicant.

XI.

Merito Doct. L. LASONDER (Annot. in orationes ISOCRATIS ad PHIL. Specimen liter.): „Celeres proprie sic dictos satellites et ministros regis fuisse, non equites contendimus.”

XII.

Improbanda est sententia SALLUSTII (Bell. Catil. 8): „fortuna in omni re dominatur.”

XIII.

Recte GASTON BOISSIER (Revue des Deux Mondes. 1865. I. p. 462): „on devient trop dur pour lui (CICÉRON) quand on ne juge sa conduite qu'avec ces théories inflexibles qu'on imagine dans la solitude, et qui n'ont pas subi l'épreuve de la vie. Voilà sans doute pourquoi les savans de l'Allemagne lui font une si rude guerre.”

XIII.

Immerito NAPOLEON I dixit: „VILLARS sauva la France à Denain.”

XV.

Difficilius est imperatorem TIBERIUM in coelum ferre, quam inde detrudere Hispanum heroëm RODERICUM DIAZ de Bivar. De hoc ut quaestio profligata sit, acceptum referimus viro clarissimo DOZY; de illo futurumne sit ut profligetur, tum demum apparebit, quum *rehabilitationis* q. d. studia deferbuerint.

